

3(178) 2011

KONJUNKTUUR

EESTI KONJUNKTUURIINSTITUUT • ESTONIAN INSTITUTE OF ECONOMIC RESEARCH

Väljaanne KONJUNKTUUR annab iga kvartali alguses operatiivse ülevaate olukorrast Eesti majanduses ja prognoosi lähemaks 3-6 kuuks.

EESTI KONJUNKTUURIINSTITUUT

ESTONIAN INSTITUTE
OF ECONOMIC RESEARCH

KONJUNKTUUR

NR 3 (178)

Tallinn
September 2011

Sisukord

1. Majanduse üldolukord 2011. a septembris ja 6 kuu pärast (<i>L. Kuum</i>)	4
2. Konjunktuuribaromeetrid: september 2011	14
2.1. Tööstusbaromeeter (<i>K. Martens</i>)	14
2.2. Ehitusbaromeeter (<i>A. Vanamölder</i>)	22
2.3. Kaubandusbaromeeter (<i>A. Vanamölder</i>)	27
2.4. Teenindusbaromeeter (<i>R. Kippa</i>)	33
2.5. Tarbijabaromeeter (<i>M. Josing</i>)	38
3. Eesti majandusarengust 1993-2010 ja prognoos 2011 (<i>L. Kuum</i>)	44
4. Maailma Majandusfoorumi (WEF) riikide konkurentsivõime edetabel 2011/2012 (<i>L. Kuum</i>)	47
5. EKI toidukorvi maksumus: III kvartal 2011 (<i>V. Vähi</i>)	48
6. Eesti lihaturg 2010. aastal (<i>M. Viileberg</i>)	51
7. Maailmamajanduse konjunktuur: 2011. a II poolaasta (<i>B. Pulver</i>)	55
8. Toidukaupade hinnatrendid Eestis ja maailmas (<i>M. Josing</i>)	58
Lisa 1 Riikide majandusindikaatorid	61
Lisa 2 Konjunktuuribaromeetrite kindlustunde indikaatorid Euroopa Liidu maades	62

Kujundus: M. Reiman

Toimetaja: M. Josing

Informatsioon: EKI direktor

Marje Josing, tel. 646 6439

19080 Tallinn, Rävälä 6

fax: 668 1240

e-mail: eki@ki.ee

<http://www.ki.ee>

1. Majanduse üldolukord 2011. a septembris ja 6 kuu pärast

Majanduskliima indeks langes septembris 5,5 punktile (juunis 7,3), seda 6 kuu välja-vaadete halvenemise tõttu. Äriettevõtete ja tarbijate konjunkturibaromeetrid näitavad (samuti) kindlustunde nõrgenemist, ent püsivad positiivsel poolel.

1.1. Eesti majandusolukord septembris oli enam kui rahuldav

Eesti Konjunkturiinstituudi (EKI) ekspertide grupi septembrikuu hinnangutest nähtub, et III kvartalis püsis Eestis aktiivne majandustegevus, seda nii sise- kui ka välisurgudel. Aasta võrdluses võib III kvartali majanduskasv jääda küll eelnevate kvartalite (I kv 9,4%, II kv 8,5%) omast mõnevõrra madalamaks, kuid seda kõrgema võrdlusbaasi tõttu.

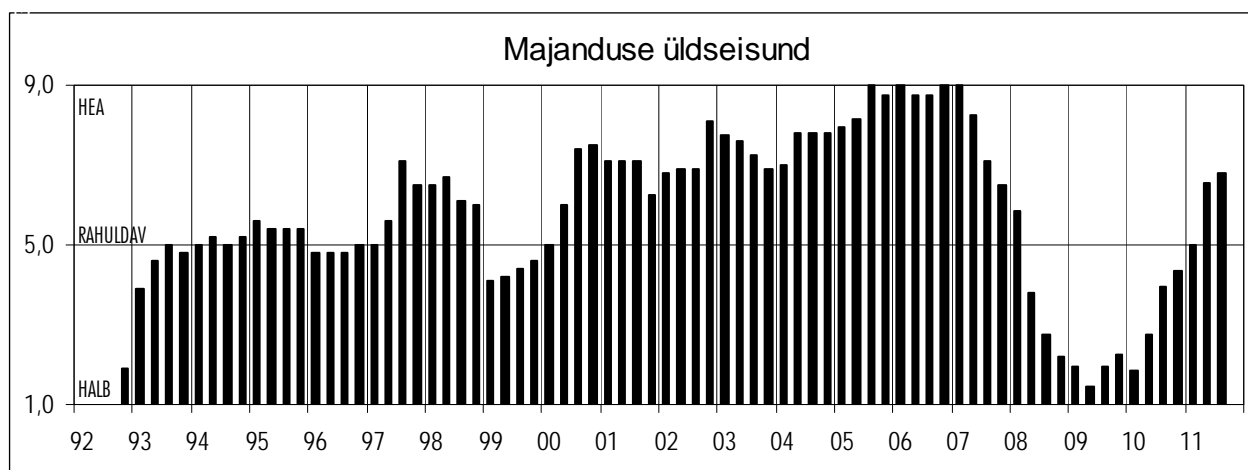
Samas on maailmas tervikuna majanduskliima viimastel kuudel märgatavalt halvenenud. Müncheni Majandusuuringute Instituudi (IFO) augustikuu väljaandest (World Economic Survey nr 3/2011) nähtub, et majanduskliima indeks on 2 aastat kestnud tõusu järel langenud aprilli 107,7-lt juulis 97,7-le. Halvenenud on hinnangud nii jooksvale (hetke-) olukorrale kui ka väljavaadetele 6 kuu pärast. Enam kui 100 riigi kaalutud keskmine hinnang majanduse jooksvale olukorrale juulis oli 5,3 punkti (aprillis 5,8) ja ootustele 6 kuu pärast 5,5 punkti (aprillis 6,1). Eesti peamiste kaubanduspartne-

rite olukord juulis püsis (veel) soodne ja mõnel oli isegi mõnevõrra parem kui aprillis: Soome – 6,3 punkti (aprillis 6,3), Rootsi – 8,0 punkti (8,5), Saksamaa – 8,7 punkti (8,8), Läti – 5,0 punkti (4,3), Leedu – 6,0 punkti (5,0) ja Venemaa – 5,6 punkti (5,4). Täpsemalt vt ptk 7.

Eesti Konjunkturiinstituudi eksperdid¹ hindasid septembris Eesti majanduse üldolukorda 6,8 punktiga², mis on 0,2 punkti võrra kõrgem kui eelmisel vaatlusel juunis ning üldse kõrgeim hinne kriisijärgsel perioodil. Ekspertide hinnangud jagunesid seejuures järgmiselt (sulgudes juunikuul tulemused):

Olukord on hea	45% eksperte (44)
Olukord on rahuldav	55% eksperte (50)
Olukord on halb	0% eksperte (6)
Koondhinnang	6,8 punkti

Toodust nähtub, et septembris on kõik eksperdid andnud riigi majanduse üldolukorrale vähemalt rahuldava hinnangu.

¹ Ekspertide nimekiri ja majandustesti koondtulemused on toodud peatüki lõpus

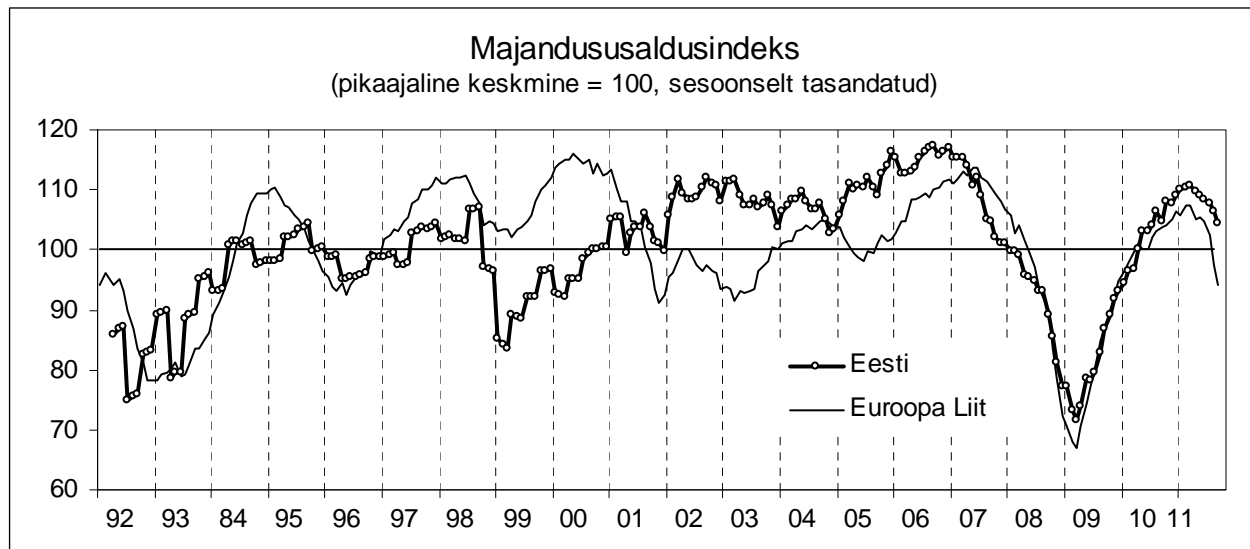
² Punktid on tuletatud hinnangutest: hea – 9 punkti, rahuldav – 5 punkti, halb – 1 punkt

Ekspertide hinnangud praegusele majandusolukorrale võrreldes aastatagusega jagunesid järgmiselt:

Olukord on nüüd parem	90% eksperte
Olukord on umbes sama	10% eksperte
Olukord on nüüd halvem	0% eksperte
Koondhinnang	8,6 punkti

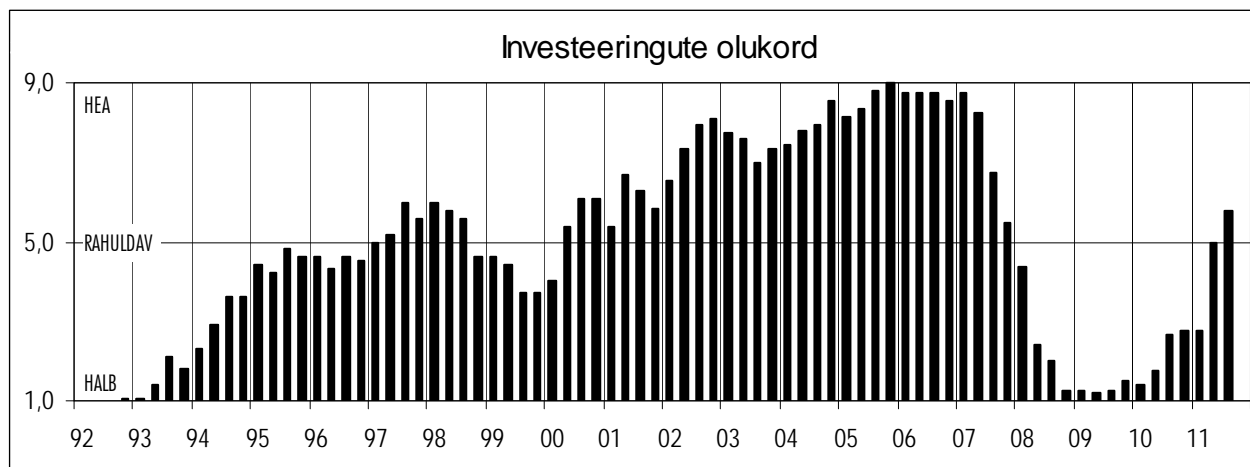
Ettevõtete poolt oma firma olukorrale antud hinnangute alusel koostatud äribaro-

meetrid liikusid III kvartalis kergel langustrendil, kuid püsivad pikaajalisest keskmisest kõrgemal. Kõigi äribaromeetrite ja tarbijabaromeetri üldistav näitaja – **majandusalusaldusindeks**³ - langes juuni 108,5 punktilt septembris 104,3 punktile. Analüüs näitab, et äribaromeetrite languste peamiseks põhjuseks on edasiste väljavaadete (3 kuud) halvenemine.

Investeeringute olukorda hindas ekspertide paneel majanduse üldolukorrast halvemaks, kuid võrreldes eelmise vaatlusega k.a. juunis oluliselt paremaks. Kapitalikulutused põhivarasse on käesoleva aasta esimesel poolel märkimisväärselt kasvanud (I kv 20,6%, II kv

15,1%), jäädes buumiaegsetest umbes 1/3 võrra väiksemaks. Käesoleval aastal on äriettevõtete kasumlikkus tunduvalt tõusnud, mis on koos laenamise aktiveerumisega võimaldanud ettevõtetel investeeringuvajadusi paremini rahuldada.

³ Majandusalusaldusindeks on koondnäitaja, mis leitakse tööstuse (40%), ehituse (5%), kaubanduse (5%), teeninduse (30%) ja tarbijate (20%) kindlustundeindikaatorite kaalutud keskmisena

Investeeringute olukorda septembris hindasid eksperdid 5,8 punktiga, mis on 0,8 punkti enam kui k.a. juunis. Ekspertide individuaalsed hinnangud jagunesid seejuures järgmiselt (sulgudes juunikuu tulemused):

Olukord on hea	25% eksperte (22)
Olukord on rahuldav	70% eksperte (56)
Olukord on halb	5% eksperte (22)
Koondhinnang	5,8 punkti

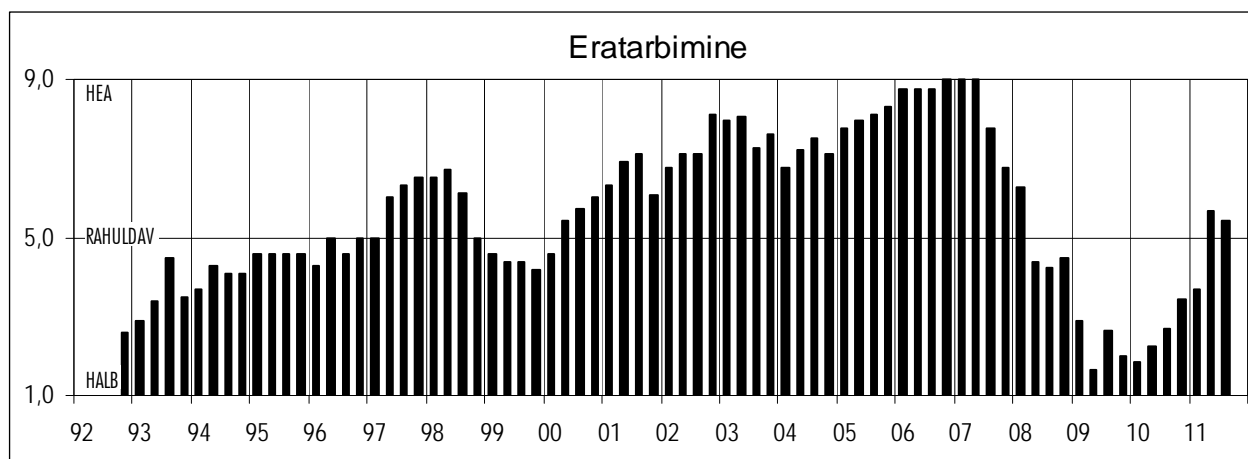
Ülekaalukas osa (85%) eksperte olid septembris seda meelt, et kapitalimahutuste olukord on praegu parem kui aasta tagasi.

Eratarbimine sai kriisi tõttu olulise (u 20%) tagasilöögi ning üle 10%-line tööpuudus ja külmutatud palgad ei lase olukorral soovitava kiirusega paraneda. Eratarbijad eelistavad pigem säästa ja võlgu tagasi maksta kui osta tar-

bekaupu ja teha investeeringuid. Statistilised näitajad kinnitavad, et käesoleva aasta I pooleratarbimine mõõdukalt siiski suurenes (kasv 3,7%). Septembris hindasid eksperdid eratarbimise olukorda 5,4 punktiga, mis on 0,3 punkti võrra vähem kui juunis. Täpsemalt jagunesid hinnangud järgmiselt (sulgudes juuni tulemused):

Olukord on hea	20% eksperte (33)
Olukord on rahuldav	70% eksperte (50)
Olukord on halb	10% eksperte (17)
Koondhinnang	5,4 punkti

Olgu seejuures märgitud, et hinnang eratarbimise olukorrale on investeeringute omast 0,4 punkti võrra madalam. Valdav enamus (80%) eksperte on arvamusel, et eratarbimise olukord on praegu parem kui aasta varem.

1.2. Majanduse olukord on 6 kuu pärast halvem, majanduskliima indeks langes 5,5 punktile

Viimastel kuudel on süvenenud oht, et maailmamajandus on liikumas teise (järjestikuse) languse suunas. Euroopa riikide võlakriis on põhjustanud olukorra, kus usaldamatus riikide ja pankade vahel on muutunud järjest ilmsemaks. Juba praegu võib seostada võlakriisi ja sellest tulenevaid eelarvekärpeid eurotsooni riikide majanduskasvu aeglustumisega. Optimistlikud analüütikud samas aga arvavad, et on vaid aja küsimus, kui leitakse vajalikud lahendused, kuidas kokkuhoidu ja majandus-

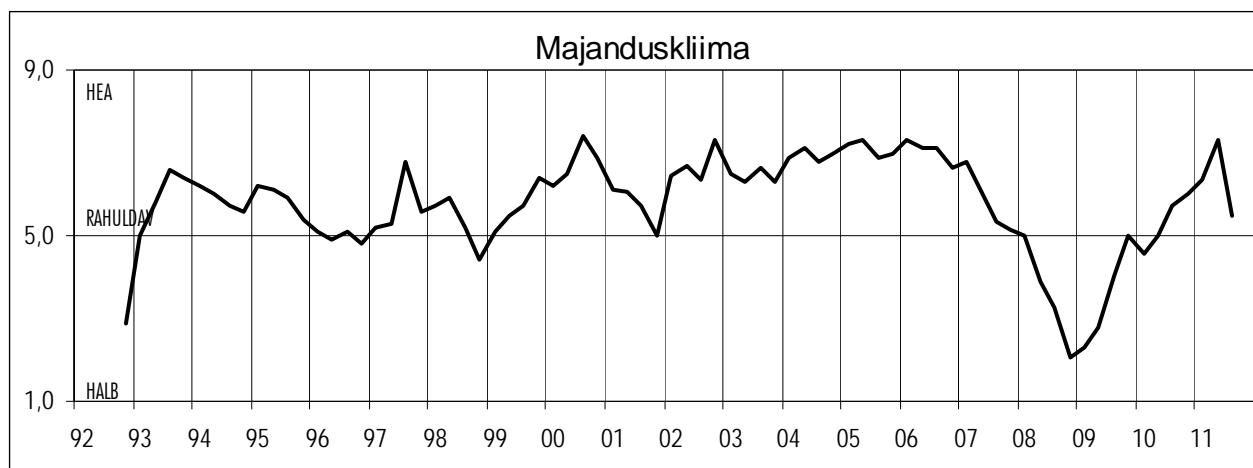
kasvu ühildada ning võimalik majanduskasvu aeglustumine ei pruugi olla pikaajaline. Üks on kindel – riskid on suurenenud.

EKI ekspertide paneel hindas Eesti **majanduse üldolukorda 6 kuu pärast** järgmiselt (sulgudes juuni hinnangud):

Olukord on siis parem	5% eksperte (78)
Olukord on umbes sama	70% eksperte (22)
Olukord on siis halvem	25% eksperte (0)
Ootused kokku	4,2 punkti

Toodust nähtub, et 3 viimast kuud on oluliselt muutnud ekspertide hinnangut – tugevad paranemisootused on asendunud paigalseismise hinnanguga. Punktides väljendub see langust 8,1 punktilt 4,2 punktile. Viimane aga väljendab olukorra mõõdukat halvenemist. Ligilähedased ja langevad on ka meie peamiste kaubanduspartnerite ootused II poolaasta suhtes: Soome – 5,6 punkti, Rootsi – 4,3 p, Saksamaa –4,6 p, Venemaa – 5,6 p.

Ootuste nõrgenemise tulemusena on oluliselt langenud ka Eesti rahvusvaheliselt harmoniseeritud **majanduskliima indeks**⁴. Täpsemalt kukkus see juuni 7,3 punktilt septembris 5,5 punktile, jäädes siiski n.ö. positiivsele (üle rahuldava) poolele.

Ekspertide ootused **investeeringute ja eratarbimise** arengute suhtes lähemal 6 kuul on samuti mõõdukalt pessimistlikud. Hinnangute täpsem jagunemine septembri olukorra kohta 6 kuu pärast (%) on toodud kõrvalolevas tabelis.

Võrdluseks olgu märgitud, et juunis olid ootused vastavalt 8,1 punkti ja 7,2 punkti. Ootuste halvenemise põhjused on samad, mis majanduse üldolukorra osas – riskid ja ebakindlus maailmas.

1.3. Väliskaubanduse edasise arengu suhtes on ootused oluliselt nõrgenenud, jäädes siiski positiivseteks

Käesoleva aasta 7 kuu andmed näitavad, et ekspordi areng on olnud muljetavaldav. Ekspordi käive on kaugelt (40%) ületanud 2008. aastast pärit rekordtaseme. Samas on Euroopa Liidu ja eurosooni riikide võlakriisi ohud ning juba alanud nõudluse langus rahvusvahelistel turgudel andnud EKI ekspertidele

	investeeringud	eratarbimine
Olukord on siis parem	10	15
Olukord on umbes sama	55	55
Olukord on siis halvem	35	30
Ootused kokku	4,0 p	4,4 p

põhjust seniste optimistlike ootuste revideerimiseks alandamise suunas.

⁴ Majanduskliima indeks on tuletatud ekspertide poolt jooksvale olukorrale ja tulevasele (6 kuud) majandusolukorrale antud hinnangute aritmeetilise keskmisena

EKI ekspertide hinnangud kaupade **eksporti** ja **impordi** arengute suhtes eeloleval 6 kuul jagunesid septembris järgmised (%):

	eksport	import
Maht on siis suurem	42	53
Maht on umbes sama	37	32
Maht on siis väiksem	21	15
Ootused kokku	5,8 p	6,5 p

Võrdluseks olgu märgitud, et juunis olid ootused nii eksporti kui ka impordi osas 7,8 punkti (märtsis veelgi kõrgemad – mõlemad 8,3 punkti). Toodust saab järeldada, et lähemal poolaastal ootab meid ees väliskaubanduse arengu aeglustumine, eeldatavasti aga mitte eksporti ja impordi mahtude vähenemine (aastavõrdluses).

1.4. Aasta inflatsiooniootused on tõusnud 4,95%-ni, laenuintresside osas oluliselt muutusi oodata pole

Kriisist väljumisega koos on jaehindade tõus kvartalist kvartaliselt kiirenenud (alates 2010. aasta I kv 0,3%-st kuni 2011. aasta I kv 5,4%-ni). Inflatsioonist kujunes kriisijärgse majanduse üks olulisemaid sotsiaal-majanduslikke probleeme. Mitmete analüütikute hinnangul on kulminatsioon ületatud ja eelseisval 6 kuul on erinevatel põhjustel oodata inflatsiooni aeglustumist.

EKI ekspertide ootused septembris inflatsiooni taseme suhtes 6 kuu pärast (võrreldes aasta varasema tasemega) jagunesid järgmiselt (%):

Inflatsioon on siis kõrgem	16% eksperte
Inflatsioon on umbes sama	26% eksperte
Inflatsioon on siis madalam	58% eksperte
Ootused kokku	3,3 punkti

Inflatsiooni oodatavaks tasemeks 2011. aastal prognoosisid eksperdid 4,95% (hinnangute aritmeetiline keskmine), mis on juunikuul hinnangust 0,35% kõrgem.

Laenuintresside edasiste arengute osas on ekspertide arvamus septembris toimunud muudatus: seni pikaajaliselt domineerinud hinnang, et laenu lähivad kallimaks, on sep-

Kaubavahetusbilansi arengute suhtes püsib arvamus, et olulisi muudatusi oodata pole, kuid bilans läheb pigem halvemaks kui paremaks (eksport pidurdub rohkem kui import) ning see jääb ka 6 kuu pärast mõõdukalt negatiivseks. Täpsemalt jagunesid hinnangud septembris olukorra kohta 6 kuu pärast järgmiselt (sulgudes juunikuul ootused):

Bilans on siis parem	10% eksperte (6)
Bilans on umbes sama	58% eksperte (29)
Bilans on siis halvem	32% eksperte (65)
Ootused kokku	4,2 punkti.

tembris asendunud ootusega nende püsimisest endisel (madalal) tasemel. Täpsemalt jagunesid ekspertide individuaalsed hinnangud intresside taseme kohta 6 kuu pärast järgmiselt (%):

	lühiajalised laenud	pikaajalised laenud
Intress on siis kõrgem	10	30
Intress on umbes sama	70	50
Intress on siis madalam	20	20
Ootused kokku	4,6 p	5,4 p

Võrdluseks olgu märgitud, et juunis olid hinnangud lühi- ja pikaajaliste laenude intressimäärade muutumise suhtes vastavalt 8,1 ja 8,3 punkti.

Kodumaiste aktsiahindade arengute suhtes eeloleval 6 kuul domineerib septembris ekspertide hulgas hinnang, et olulisi muutusi pole oodata. Täpsemalt jagunesid ootused aktsiahindade muutumise suhtes järgmiselt (%):

Aktsiahinnad on siis kõrgemad	17% eksperte
Aktsiahinnad on umbes samad	55% eksperte
Aktsiahinnad on siis madalamad	28% eksperte
Ootused kokku	4,6 punkti

1.5. Majandusarengut pidurdab kõige enam kvalifitseeritud tööjõu puudus, kuid majandusprobleemid tervikuna on muutunud väiksemaks

Ekspertide septembrikuu hinnangutest nähtub, et majandusprobleemide raskusaste on aastaga arvestavalt langenud. Eriti kehtib see riigi majanduspoliitika ebatäiuslikkuse, ebapiisava nõudluse, tööpuuduse, rahvusvahelise konkurentsivõime vähesuse ja kapitali vähesuse suhtes. Olulisemaks, seevastu on muutunud inflatsiooni (kõrge) tase ja kvalifitseeritud tööjõu puudus.

Probleem	Probleemi olulisus (max=9)		
	sept 2011	sept 2010	muutus
Valitsuse majanduspoliitika ebatäiuslikkus	1,8	2,9	-1,1
Nõudluse vähesus	5,6	6,9	-1,3
Tööpuudus	6,4	7,3	-1,1
Inflatsioon	5,6	3,9	+1,7
Rahvusvahelise konkurentsivõime vähesus	5,4	6,1	-0,7
Ekspordibarjäärid	1,8	2,1	-0,3
Kvalifitseeritud tööjõu puudus	6,6	4,6	+2,0
Eelarve defitsiit	1,4	2,3	-0,4
Välisvõlad	2,0	2,7	-0,7
Kapitali vähesus	4,0	5,6	-1,6
Kokku	40,6	44,4	-3,8

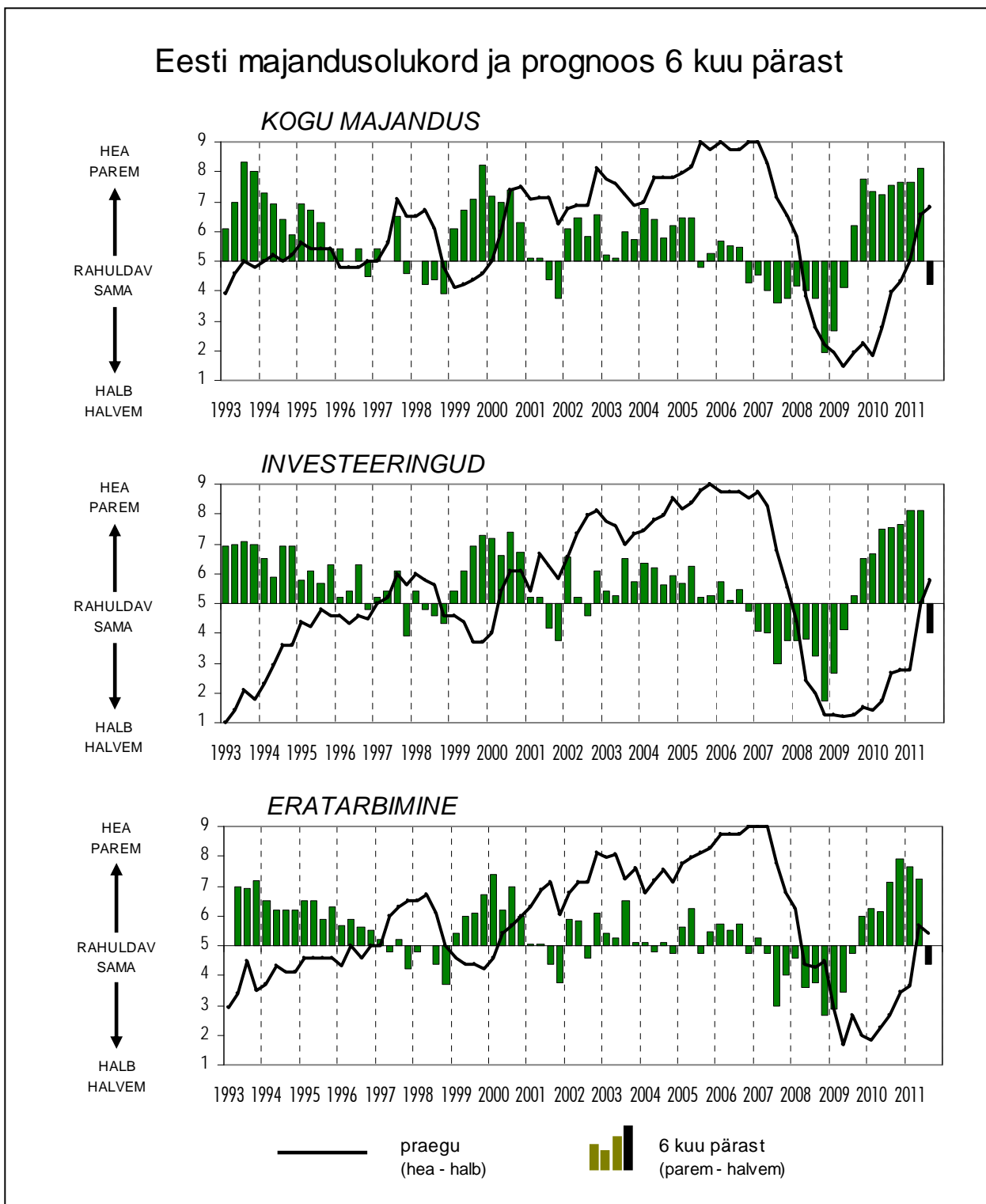
Toodust nähtub, et probleemide summaarne raskusaste on aastaga langenud 3,8 punkti võrra. See on kooskõlas ootustega, mille kohaselt majanduse kriisist väljumine vähendab arengut pidurdavate probleemide raskusastet.

Huvi pakub ka Eesti arengut takistavate probleemide raskusastme võrdlus Euroopa Liidu 27 riigi keskmiste näitajatega:

Probleem	Probleemi olulisus (max=9)		
	Eesti sept 2011	EL apr 2011	Eesti erinevus
Valitsuse majanduspoliitika ebatäiuslikkus	1,8	4,7	-2,9
Nõudluse vähesus	5,6	3,8	+1,8
Tööpuudus	6,4	5,0	+1,4
Inflatsioon	5,6	4,9	+0,7
Rahvusvahelise konkurentsivõime vähesus	5,4	4,3	+1,1
Ekspordibarjäärid	1,8	1,8	0,0
Kvalifitseeritud tööjõu puudus	6,6	4,0	+2,6
Eelarve defitsiit	1,4	6,2	-4,8
Välisvõlad	2,0	3,3	-1,3
Kapitali vähesus	4,0	3,2	+0,6
Kokku	40,6	41,2	-0,6

Toodust nähtub, et Eestile on EL keskmisest suuremaks probleemiks kvalifitseeritud tööjõu puudus, nõudluse vähesus, tööpuudus, inflatsioon ja kapitali vähesus. Samas oluliselt vähem pidurdab Eesti arengut valitsuse majanduspoliitika, eelarvedefitsiit ja välisvõlad.

Eesti majandusolukord ja prognoos 6 kuu pärast

EKI MAJANDUSTEST – September 2011
(20 eksperdi küsitluse koondtulemused, vastuste jagunemine %-des)

Hinnang praegusele majanduslikule olukorrale				
	Hea	Rahuldav	Halb	Hinne
<i>kogu majanduses</i>	45	55	0	6,8
<i>investeeringute alal</i>	25	70	5	5,8
<i>eratarbimises</i>	20	70	10	5,4
Praegune majanduslik olukord, võrreldes sellega, mis oli aasta tagasi				
	Parem	Sama	Halvem	Hinne
<i>kogu majanduses</i>	90	10	0	8,6
<i>investeeringute alal</i>	85	10	5	8,2
<i>eratarbimises</i>	80	15	5	8,0
Hinnang majanduslikule olukorrale 6 kuu pärast				
	Parem	Sama	Halvem	Hinne
<i>kogu majanduses</i>	5	70	25	4,2
<i>investeeringute alal</i>	10	55	35	4,0
<i>eratarbimises</i>	15	55	30	4,4
Hinnang väliskaubanduse käibe mahule 6 kuu pärast				
	Suurem	Sama	Väiksem	Hinne
<i>eksport</i>	42	37	21	5,8
<i>import</i>	53	32	15	6,5
Hinnang kaubavahetuse bilansile 6 kuu pärast				
	Paraneb	Sama	Halvneb	Hinne
	10	58	32	4,2
Hinnang inflatsioonimääradele (%-le) 6 kuu pärast				
	Kõrgem	Sama	Madalam	Hinne
	16	26	58	3,3
Inflatsioonimäär				4,9%

Lühiajalise laenu intressimäär 6 kuu pärast				
	Kõrgem	Sama	Madalam	Hinne
	10	70	20	4,6
Pikaajalise laenu intressimäär 6 kuu pärast				
	Kõrgem	Sama	Madalam	Hinne
	30	50	20	5,4
Aktsia hinnad 6 kuu pärast				
	Kõrgem	Sama	Madalam	Hinne
	17	55	28	4,6
Hinnang probleemide olulisusele majandus- raskuste põhjustajana käesoleval ajal				
	Kõige olulisem	Oluline	Mitte eriti oluline	Hinne
<i>valitsuse majandus- poliitika ebatäiuslikkus</i>	0	20	80	1,8
<i>nõudlus</i>	25	65	10	5,6
<i>tööpuudus</i>	35	65	0	6,4
<i>inflatsioon</i>	20	75	5	5,6
<i>rahvusvahelise konkurentsivõime vähesus</i>	25	60	15	5,4
<i>eksportibarjäärid</i>	0	20	80	1,8
<i>kvalifitseeritud tööjõu puudus</i>	40	60	0	6,6
<i>eelarve defitsiit</i>	0	10	90	1,4
<i>välisvõlad</i>	0	25	75	2,0
<i>kapitali vähesus</i>	10	55	35	4,0

Eesti Konjunkturiinstituudi küsitluses osalenud eksperdid:

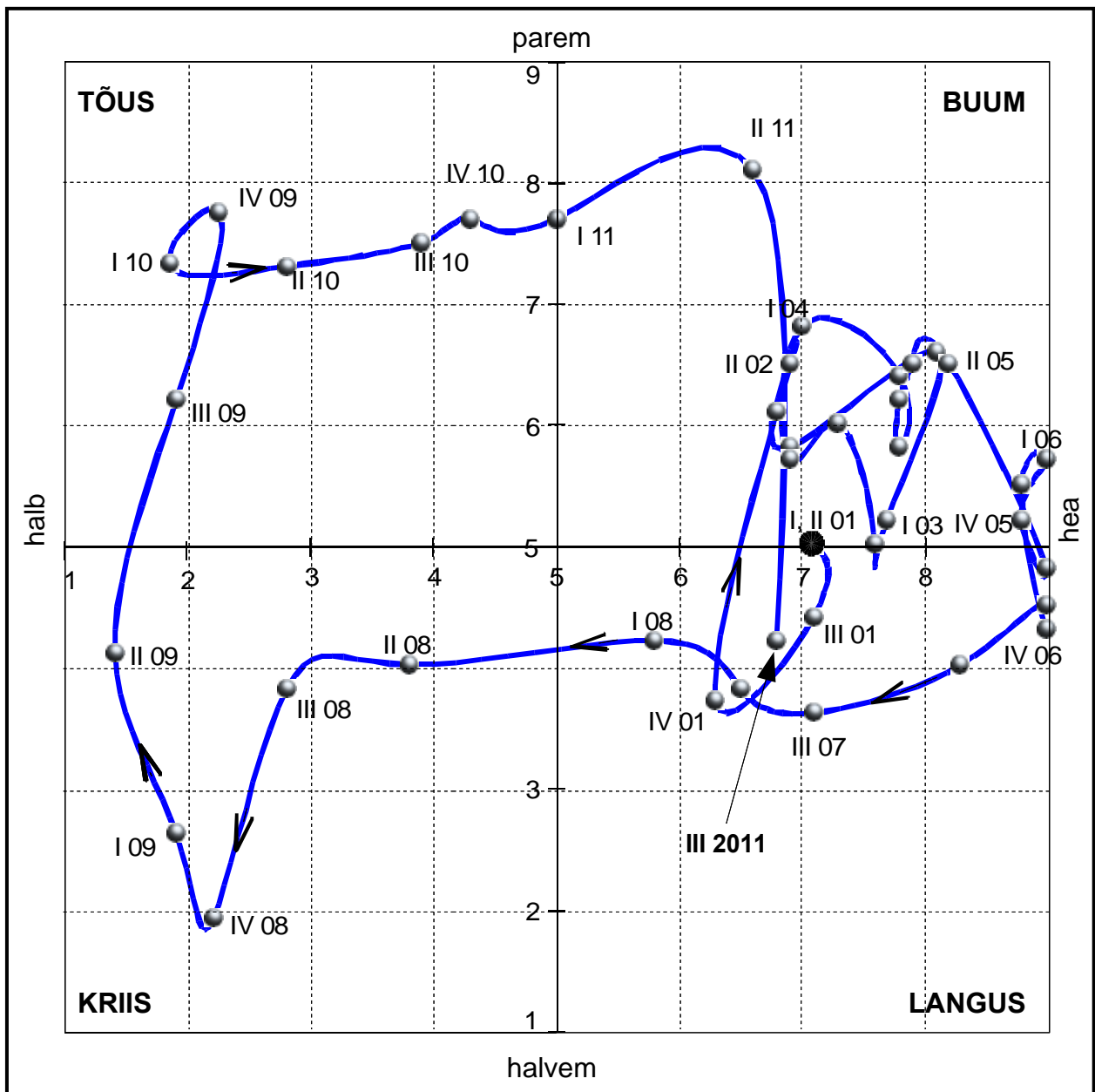
M. Ivask	A. Kokk	L. Kuum	H. Pajula	I. Rõtov
A. Järvan	V. Kraft	H. Meerits	A. Purju	A. Saarniit
J. Järve	K. Kukk	M. Milder	A. Rehe	A. Säälük
M. Kitsing	A. Kuningas	A. Paabut	J. Reiljan	H. Vitsur

EKI MAJANDUSTEST
Eesti olukorra muutumine 1997. a – 2011. a III kvartal
(EKI ekspertide hinnangute alusel)

	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010				2011		
														I	II	III	IV	I	II	III
Hinnang praegusele majanduslikule olukorrale														[hea(9) <—> halb(1)]						
<i>kogu majanduses</i>	6,1	6,0	4,3	6,5	6,9	7,2	7,4	7,6	8,5	8,9	7,7	3,6	1,9	1,8	2,8	3,9	4,3	5,0	6,6	6,8
<i>investeeringute alal</i>	5,5	4,6	4,1	5,4	6,0	7,5	7,4	7,9	8,6	8,7	7,3	2,5	1,3	1,4	1,8	2,7	2,8	2,8	5,0	5,8
<i>tarbimises</i>	6,0	5,0	4,4	5,4	6,6	7,3	7,7	7,2	8,0	8,8	8,1	4,9	2,3	1,8	2,3	2,7	3,4	3,7	5,7	5,4
Praegune majanduslik olukord võrreldes sellega, mis oli aasta tagasi														[parem(9) <—> halvem(1)]						
<i>kogu majanduses</i>	7,3	3,4	4,3	8,3	6,2	6,5	6,2	7,8	8,3	8,0	4,8	1,4	1,4	5,2	6,9	8,2	8,6	8,6	9,0	8,6
<i>investeeringute alal</i>	6,2	3,9	3,9	7,4	6,2	7,3	6,1	7,3	8,2	7,6	4,8	1,3	1,3	4,4	5,5	6,9	7,8	7,7	8,3	8,2
<i>tarbimises</i>	7,3	3,9	3,8	7,1	7,0	7,4	7,0	6,7	8,1	8,0	5,8	2,6	1,5	3,3	4,3	5,8	7,4	7,7	8,1	8,0
Hinnang majanduslikule olukorrale 6 kuu pärast														[parem(9) <—> halvem(1)]						
<i>kogu majanduses</i>	5,4	3,9	7,0	7,0	4,5	6,2	5,5	6,3	5,7	5,2	4,0	3,5	5,2	7,3	7,3	7,5	7,7	7,7	8,1	4,2
<i>investeeringute alal</i>	5,2	4,3	6,4	7,0	4,6	5,6	5,7	6,0	5,6	5,2	3,7	3,1	4,6	6,7	7,5	7,5	7,7	8,1	8,1	4,0
<i>tarbimises</i>	4,9	3,7	6,1	6,7	4,5	5,6	5,5	4,9	5,5	5,4	4,2	3,6	4,3	6,3	6,1	7,1	7,9	7,7	7,2	4,4
Hinnang väliskaubanduse käibe mahule 6 kuu pärast														[suurem(9) <—> väiksem(1)]						
<i>eksport</i>	8,6	7,2	6,8	8,1	6,5	7,9	7,8	8,7	8,2	8,2	7,1	5,4	5,7	7,9	8,3	8,4	7,9	8,3	7,8	5,8
<i>import</i>	8,0	5,7	5,8	8,1	6,5	7,4	7,5	8,0	8,1	8,0	6,6	3,5	4,5	6,9	7,6	8,6	8,3	8,3	7,8	6,5
Hinnang kaubavahetuse bilansile 6 kuu pärast														[parem(9) <—> halvem(1)]						
	4,3	6,3	5,7	3,6	4,8	5,7	4,8	6,4	6,3	5,8	6,2	7,9	6,7	5,2	4,3	3,1	3,0	3,9	2,8	4,2
Hinnang inflatsioonimäärale (%-le) 6 kuu pärast														[kõrgem(9) <—> madalam(1)]						
	3,7	1,7	5,3	7,1	4,2	5,2	6,8	6,1	3,7	4,2	6,1	1,9	3,4	7,7	5,9	7,1	4,3	4,6	2,6	3,3
Inflatsioonimäär 6 kuu pärast (%-des)																				
	13	7	4,8	4,9	5,0	4,1	2,9	3,7	3,7	4,1	5,7	8,9	0,1	1,0	2,2	2,8	3,1	4,2%	4,6%	4,9%
Hinnang lühiajalise laenu intressimääradele 6 kuu pärast														[kõrgem(9) <—> madalam(1)]						
	4,2	4,6	3,7	5,8	4,5	6,4	5,3	6,3	6,4	8,7	8,3	6,4	5,5	5,7	5,9	6,3	5,4	7,2	8,1	4,6
Aktsiahinnad 6 kuu pärast														[kõrgem(9) <—> madalam(1)]						
	7	6,6	6,5	5,1	6,8	6,6	6,8	6,8	5,9	4,9	4,1	5,5	6,7	6,2	7,1	7,9	7,1	7,1	4,6	
Hinnang probleemide olulisusele majandusraskuste põhjustajana käesoleval ajal														[kõige olulisem(9) <—> mitte eriti oluline(1)]						
<i>valitsuse majandus-poliitika ebatäiuslikkus</i>	4,5	4,1	4,7	4,2	3,4	2,7	2,9	3,3	2,5	3,0	3,5	4,6	5,0	3,7	3,0	2,9	3,2	3,0	2,6	1,8
<i>nõudlus</i>	3,3	2,5	5,1	4,0	4,2	5,2	4,6	4,2	3,1	1,5	2,4	6,4	8,1	7,3	7,4	6,9	6,6	6,6	5,4	5,6
<i>tööpuudus</i>	2,1	3,4	4,1	4,6	5,5	4,5	3,6	3,8	2,8	1,4	1,1	2,0	6,6	7,9	8,1	7,3	8,3	7,7	6,6	6,4
<i>inflatsioon</i>	3,1	2,3	1,4	1,9	2,7	1,7	1,2	1,5	2,6	4,0	5,6	6,3	1,6	1,2	3,6	3,9	5,7	5,4	6,3	5,6
<i>rahvusvahelise konkurentsivõime vähesus</i>	7,1	6,8	7,2	7,0	5,9	6,3	6,5	7,1	6,1	5,7	6,5	6,5	6,1	5,8	5,3	6,1	6,3	5,9	6,6	5,4
<i>eksportibarjäärid</i>	6,0	6,6	5,1	5,2	4,2	4,8	3,9	3,0	2,5	2,1	2,2	1,6	2,7	2,1	2,4	2,1	1,4	2,3	2,6	1,8
<i>kvalifitseeritud tööjõu puudus</i>	5,4	6,3	5,5	6,9	7,0	7,2	6,8	7,3	8,0	8,6	7,7	5,1	3,6	3,3	4,1	4,6	5,2	6,3	6,2	6,6
<i>eelarve defitsiit</i>	1,6	1,0	4,0	2,7	1,3	1,3	1,1	1,2	1,1	1,3	1,1	2,4	5,7	2,7	2,4	2,3	2,3	1,9	1,9	1,4
<i>välisvõlad</i>	1,5	1,0	1,1	1,2	1,1	1,2	1,6	1,7	2,1	2,4	2,4	2,7	3,2	2,3	2,6	2,7	2,6	2,6	2,6	2,0
<i>kapitali vähesus</i>	3,4	5,4	5,0	2,9	2,7	2,7	2,2	2,8	2,1	1,4	1,5	4,0	5,8	4,8	5,5	5,6	4,1	3,2	4,3	4,0
Majanduskliima														[hea(9) <—> halb(1)]						
	5,7	4,4	5,7	6,8	5,7	6,7	6,4	6,9	7,1	7,1	5,8	3,6	3,5	4,6	5,0	5,7	6,0	6,3	7,3	5,5

EESTI MAJANDUSKELL

(algus 2001. a I kv)

Koostatud Müncheneri IFO meetodika alusel. Näitab riigi majanduskliimat ja selle muutumist neli korda aastas. Majanduskliima indikaatori (punktid kellal) aluseks on ekspertide hinnangud jooksvale olukorrale (horisontaaltelg) ja olukorrale 6 kuu pärast (vertikaaltelg), mõlemad 9 palli süsteemis (9 = max).

2. Konjunkturibaromeetrid: september 2011

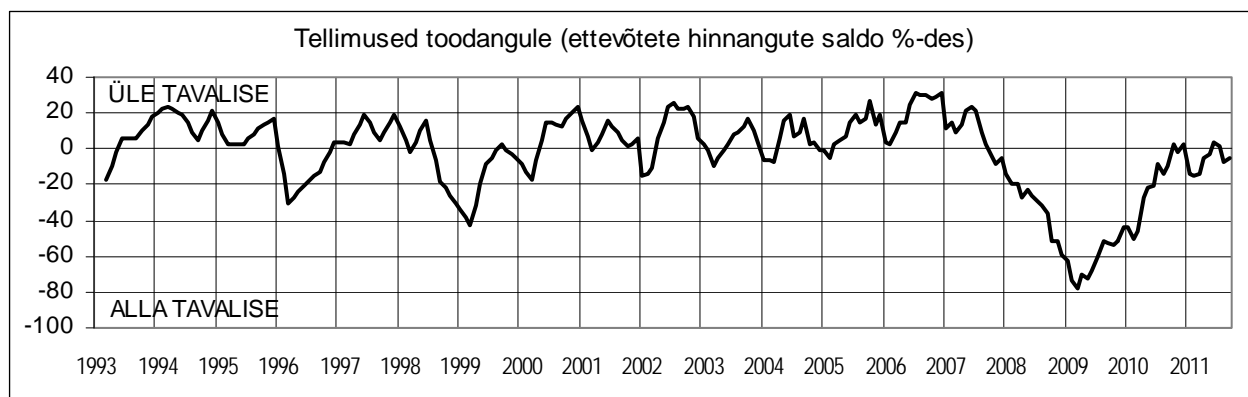
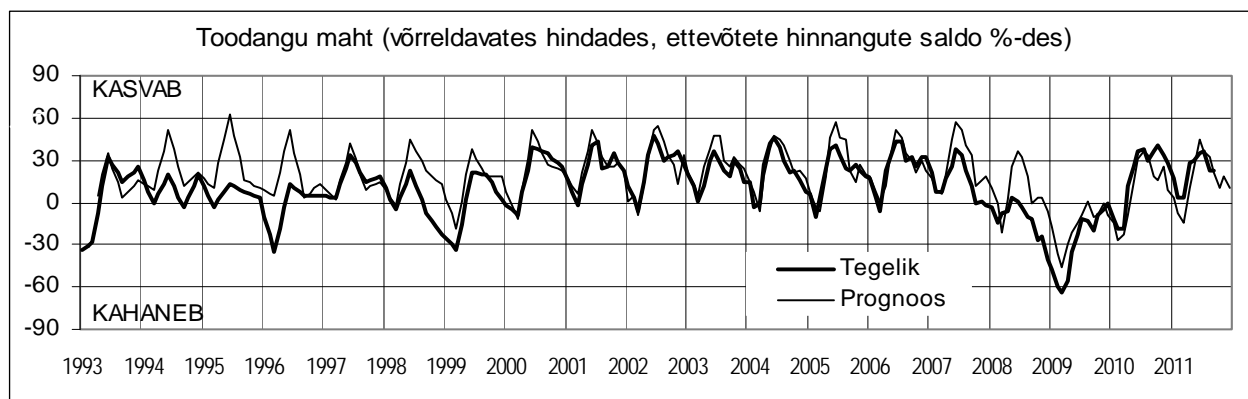
2.1. Tööstusbaromeeter⁵

Kindlustunde indikaator on mõõdukalt positiivne, kuid madalam kui juunis. Põhjuseks on nii tellimuste vähenemine kui nõrgenenud ootused lähituleviku suhtes.

Septembris on nii sise- kui välisturu nõudlus tavalisest madalam (saldo⁶ -5). Toodangu maht viimase 3 kuul suurenes, kuid varasemast aeglasemas tempos (saldo septembris +22, eelneva 3 kuu saldode keskmine +32; 2010. a septembris +37). Tootmisvõimsuste rakendatus oli 2% punkti kõrgem kui II kvartalis (III kv 74%). Toodangu kasvu pidurdavatest teguritest märgiti varasemast vähem ebapiisavat nõudlust (III kv 45%, II kv 51% ettevõtteid), 12% tootjaid teatasid tööjõu puudusest (II kv 9%), 9% materjali ning seadmete puudusest (II kv 14%).

Prognoosid lähimaks 3 kuuks on tagasihoidlikumad kui II kvartali lõpus ning toodangu mahu kasv aeglustub (saldo septembris +10, juunis +21). Valmistoodangu müügihinnad tõusevad (saldo +9). Töötajate arv mõnevõrra suureneb (saldo +3).

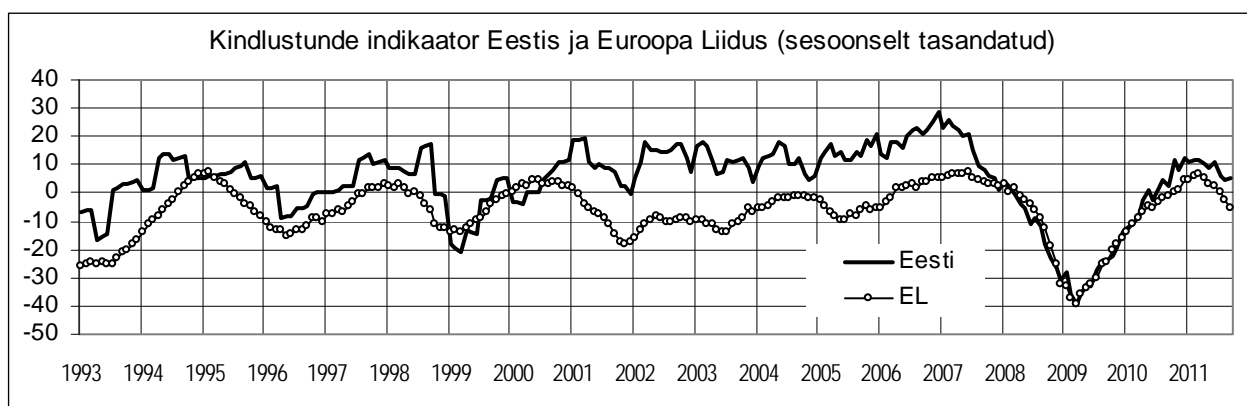
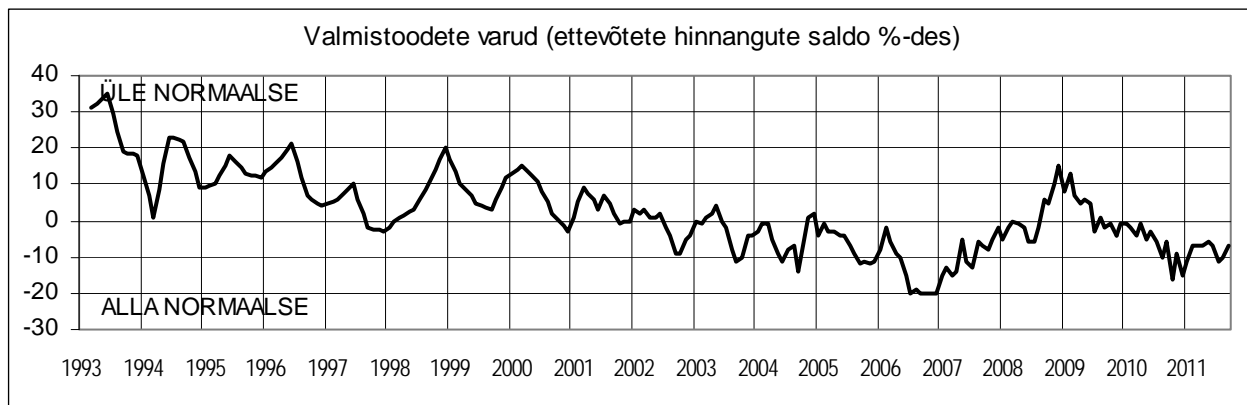
Nõrgenenud tuleviku ootuste tõttu on kindlustunde indikaator⁷ 7 punkti madalam kui juunis ning võrdub +4-ga.

⁵ Tööstusbaromeeter on koostatud Eesti Konjunkturiinstituudi poolt Euroopa Komisjoni, Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi ning Statistikaameti tellimisel. Septembrikuu baromeeter on koostatud 175 töötleva tööstuse ettevõtte hinnangute alusel.

⁶ Saldod näitavad positiivsete ja negatiivsete vastuste protsentide vahet

⁷ Tööstuse kindlustunde indikaator koondab ettevõtete toodangu prognoosi, üldnõudluse ja valmistoodete varu hinnangud

Tööstusharude olukord septembris ja prognoos lähikuudeks:

Toiduainete ja jookide tööstus

Nii sise- kui välisturu nõudlus toodangule on tavalisel tasemel (saldo septembris =0, juunis +8), jookide tootmises on tellimusi jätkuvalt tavapärasest rohkem (saldo +17). Vähenes ettevõtete osakaal, kes teatasid tootmismahu suurendamisest viimasel 3 kuul (septembris 21%, juunis 52%), 29%-l ettevõtetel (juunis 12%-l) tootmine vähenes (ülejäanutel jäi samaks). Toodangu mahu kasvu piiravatest tegutitest märgiti varasemast vähem ebapiisavat nõudlust (III kv 41% ettevõtteid, II kv 54%), samas suurenes ettevõtete osakaal, kes teatasid materjali ja seadmete puudusest (III kv 14%, II kv 4%) ning finantsraskustest (III kv 14%, II kv 8%).

Ootused **eelseisva 3 kuu** suhtes on varasemast ettevaatlikumad ning vähem ettevõtteid teatas toodangu mahu kasvust IV kvartalis (saldo septembris +17, juunis +48). Enamus ettevõtteid (75%) ei kavatse toodangu müügihindu muuta. Töötajate arv väheneb (saldo -13).

Kindlustunde indikaator (septembris +7) on 16 punkti madalam kui juunis, kuid 2 punkti kõrgem kui eelmise aasta samal perioodil.

Tekstiilitootmine

Nii sise- kui välisturu nõudlus toodangule on tavalisest madalam (saldo septembris -20). Toodangu maht viimasel 3 kuul vähenes (saldo -10). Osal ettevõtetel on tekkinud liigsed valmistoodete varud. Oluliselt kasvas ettevõtete osakaal, kelle arengut takistab ebapiisav nõudlus (III kv märkis 63% ettevõtteid, II kv 33%). Tootmisvõimsuste rakendus oli 78% (II kv 82%).

Järgneva 3 kuuks prognoosib 40% ettevõtteid tootmismahu kasvu ja 20% selle langust (ülejäanutel jääb tootmine samaks). On oodata suuremat välisturu nõudlust. Valdaval osal ettevõtetel (90%-l) jäävad toodangu müügihinnad samaks ja 10%-l langevad. Töötajate arv väheneb (saldo -10).

Haru halvenenud olukorda peegeldab adekvaatselt negatiivne **kindlustunde indikaator**, mis langes juuni +9-lt septembri -7-le.

Rõiva- ja karusnahatööstus

Nõudlus toodangule on jätkuvalt tavalisest suurem, seda nii sise- kui välisturul (saldo septembris +8, juunis +8), tellimused suurenesid. Toodangu mahu kasvust viimasel 3 kuul teatas 42% ettevõttest, 33%-l jäi tootmine samaks, 25%-l vähenes. Tootmisvõimsuste rakendatus oli 87%. Toodangu kasvu takistavatest teguritest märgiti varasemast vähem ebapiisavat nõudlust (III kv 46% ettevõttest, II kv 64%), samas rohkem märgiti tööjõu puudust (III kv 18%, II kv 7% ettevõttest).

Lähimal 3 kuul toodangu mahu kasv pidurdub (saldo =0), samal ajal eksporttellimused mõõdukalt kasvavad (saldo +9). Valmistoodangu müügihinnad tõusevad (saldo +23). Kavatsusest suurendada töötajate arvu teatas 15% ettevõttest.

Kindlustunde indikaator on septembris +5, mis on 12 punkti madalam kui juunis.

Nahatööstus

Nii sise- kui välisturu nõudlus toodangule ületab tavalise taseme (saldo septembris +33). Tellimused suurenesid ning kindlustavad 7,6 kuu tootmise (II kv 7,4 kuud). Toodangu maht liikus viimasel 3 kuul tõusutrendil (saldo septembris +33). Iga viies tootja suurendas ekspordimahtu (II kv 33%). Tootmisvõimsuste rakendatus oli III kvartalis 95%. Tööjõu puudus oli ainsaks takistuseks tootmismahu kasvule, kuid sedagi märgiti III kvartalis vähem kui II kvartalis (vastavalt 20% ja 33% ettevõttest).

Prognooside kohaselt püsib **lähimal 3 kuul** toodangu maht saavutatud tasemel ja eksporttellimused suurenevad. Toodangu müügihinnad ei muutu. Töötajate arv väheneb (saldo -17).

Kindlustunde indikaator on +17 (sama oli ka juunis).

Puidutööstus

Eelmiste kuude prognoosid ei täitunud ning haru olukord halvenes. Nii sise- kui välisturu tellimuste portfelli on septembris tavapärasest oluliselt õhem (saldo -42). Toodangu maht püsib paigal. Tootmisvõimsuste rakendatus oli 2%-punkti madalam kui II kvartalis (III kv 78%). Haru edasist arengut takistavad ebapiisav nõudlus (märkis 43% ettevõttest) ja materjali ning seadmete puudus (märkis 21% ettevõttest).

Väljavaated **lähikuudeks (3 kuul)** on negatiivsed, kuna 33% ettevõttest prognoosib tootmismahu langust, 25%-l tootmine suureneb. Eksporttellimused jäävad samaks. Valmistoodangu müügihinnad langevad (saldo -17) ja töötajate arv mõnevõrra väheneb (saldo -8).

Oluliselt väiksemad tellimused ja halvenenud ootused viisid **kindlustunde indikaatori** miinuspoolele, mis on septembris -19 (juunis =0).

Paberitööstus

Tellimusi on tavapärasel hulgal ja seda tänu siseturu nõudlusele. Eksporttellimusi on alla tavalise taseme (saldo -20). Toodangu maht suurenes viimasel 3 kuul 40%-l ettevõttest, 20%-l vähenes, ülejäänutel ei muutunud. Kiiremat toodangu mahu kasvu takistasid võrdselt ebapiisav nõudlus ning materjali ja seadmete puudus (mõlemat tegurit märkis 40% ettevõttest), lisaks sellele ka tööjõu puudus (märkis 20% ettevõttest).

Prognooside kohaselt ei ole **lähimal 3 kuul** olukorra paranemist oodata ning tootmismahut jääb enam-vähem samaks. Sama kehtib ka toodangu müügihindade ja töötajate arvu kohta.

Väiksemad tellimused ja tagasihoidlikud ootused alandasid **kindlustunde indikaatori** +7-le (juunis +33).

Mööblitootmine

Nõudlus toodangule ületab tavapärase taseme (saldo +9), samas eksporttellimusi on tavalisel hulgal. Tootmismahu kasvust viimasel 3 kuul

teatas rohkem kui kolmandik ettevõtteid (36%), 9%-l see vähenes. Tootmisvõimsuste rakendatus oli heal tasemel (74%). Edasise arengu takistuseks on tööjõu puudus, (III kv märkis 18% ettevõtteid, II kv 0%), finantsprobleemid (III kv märkis 27% ettevõtteid, II kv 25%), samal ajal ebapiisavat nõudlust märgiti oluliselt vähem (III kv 27% ettevõtteid, II kv 50%).

Ootused **eesseisvaks 3 kuuks** on head. Teistest harudest rohkem ettevõtteid (55%) prognoosib toodangu mahu kasvu (ülejäanutel ei muutu). Suurenevad ka eksporttellimused (saldo +27). Toodangu müügihinnad tõusevad (saldo +18). Töötajate arv suureneb.

Kõik see kajastub **kindlustunde indikaatoris** (+24), mis on teistest harudest kõrgem.

Keemiatööstus

Nii sise- kui välisturu nõudlus toodangule on endiselt tavalisest madalam (saldo septembris -20, juunis -20). Toodangu mahu kasv aeglustus (saldo septembris +10, juunis +30). Ebapiisav nõudlus on põhiliseks arengut takistavaks teguriks (märkis 40% ettevõtteid), lisaks sellele 10% ettevõtteid teatas materjali ja seadmete puudusest ning finantsraskustest.

Prognooside kohaselt **lähimal 3 kuul** jääb toodangu maht samaks (40%-l tootjatel suureneb ja 40%-l väheneb). Toodangu müügihinnad tõusevad. Töötajate arv suureneb (saldo +20).

Nõrgad ootused muutsid **kindlustunde indikaatori** negatiivseks (septembris -3, juunis ja aasta tagasi =0).

Kummi- ja plasttoodete tööstus

Nii sise- kui välisturu nõudlus toodangule on tavalisest madalamal tasemel (saldo septembris -44). Toodangu maht viimasel 3 kuul vähenes (saldo septembris -11). Ebapiisav nõudlus takistab tootmise arengut (märkis 75% ettevõtteid).

Väljavaated **järgneva 3 kuu** suhtes on positiivsed, 44% ettevõtteid ootab tootmismahu kasvu, 11%-l tootmine väheneb (ülejäanutel ei

muutu). Suurenevad ka eksporttellimused (saldo +29). Plaanitakse kõrgemaid toodangu väljamüügihindu ja suuremat töötajate arvu (saldo vastavalt +33 ja +22).

Kindlustunde indikaator langes nullile (juunis +24; 2010. a septembris +4).

Metalltoodete tööstus

Nii sise- kui välisturu nõudlus toodangule ületab tavapärase taseme (saldo septembris +31, juunis +30). Ettevõtete konkurentsivõime paranes Eesti ja Euroopa Liidu turul. Toodangu mahu kasvust viimasel 3 kuul teatas 56% ettevõtteid ja selle vähenemisest vaid 6%. Suurenes ka ekspordi maht.

Eelseisvaks 3 kuuks prognoosib ligi kolmandik tootjaid toodangu mahu edasist kasvu, 63%-l jääb tootmine samaks ja 6%-l väheneb. Suurenevad eksporttellimused. Toodangu väljamüügihinnad mõõdukalt tõusevad (saldo +13). Töötajate arv suureneb (saldo +6).

Kindlustunde indikaator on selgelt positiivne (+21), kuid siiski 6 punkti madalam kui juunis.

Arvutite, elektroonika- ja optikaseadmete tootmine

Tellimuste portfelli on jätkuvalt tavalisest õhem (saldo -38). Toodangu maht ei ole viimase 3 kuu jooksul tõusnud (saldo =0) ning selle kasvu takistasid ebapiisav nõudlus ja materjali ning seadmete puudus (mõlemat tegurit märkis 44% ettevõtteid). Tootmisvõimsuste rakendatuse tase oli 73% (II kvartalis 70%).

Lähimal 3 kuul on oodata olukorra paranemist, sest pooled ettevõtted teatasid toodangu mahu eelseisvast kasvust, 12%-l tootmine väheneb. Toodangu väljamüügihinnad jäävad samaks (teatas 100% ettevõtteid). Töötajate arv suureneb (saldo +13).

Paranenud ootused tõstsid **kindlustunde indikaatori** +11-le (juunis +5; 2010. a septembris -15).

Elektriseadmete tootmine

Nõudlus toodangule ületab septembris tavalise taseme (saldo +33) ja seda siseturu nõudluse arvel, kuna eksporttellimusi on tavalisest vähem. Toodangu maht viimasel 3 kuul kahanes (saldo septembris -17, juunis +20), selle kasvu takistasid ebapiisav nõudlus (märkis 40% ettevõtteid) ja materjali ning seadmete puudus (märkis 20% ettevõtteid). Tootmisvõimsuste tase oli sama, mis II kvartalis (62%).

Prognooside kohaselt **järgneval 3 kuul** olukord paraneb, sest pooled ettevõtted kavatsesid suurendada tootmismahu, 17%-l jääb tootmine samaks ja kolmandikul väheneb. Valmistoodangu müügihinnad tõusevad mõeldukalt, töötajate arv suureneb (mõlema indikaatori saldo +17).

Positiivsed ootused tõstsid **kindlustunde indikaatori** +11-le (juunis -33).

Masinate ja seadmete tööstus

Nii sise- kui välisturu nõudlus ületab septembris tavalise taseme (saldo septembris +11). Tellimused viimasel 3 kuul suurenesid ning tagavad 5 kuu tootmise (II kv 4,7 kuud). Toodangu maht kasvas suuremal osal ettevõtetel (67%-l) ja 33%-l ei muutunud. Sama kehtib ka ekspordi mahu kohta. Lisaks ebapiisavale nõudlusele (märkis 33% tootjaid) takistasid tootmise kasvu tööjõu ning materjali ja seadmete puudus (mõlemat tegurit märkis 17% tootjaid). Tootmisvõimsuste rakendatuse tase oli 12%-punkti kõrgem kui II kvartalis (III kv 89%).

Väljavaated **eelseisvaks 3 kuuks** on negatiivsed. On oodata tootmismahu langust ja töötajate arvu vähenemist (mõlema indikaatori saldo -11). Toodangu väljamüügihinnad tõusevad (saldo +11).

Kindlustunde indikaator on positiivne, kuid madalam kui eelmisel kahel kuul (septembris +11, augustis +29, juulis +33).

Ehitusmaterjalitööstus

Tellimuste portfell on tavalisest õhem (saldo -11), samas välisturu nõudlus on tavalisel tasemel. Toodangu mahu kasvust viimasel 3 kuul teatas 58% ettevõtteid, 42%-l jäi tootmine samaks. Ebapiisav nõudlus on endiselt olulisimaks toodangu kasvu piiravaks teguriks, kuid seda märgiti vähem (III kv märkis 58% ettevõtteid, II kv 67%). Arengut takistas ka tööjõu puudus (märkis 11% ettevõtteid). Tootmisvõimsuste rakendatus oli kõrgem kui II kvartalis (III kv 68%, II kv 53%).

Ootused **eelseisvaks 3 kuuks** vastavad hooajale. Pääaegu pooled ettevõtted (47%) prognoosivad tootmismahu vähendamist, 10%-l suureneb (ülejäanutel püsib olemasoleval tasemel). Töötajate arv väheneb (saldo -16).

Halvenenud ootuste tõttu langes **kindlustunde indikaator** -14-le (juunis +17; 2010. a septembris -20).

TÖÖSTUSBAROMEETER
(vastuste jagunemine %-des)

Näitaja	2010		2011											
	09	10	11	12	01	02	03	04	05	06	07	08	09	
Toodangu maht viimase 3 kuu jooksul	suurenes	47,0	51,6	47,3	45,2	37,0	28,7	29,0	44,4	42,6	47,1	44,5	37,8	38,2
	jäi samaks	42,7	36,7	38,7	38,2	42,7	46,9	45,6	39,7	43,9	41,3	48,0	47,0	46,1
	vähenes	10,3	11,7	14,0	16,7	20,3	24,5	25,4	15,9	13,5	11,6	7,5	15,2	15,8
	saldo	37	40	33	28	17	4	4	28	29	35	37	23	22
Tellimused (nõudlus) toodangule praegu	üle tavalise	16,9	23,0	24,2	24,7	12,0	14,6	14,1	20,5	17,0	24,4	18,6	16,6	16,3
	tavalised	56,5	56,2	50,0	52,7	62,3	56,3	57,7	54,3	62,6	55,8	64,1	59,6	62,1
	alla tavalise	26,6	20,9	25,8	22,6	25,7	29,2	28,2	25,2	20,4	19,9	17,2	23,8	21,6
	saldo	-10	2	-2	2	-14	-15	-14	-5	-3	4	1	-7	-5
Eksporditellimused toodangule praegu	üle tavalise	19,1	25,6	20,0	26,9	13,3	17,1	14,8	22,8	18,3	21,0	18,7	15,1	13,5
	tavalised	56,1	56,3	57,1	50,9	63,3	60,8	61,9	56,6	62,8	61,5	63,4	61,9	63,8
	alla tavalise	24,9	18,2	22,9	22,2	23,3	22,2	23,2	20,6	19,0	17,5	17,9	23,0	22,7
	saldo	-6	7	-3	5	-10	-5	-8	2	-1	4	1	-8	-9
Valmistoodete varud praegu	liiga suured	9,0	3,3	4,5	3,3	5,5	8,8	6,8	5,6	7,9	7,4	5,0	4,2	6,1
	piisavad	75,7	77,8	82,1	78,5	78,1	75,8	78,9	81,8	77,9	78,5	79,3	81,9	80,3
	liiga väikesed	15,3	18,9	13,4	18,2	16,4	15,4	14,3	12,6	14,3	14,1	15,7	13,9	13,6
	saldo	-6	-16	-9	-15	-11	-7	-7	-7	-6	-7	-11	-10	-7
Toodangu maht järgneva 3 kuu jooksul	suureneb	31,0	28,1	23,2	18,1	28,4	37,0	50,0	44,4	37,2	32,9	22,6	31,3	31,4
	jääb samaks	46,7	48,1	45,4	48,9	53,2	50,5	43,5	47,7	57,4	55,5	64,4	55,3	47,1
	väheneb	22,3	23,8	31,4	33,0	18,4	12,5	6,5	8,0	5,4	11,6	13,0	13,3	21,6
	saldo	9	4	-8	-15	10	24	44	36	32	21	10	18	10
Toodangu müügihinnad järgneva 3 kuu jooksul	tõusevad	21,6	23,1	22,2	30,3	30,9	31,4	35,3	30,5	23,7	26,9	18,8	24,5	15,7
	jäävad samaks	76,2	71,5	71,4	63,2	64,9	63,4	61,2	66,2	75,0	69,9	79,2	72,9	77,1
	langevad	2,2	5,4	6,5	6,5	4,2	5,2	3,5	3,3	1,4	3,2	2,1	2,7	7,2
	saldo	19	18	16	24	27	26	32	27	22	24	17	22	9
Töötajate arv järgneva 3 kuu jooksul	suureneb	16,2	14,4	10,8	15,6	10,0	10,5	13,0	14,6	18,9	18,0	18,6	16,0	13,1
	jääb samaks	71,4	75,0	75,3	72,0	80,6	82,2	82,3	81,5	77,7	75,6	77,2	80,0	77,1
	väheneb	12,4	10,6	14,0	12,4	9,4	7,3	4,7	4,0	3,4	6,4	4,1	4,0	9,8
	saldo	4	4	-3	3	1	3	8	11	16	12	14	12	3
KINDLUSTUNDE indikaator	2	7	0	1	2	5	12	13	12	11	7	7	4	

TÖÖSTUSBAROMEETER, SEPTEMBER 2011
(tööstusharude lõikes ettevõtete vastuste jagunemine %-des)

Näitaja	Toidu- ainete tootmine	Joogi- tootmine	Tekstiili- tootmine	Rõiva- tootmine	Naha- tootmine	Puidu- tootmine	Paberi- tootmine	Keemia- tootmine	Kummi- ja plast- tootmine	Ehitus- materjali- tootmine	Metalli- tootmine	Elektrio- nikka- ja optika- seadmete tootmine	Elektri- seadmete tootmine	Masinate ja seadmete tootmine	Mööbli- tootmine	Muu tootmine	Kogu tööstus
Toodangu maht																	
viimase 3 kuu jooksul	11,1	50,0	20,0	41,7	33,3	33,3	33,3	40,0	30,0	11,1	57,9	56,3	33,3	66,7	36,4	16,7	38,2
suurenes																	
jääb samaks	50,0	50,0	50,0	33,3	66,7	33,3	40,0	50,0	66,7	42,1	37,5	50,0	16,7	33,3	54,6	66,7	46,1
vähenes	38,9	0,0	30,0	25,0	0,0	33,3	20,0	20,0	22,2	0,0	6,3	25,0	50,0	0,0	9,1	16,7	15,8
saldo	-28	50	-10	17	33	0	20	10	-11	58	50	0	-17	67	27	0	22
Tellimused (nõudlus)																	
üle tavalise	0,0	16,7	10,0	23,1	33,3	0,0	20,0	10,0	0,0	10,5	37,5	12,5	33,3	33,3	9,1	0,0	16,3
tavalised	94,4	83,3	60,0	61,5	66,7	58,3	60,0	60,0	55,6	68,4	56,3	37,5	66,7	44,4	90,9	50,0	62,1
alla tavalise	5,6	0,0	30,0	15,4	0,0	41,7	20,0	30,0	44,4	21,1	6,3	50,0	0,0	22,2	0,0	50,0	21,6
saldo	-6	17	-20	8	33	-42	0	-20	-44	-11	31	-38	33	11	9	-50	-5
Eksporditellimused																	
üle tavalise	7,1	0,0	10,0	23,1	33,3	0,0	20,0	0,0	0,0	14,3	31,3	14,3	0,0	37,5	0,0	0,0	13,5
tavalised	85,7	100,0	60,0	69,2	50,0	58,3	40,0	60,0	55,6	71,4	62,5	42,9	83,3	37,5	100,0	40,0	63,8
alla tavalise	7,1	0,0	30,0	7,7	16,7	41,7	40,0	40,0	44,4	14,3	6,3	42,9	16,7	25,0	0,0	60,0	22,7
saldo	0	0	-20	15	17	-42	-20	-40	-44	0	25	-29	-17	13	0	-60	-9
Valmistoodete varud																	
liiga suured	0,0	0,0	20,0	8,3	0,0	8,3	0,0	0,0	0,0	10,5	14,3	0,0	16,7	0,0	0,0	0,0	6,1
piisavad	100,0	83,3	80,0	75,0	83,3	91,7	80,0	90,0	88,9	73,7	64,3	66,7	83,3	66,7	90,9	100,0	80,3
liiga väikesed	0,0	16,7	0,0	16,7	16,7	0,0	20,0	10,0	11,1	15,8	21,4	33,3	0,0	33,3	9,1	0,0	13,6
saldo	0	-17	20	-8	-17	8	-20	-10	-11	-5	-7	-33	17	-33	-9	0	-7
Toodangu maht																	
suureneb	33,3	33,3	40,0	23,1	33,3	25,0	0,0	40,0	44,4	10,5	31,3	50,0	50,0	22,2	54,6	16,7	31,4
järgneva 3 kuu jooksul	55,6	33,3	40,0	53,9	33,3	41,7	100,0	20,0	44,4	42,1	62,5	37,5	16,7	44,4	45,5	66,7	47,1
jääb samaks	11,1	33,3	20,0	23,1	33,3	33,3	0,0	40,0	11,1	47,4	6,3	12,5	33,3	33,3	0,0	16,7	21,6
väheneb	22	0	20	0	0	-8	0	0	33	-37	18,8	38	17	-11	55	0	10
saldo	22,2	0,0	0,0	23,1	16,7	8,3	0,0	40,0	33,3	15,8	18,8	0,0	16,7	22,2	18,2	0,0	15,7
Toodangu müügin hinnad																	
järenevad	72,2	83,3	90,0	76,9	66,7	66,7	100,0	60,0	66,7	68,4	75,0	100,0	83,3	66,7	81,8	100,0	77,1
järenevad	5,6	16,7	10,0	0,0	16,7	25,0	0,0	0,0	0,0	15,8	6,3	0,0	0,0	11,1	0,0	0,0	7,2
saldo	17	-17	-10	23	0	-17	0	40	33	0	13	0	17	11	18	0	9
Töötajate arv																	
suureneb	5,6	0,0	10,0	15,4	16,7	0,0	20,0	20,0	22,2	5,3	12,5	25,0	16,7	11,1	27,3	0,0	13,1
järenevad	77,8	83,3	70,0	84,6	50,0	91,7	60,0	80,0	77,8	73,7	81,3	62,5	83,3	66,7	72,7	100,0	77,1
järenevad	16,7	16,7	20,0	0,0	33,3	8,3	20,0	0,0	0,0	21,1	6,3	12,5	0,0	22,2	0,0	0,0	9,8
saldo	-11	-17	-10	15	-17	-8	0	20	22	-16	6	13	17	-11	27	0	3
KINDLUSTUNDE indikaator	5	11	-7	5	17	-19	7	-3	0	-14	21	11	11	11	24	-17	4

TÖÖSTUSBAROMEETER 1993 – 2011
(saldod %-des)

Näitaja	1993 - 2011			2010		2011											
	min	kesk	max	09	10	11	12	01	02	03	04	05	06	07	08	09	
Toodangu maht viimase 3 kuu jooksul	saldo	-67	10	47	37	40	33	28	17	4	4	28	29	35	37	23	22
Tellimused (nõudlus) toodangule praegu	saldo	-78	-4	31	-10	2	-2	2	-14	-15	-14	-5	-3	4	1	-7	-5
Eksporttellimused toodangule praegu	saldo	-71	-6	26	-6	7	-3	5	-10	-5	-8	2	-1	4	1	-8	-9
Valmistoodete varud praegu	saldo	-20	-1	35	-6	-16	-9	-15	-11	-7	-7	-7	-6	-7	-11	-10	-7
Toodangu maht järgneva 3 kuu jooksul	saldo	-56	17	63	9	4	-8	-15	10	24	44	36	32	21	10	18	10
Toodangu müügi-hinnad järgneva 3 kuu jooksul	saldo	-35	13	53	19	18	16	24	27	26	32	27	22	24	17	22	9
Töötajate arv järgneva 3 kuu jooksul	saldo	-47	-4	21	4	4	-3	3	1	3	8	11	16	12	14	12	3
Toodangu kasvu piiravad praegu (%)																	
mitte miski		0	9	22	x	8	x	x	16	x	x	14	x	x	20	x	x
ebapiisav nõudlus		16	56	85	x	57	x	x	65	x	x	51	x	x	45	x	x
tööjõu puudus		1	16	44	x	8	x	x	5	x	x	9	x	x	12	x	x
materjali/seadmete puudus		0	13	29	x	11	x	x	8	x	x	14	x	x	9	x	x
finantsprobleemid		1	15	42	x	9	x	x	7	x	x	7	x	x	6	x	x
muu		0	6	18	x	6	x	x	0	x	x	5	x	x	8	x	x
Tootmisvõimsuste piisavus	saldo	-22	13	47	x	13	x	x	18	x	x	11	x	x	11	x	x
Olemasolevad tellimused tagavad tootmise	kuu	3,1	4,6	8,0	x	3,2	x	x	3,3	x	x	3,3	x	x	3,2	x	x
Tellimused viimase 3 kuu jooksul	saldo	-51	12	48	x	35	x	x	17	x	x	26	x	x	28	x	x
Eksporttellimused järgneva 3 kuu jooksul	saldo	-32	16	43	x	10	x	x	12	x	x	29	x	x	14	x	x
Tootmisvõimsuste rakendatuse tase praegu	%	50	68	80	x	71	x	x	69	x	x	72	x	x	74	x	x
Ettevõtte konkurentsivõime Eesti turul viimase 3 kuu jooksul	saldo	2	14	29	x	6	x	x	11	x	x	11	x	x	13	x	x
Ettevõtte konkurentsivõime EL turul viimase 3 kuu jooksul	saldo	-10	8	25	x	10	x	x	11	x	x	10	x	x	10	x	x
Ettevõtte konkurentsivõime mujal väliseturul viimase 3 kuu jooksul	saldo	-13	5	33	x	10	x	x	10	x	x	7	x	x	6	x	x
Ekspordi maht viimase 3 kuu jooksul	saldo	-37	12	33	x	33	x	x	25	x	x	28	x	x	21	x	x
Ekspordi osakaal toodangus	%	44	55	67	x	60	x	x	60	x	x	66	x	x	67	x	x
KINDLUSTUNDE indikaator		-40	5	27	2	7	0	1	2	5	12	13	12	11	7	7	4

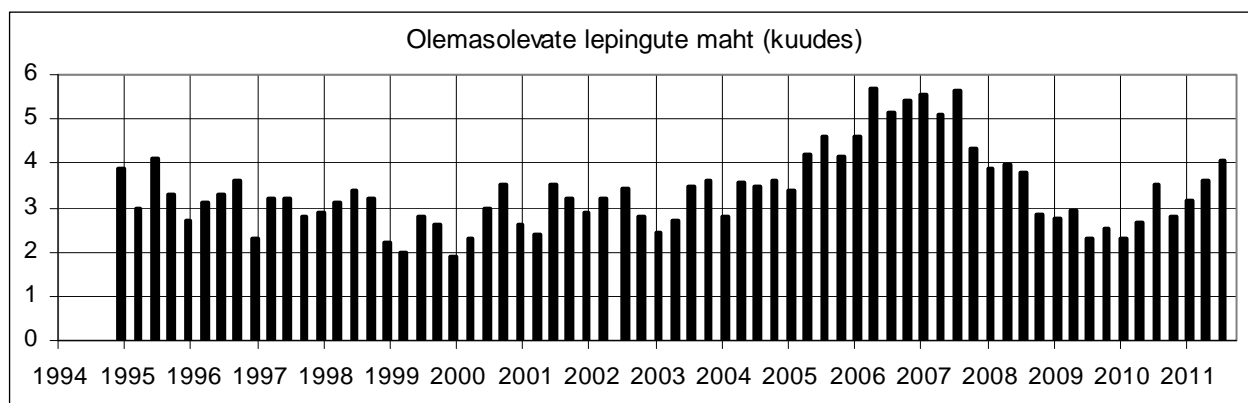
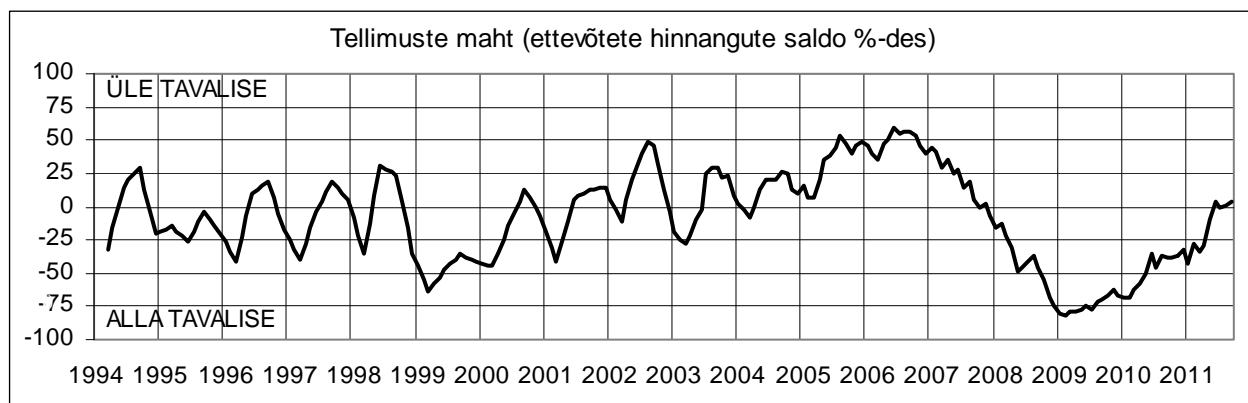
2.2. Ehitusbaromeeter⁸

Ehitusettevõtete tellimuste seis on paranenud, kuid teravnenud on vajaliku oskustööjõu puudus. III kvartalis ehitustööde maht kasvas, lähikuudel jääb enam-vähem samale tasemele.

2011. aasta on olnud ehitusturul elavnemise aasta. Nõudlus on suurenenud ja ehitustööde maht viimasel 3 kuul kasvas (saldo +53). Juunis jõudsid ettevõtete hinnangud tellimuste seisule pärast pikaajalist miinusseisu taas plusspoolele (saldo⁹ +4) ja püsisid sel tasemel ka septembris, viiendikul ettevõtetal on tellimuste portfelli tavalisest mahukam. Töö on lepingutega kindlustatud 4,1 kuuks, seega pool kuud kauemaks kui aasta tagasi. Ehitusvõimuste rakendatus on tõusnud aastataguselt 77%-lt 88%-le. Nõudluse kasvades on üha häirivamaks muutunud oskustööjõu puudus, mis on oluliseks tööd takistavaks teguriks juba ligi pooltele (45%-le) ettevõtetele.

Järgmisel 3 kuul (IV kvartalis) jääb ehitustööde maht enam-vähem III kvartali tasemele (prognoosi saldo +2). Vajadus tööjõu järele püsib – neljandik ettevõtetest vajab lähikuudel lisatöötajaid. Hinnatõus jätkub, näidates aeglustumise märke (saldo juunis +73, septembris +52).

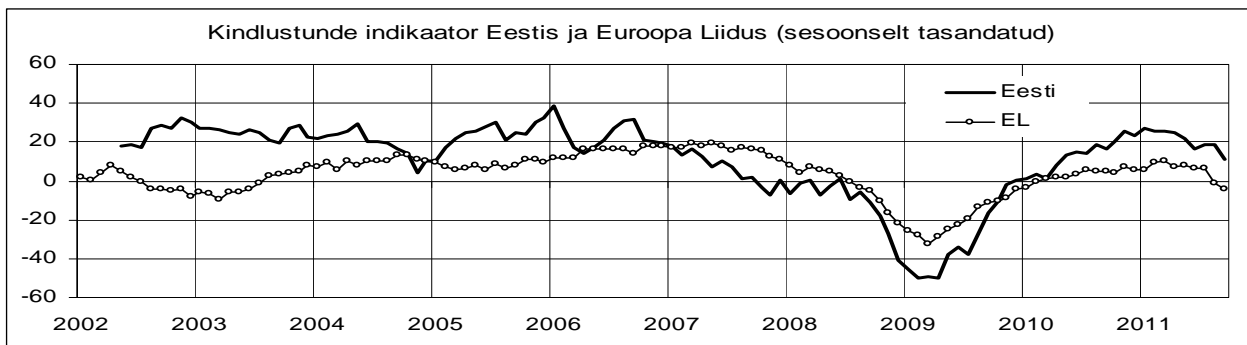
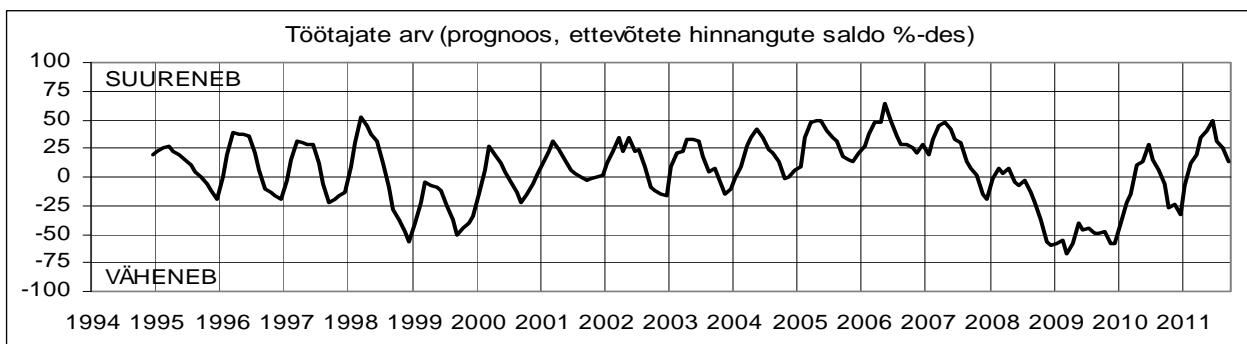
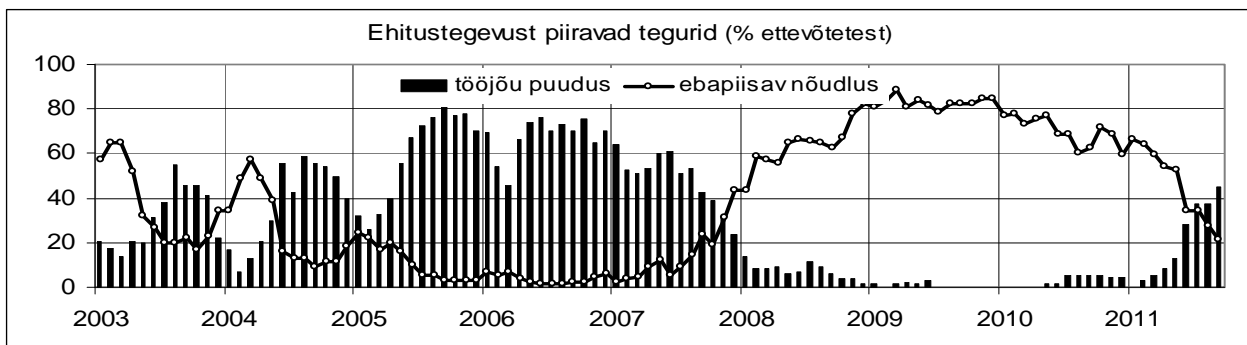
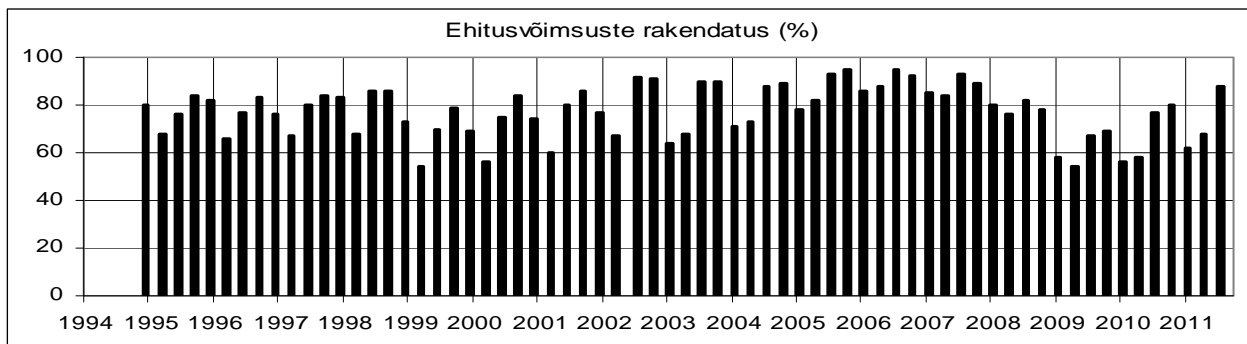
Kindlustunde indikaator¹⁰ on viimasel poolel aastal olnud positiivne ja oli septembris +9 (juunis +27, septembris 2010 –22).

⁸ koostatud EKI poolt Euroopa Komisjoni ning Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi tellimusel, septembris 69 ehitusettevõtte hinnangute alusel

⁹ saldod on positiivsete ja negatiivsete hinnangute protsentide vahed

¹⁰ koondnäitaja, mis on arvatud tellimuste seis ja töötajate arvu prognoosi alusel

Hoonete ehituses tööde mahu kasv eelmisel 3 kuul jätkus (saldo +55). Olukord on paranenud ka mittelehooonete ehituses, kus hinnang tellimuste portfellile tõusis septembris taas positiivsele poolele (+7) pärast pikemaajalist miinusseisu alates 2008. aastast. Lepinguid jätkub keskmiselt 3,8 kuuks. Tööjõu puudus on teravam kui rajatiste ehituses, piirates juba poolte ettevõtete tegevust, 11% ettevõtetel on finantsprobleeme.

Järgmisel 3 kuul hoonete ehituse maht oluliselt ei muutu (saldo +4). Kindlustunde indikaator on viiendat kuud positiivne (septembris +7, juunis +24).

Rajatiste ehituses tööde mahu kasv eelmisel 3 kuul jätkus (saldo +47). Tellimuste seis on parem kui hoonete ehituses (saldo +13), töö on lepingutega tagatud keskmiselt 5 kuuks. Tööjõu puudus on väiksem kui hoonete ehituses, häirides 27% ettevõtete tööd, kuid takistavaks teguriks on muutunud ka masinate, seadmete või materjalide puudus (13% ettevõtetele).

Lähikuudel hakkab rajatiste ehitamine hooaja tõttu vähenema (saldo -7). Kindlustunde indikaator, mis alates 2011. aasta algusest on positiivne, oli septembris +13 (juunis +35, septembris 2010 -18).

EHITUSBAROMEETER (saldod %-des)

		1994 - 2011			2010			2011									
		min	kesk	max	09	10	11	12	01	02	03	04	05	06	07	08	09
Ehitustööde maht viimase 3 kuu jooksul	saldo	-69	13	76	23	15	25	0	-17	-24	-28	1	21	44	56	49	53
Ehitustegevust piirab praegu																	
mitte miski	%	0	11	33	14	9	9	1	1	3	1	4	10	19	17	21	16
ebapiisav nõudlus	%	1	46	89	63	71	69	59	66	64	59	54	53	34	34	27	22
ilmastikutingimused	%	0	14	65	0	1	6	20	21	21	25	20	3	0	0	1	1
tööjõu puudus	%	0	29	81	6	6	4	4	0	3	6	9	13	29	37	37	45
masinate, seadmete, materjalide puudus	%	0	2	14	0	0	1	3	0	1	1	0	0	0	0	1	4
finantsprobleemid	%	0	4	13	13	6	9	10	7	3	4	6	13	11	6	10	10
muu	%	0	5	23	4	7	3	3	4	6	3	7	7	6	6	1	1
Tellimuste portfell praegu	saldo	-83	-6	59	-39	-39	-37	-32	-43	-28	-34	-30	-10	4	0	2	4
Töötajate arv järgneva 3 kuu jooksul	saldo	-68	6	65	-6	-27	-24	-33	-7	13	20	35	40	49	31	25	13
Ehitustööde hinnad järgneva 3 kuu jooksul	saldo	-68	24	82	36	41	33	33	47	51	56	68	73	73	69	61	52
Ehitustööde maht järgneva 3 kuu jooksul	saldo	-77	16	86	-10	-21	-35	-38	-1	35	49	66	61	70	43	26	2
Poleleiolevad tööd ja sõlmitud lepingud tagavad normaalse töö	kuud	1,9	3,4	5,7	x	2,8	x	x	3,2	x	x	3,6	x	x	4,1	x	x
Tootmisvõimsuste rakendatus praegu	%	54	77	95	x	80	x	x	62	x	x	68	x	x	88	x	x
Kindlustunde indikaator		-73	0	58	-22	-33	-31	-33	-25	-8	-7	2	15	27	16	13	9

EHITUSBAROMEETER
(vastuste jagunemine %-des)

Näitaja	Vastuse variant	2010				2011								
		09	10	11	12	01	02	03	04	05	06	07	08	09
Ehitustööde maht viimase 3 kuu jooksul	kasvas	37,1	29,0	38,0	16,9	12,7	12,5	14,1	22,9	41,4	51,4	55,7	51,4	57,4
	jäi samaks	48,6	56,5	49,3	66,2	57,7	51,4	43,7	55,7	38,6	41,4	44,3	45,7	38,2
	kahanes	14,3	14,5	12,7	16,9	29,6	36,1	42,3	21,4	20,0	7,1	0,0	2,9	4,4
	saldo	23	15	25	0	-17	-24	-28	1	21	44	56	49	53
Ehitustegevust piirab praegu														
	mitte miski	14,3	8,6	8,5	1,4	1,4	2,8	1,4	4,3	10,0	18,6	17,1	21,4	15,9
	ebapiisav nõudlus	62,9	71,4	69,0	59,2	66,2	63,9	59,2	54,3	52,9	34,3	34,3	27,1	21,7
	ilmastikutingimused	0,0	1,4	5,6	19,7	21,1	20,8	25,4	20,0	2,9	0,0	0,0	1,4	1,4
	tööjõu puudus	5,7	5,7	4,2	4,2	0,0	2,8	5,6	8,6	12,9	28,6	37,1	37,1	44,9
	masinate, seadmete, materjalide puudus	0,0	0,0	1,4	2,8	0,0	1,4	1,4	0,0	0,0	0,0	0,0	1,4	4,3
	finantsprobleemid	12,9	5,7	8,5	9,9	7,0	2,8	4,2	5,7	12,9	11,4	5,7	10,0	10,1
	muud	4,3	7,1	2,8	2,8	4,2	5,6	2,8	7,1	7,1	5,7	5,7	1,4	1,4
Tellimuste portfelli praegu	üle tavalise	2,9	2,9	7,1	4,2	7,1	11,3	8,5	11,4	14,3	26,1	21,7	18,8	22,1
	tavaline	55,7	55,7	48,6	59,2	42,9	49,3	49,3	47,1	61,4	52,2	56,5	63,8	60,3
	alla tavalise	41,4	41,4	44,3	36,6	50,0	39,4	42,3	41,4	24,3	21,7	21,7	17,4	17,7
	saldo	-39	-39	-37	-32	-43	-28	-34	-30	-10	4	0	2	4
Töötajate arv järgneva 3 kuu jooksul	suureneb	14,3	8,6	11,4	7,1	12,9	25,0	33,8	43,5	47,8	51,4	35,3	30,9	24,6
	jääb samaks	65,7	55,7	52,9	52,9	67,1	62,5	52,1	47,8	44,8	45,7	60,3	63,2	63,8
	väheneb	20,0	35,7	35,7	40,0	20,0	12,5	14,1	8,7	7,5	2,9	4,4	5,9	11,6
	saldo	-6	-27	-24	-33	-7	13	20	35	40	49	31	25	13
Ehitustööde hinnad järgneva 3 kuu jooksul	tõusevad	38,6	44,1	38,6	38,6	48,6	52,8	56,3	70,6	74,3	72,9	69,1	61,4	52,2
	jäävad samaks	58,6	52,9	55,7	55,7	50,0	45,8	43,7	26,5	24,3	27,1	30,9	38,6	47,8
	langevad	2,9	2,9	5,7	5,7	1,4	1,4	0,0	2,9	1,4	0,0	0,0	0,0	0,0
	saldo	36	41	33	33	47	51	56	68	73	73	69	61	52
Ehitustööde maht järgneva 3 kuu jooksul	kasvab	19	20	17	11	27	44	58	70	66	71	49	36	25
	jääb samaks	53	39	31	39	45	46	34	26	30	27	46	54	52
	kahaneb	29	41	52	49	28	10	8	4	4	1	6	10	23
	saldo	-10	-21	-35	-38	-1	35	49	66	61	70	43	26	2
Pooleliolevad tööd ja sõlmitud lepingud tagavad normaalse töö (kuuks)														
		x	2,8	x	x	3,2	x	x	3,6	x	x	4,1	x	x
Tootmisvõimsuste rakendatus praegu (%)														
		x	80	x	x	62	x	x	68	x	x	88	x	x
Kindlustunde indikaator		-22	-33	-31	-33	-25	-8	-7	2	15	27	16	13	9

EHITUSBAROMEETER, SEPTEMBER 2011
(ehitusvaldkondade lõikes vastuste jagunemine %-des)

Näitaja	Vastuse variant	Kokku	sh			Rajatised
			Hooned	sh		
				elamud	mitteeluhooned	
Ehitustööde maht viimase 3 kuu jooksul	kasvas jäi samaks kahanes saldo	57,4 38,2 4,4 53	60,4 34,0 5,7 55	60,0 40,0 0,0 60	60,5 32,6 7,0 54	46,7 53,3 0,0 47
Ehitustegevust piirab praegu						
	mitte miski	15,9	13,0	30,0	9,1	26,7
	ebapiisav nõudlus	21,7	22,2	30,0	20,5	20,0
	ilmastikutingimused	1,4	1,9	10,0	0,0	0,0
	tööjõu puudus	44,9	50,0	20,0	56,8	26,7
	masinate, seadmete, materjalide puudus	4,3	1,9	0,0	2,3	13,3
	finantsprobleemid	10,1	11,1	10,0	11,4	6,7
	muu	1,4	0,0	0,0	0,0	6,7
Tellimuste portfelli praegu	üle tavalise tavaline alla tavalise saldo	22,1 60,3 17,7 4	22,6 56,6 20,8 2	10,0 60,0 30,0 -20	25,6 55,8 18,6 7	20,0 73,3 6,7 13
Töötajate arv järgneva 3 kuu jooksul	suureneb jääd samaks väheneb saldo	24,6 63,8 11,6 13	22,2 68,5 9,3 13	0,0 100,0 0,0 0	27,3 61,4 11,4 16	33,3 46,7 20,0 13
Ehitustööde hinnad järgneva 3 kuu jooksul	tõusevad jääd samaks langevad saldo	52,2 47,8 0,0 52	59,3 40,7 0,0 59	40,0 60,0 0,0 40	63,6 36,4 0,0 64	26,7 73,3 0,0 27
Ehitustööde maht järgneva 3 kuu jooksul	kasvab jääd samaks kahaneb saldo	24,6 52,2 23,2 2	22,2 59,3 18,5 4	10,0 70,0 20,0 -10	25,0 56,8 18,2 7	33,3 26,7 40,0 -7
Kindlustunde indikaator		9	7	-10	11	13

2.3. Kaubandusbaromeeter¹¹

Konjunktuur on rahuldav, müügi kasv viimasel 3 kuul jätkus. Kindlustunde indikaator langes III kvartalis lähiaja väljavaadete mõõduka halvenemise tõttu, kuid püsib positiivne (+17).

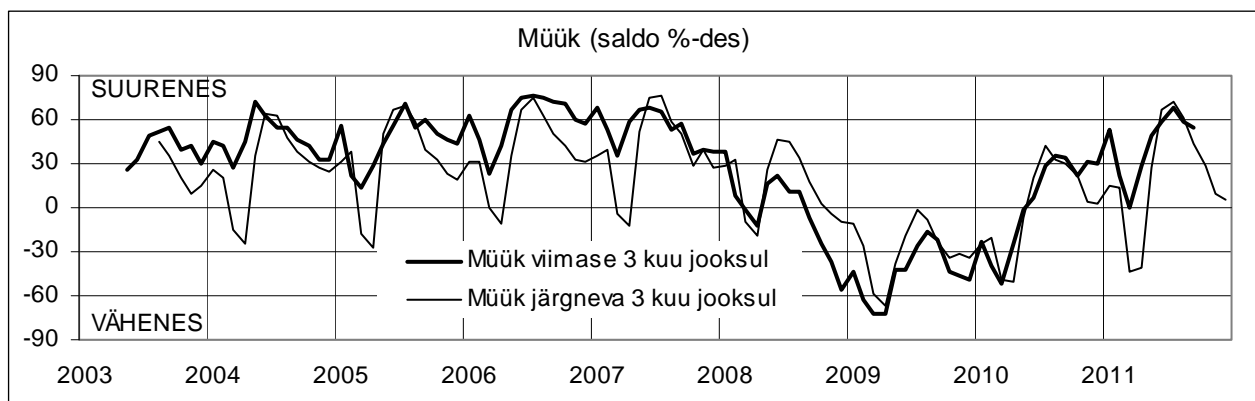
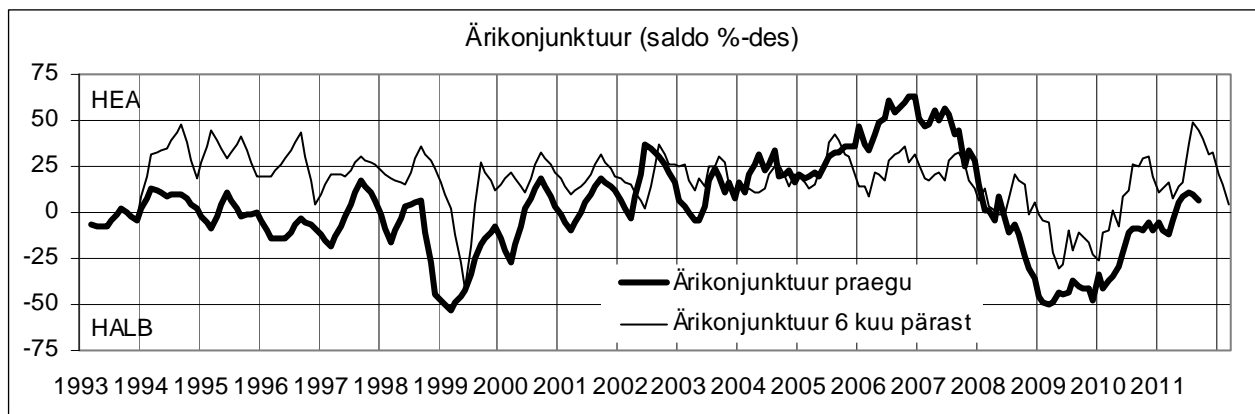
Suvehooajal nõudlus suurenes ja alates maist püsisid hinnangud konjunktuurile plusspool (viimase 4 kuu keskmine saldo¹² +9). Enamikul kauplustel (75%-l) oli septembris konjunktuur rahuldav ja 15%-l hea. Müük kasvas viimasel 3 kuul jõudsalt (saldo +55), ligi 70% ettevõtetest teatas käibe suurenemisest.

Järgmisel 3 kuul müük kasvab, kuigi senisest aeglasemalt (prognoosi saldo +5, juunis +43). Töötajate arvu kavatakse vähendada (saldo -11). Hinnatõus on olnud aeglasem kui aasta esimesel poolel ja jätkub senise kiirusega ka järgmisel 3 kuul (saldo +41). **Kindlustunde indikaator**¹³ +17 on väljavaadete mõõduka halvenemise tõttu madalam kui juunis (+35).

Kauplusegruppide lõikes saab lisada järgmist:

Toidukauplustel oli müük viimasel 3 kuul suhteliselt edukas, käive suurenes 74% kauplustel. Septembris oli konjunktuur 18%-l kauplustel hea, 82%-l rahuldav.

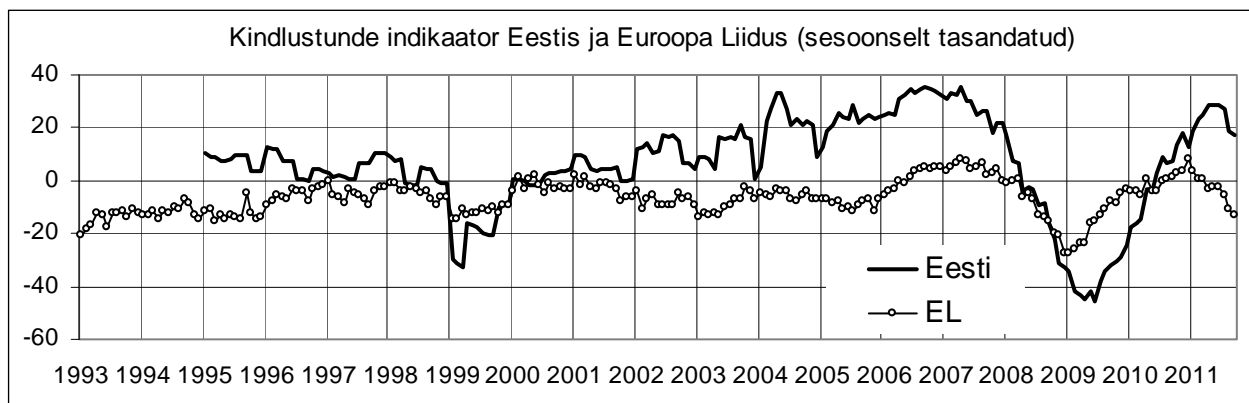
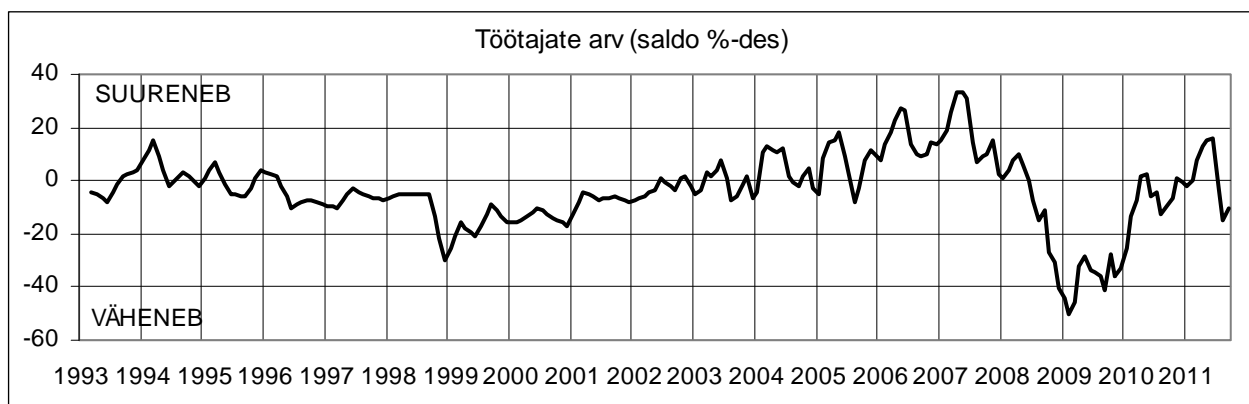
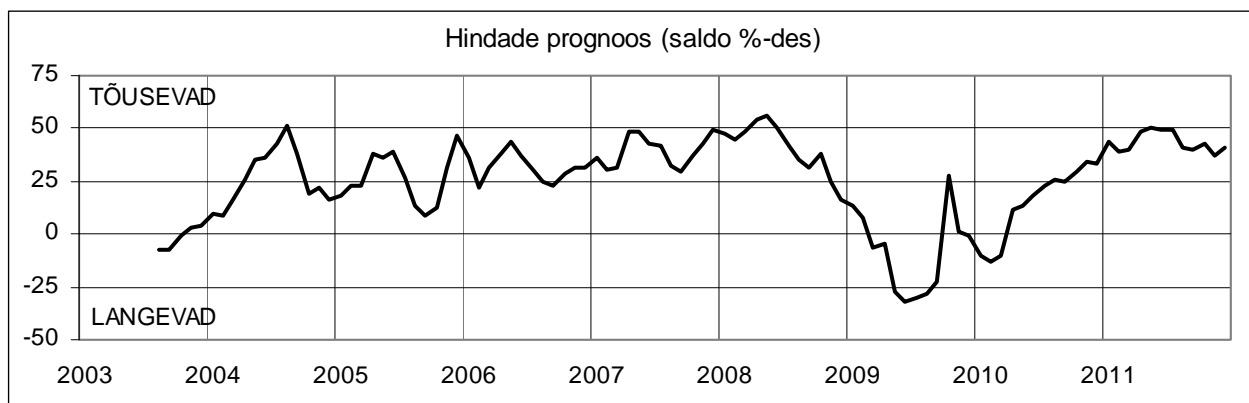
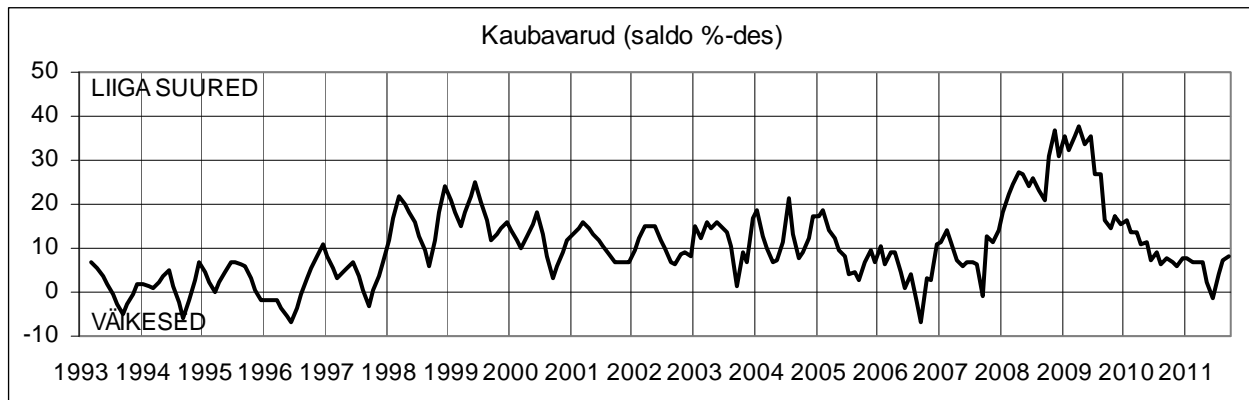
Osa kauplusi prognoosib järgmiseks 3 kuuks müügi vähenemist, eriti väljaspool Tallinna (saldo -28). Kavatakse vähendada töötajate arvu (saldo -21). Hinnatõus aeglustub (saldo +65, juunis +84). Kindlustunde indikaator (+7) on prognooside alanemise tõttu madalam kui juunis (+51).

¹¹ koostatud EKI poolt Euroopa Komisjoni ning Majandus- ja Kommunikatsiooniministeriumi tellimisel, septembris 126 kaupluse ja kaubandusettevõtte hinnangute alusel

¹² saldod näitavad positiivsete ja negatiivsete vastuste protsentide vahet

¹³ arvutatakse viimase 3 kuu müügi, kaubarude ja järgneva 3 kuu müügi prognoosi alusel

Garderoobikauplustel müük eelmisel 3 kuul kasvas (saldo +30). Enamikul kauplustel (85%-l) on konjunktuur rahuldav.

Sügis-talvekauba müüki prognoosivad kauplustes optimistlikumalt kui eelnenud mõõna-aastatel, prognoosid on taas lähedased septembri tavapärasele tasemele (saldo +45, septembris 2002-2011 keskmiselt +43). Talvekauba hinnatõus on tuntavam kui aasta eest (saldo +37, septembris 2010 +17). Kindlustunde indikaator püsis viimastel kuudel +22-l ja oli kõrgem kui juunis (+12).

Kodukaupade kaupluste grupis näitasid nii elektroonikakaupade ja kodutehnika kui ka ehituskaupade, mööbli jms müük kasvutrendi (saldo +45). Ärikonjunktuur on kodutehnika osas parem (saldo +14) kui ehituskaupade ja mööbli müügil (saldo -18), kus 27%-l kauplustel on konjunktuur endiselt halb.

Järgmisel 3 kuul kaupluste prognooside kohaselt kodutehnika müük kasvab, ehituskaupade jms müük võib väheneda. Kindlustunde indikaator kodutehnika kauplustel tõusis (juunis +5, septembris +33), ehituskaupade ja mööbli kauplustel alanen (juunis +29, septembris +4).

Sõidukite müügi kasvutrend eelmisel 3 kuul jätkus (saldo +75), valdav osa kauplustest (75%) teatas müügi kasvust. Hinnang ärikonjunkturile on kõrgem kui teistes kauplustegruppides (saldo +38).

Lähemal 3 kuul müügi kasv jätkub, seda prognoosib enamik autokauplustest (saldo +71). Kindlustunde indikaator (+50) on kõrgem kui teistel kauplustegruppidel ning on tõusnud võrreldes juuniga (+37).

Kaubamajade ja hüpermarketite grupis oli konjunktuur suvehooajal hea ja müük kasvas eelmisel 3 kuul valdaval osal kauplustel (saldo +75).

Järgmisel 3 kuul müügi kasv aeglustub (saldo +27. juunis +75). Kolmandik kauplustest vähendab lähikuudel töötajate arvu. Kindlustunde indikaator on prognooside alanemise tõttu madalam kui juunis (+34, juunis +53).

Muude kaupluste¹⁴ grupis müük viimasel 3 kuul kasvas (saldo +68), hinnang konjunkturile püsis suvekuudel plusspoolel.

Järgmiseks 3 kuuks prognoosib ligi kolmandik kauplustest müügi vähenemist, mille tõttu kindlustunde indikaator (+15) on madalam kui juunis (+36).

¹⁴ sh bürootarvete, raamatu-, spordi-, vaba aja kaupade jms kauplused, kioskid, tanklad

KAUBANDUSBAROMEETER
 (vastuste jagunemine %-des)

Näitaja	Vastuse variant	2010		2011										
		09	10	11	12	01	02	03	04	05	06	07	08	09
Müük	suurenes	55,0	40,8	49,6	52,7	64,1	46,2	31,3	50,0	63,1	66,9	76,8	69,4	68,8
viimase 3 kuu	jäi samaks	23,7	40,8	32,1	25,2	25,2	29,2	37,4	29,2	23,1	25,4	15,2	20,2	17,6
jooksul	vähenes	21,4	18,5	18,3	22,1	10,7	24,6	31,3	20,8	13,9	7,7	8,0	10,5	13,6
	saldo	34	22	31	31	53	22	0	29	49	59	69	59	55
Kaubavarud	liiga suured	11,5	10,0	8,4	9,9	10,7	12,3	9,9	9,2	8,5	6,2	10,4	9,8	9,6
praegu	hoojale kohased	84,7	86,9	89,3	87,8	86,3	82,3	87,0	88,5	85,4	86,2	83,2	87,8	88,8
	liiga väikesed	3,8	3,1	2,3	2,3	3,1	5,4	3,1	2,3	6,2	7,7	6,4	2,4	1,6
	saldo	8	7	6	8	8	7	7	7	2	-2	4	7	8
Kaupade tellimused	suurenevad	26,7	27,7	30,5	15,3	14,5	37,7	53,4	54,6	56,3	51,2	28,8	25,0	24,2
järgneva 3 kuu	jäävad samaks	48,1	46,9	46,6	44,3	48,9	44,6	37,4	40,8	35,9	36,4	58,4	52,4	50,0
jooksul	vähenevad	25,2	25,4	22,9	40,5	36,6	17,7	9,2	4,6	7,8	12,4	12,8	22,6	25,8
	saldo	2	2	8	-25	-22	20	44	50	48	39	16	2	-2
Müük	suureneb	31,5	38,8	35,9	14,0	13,1	45,7	70,5	73,4	67,7	56,9	43,2	35,5	35,3
järgneva 3 kuu	jääb samaks	39,2	38,0	42,0	27,9	32,3	36,4	25,6	25,0	26,0	29,2	41,6	38,7	34,4
jooksul	väheneb	29,2	23,3	22,1	58,1	54,6	17,8	3,9	1,6	6,3	13,9	15,2	25,8	30,3
	saldo	2	16	14	-44	-42	28	67	72	61	43	28	10	5
Töötajate arv	suureneb	7,0	7,9	7,0	8,5	7,7	9,5	13,7	16,2	20,2	22,5	10,5	4,9	7,3
järgneva 3 kuu	jääb samaks	76,7	78,0	86,7	82,3	82,3	81,1	80,2	80,8	75,2	71,3	75,8	75,4	74,8
jooksul	väheneb	16,3	14,2	6,3	9,2	10,0	9,5	6,1	3,1	4,7	6,2	13,7	19,7	17,9
	saldo	-9	-6	1	-1	-2	0	8	13	16	16	-3	-15	-11
Kaupade hinnad	tõusevad	34,6	47,3	43,5	45,4	53,1	52,3	51,2	52,0	47,7	46,2	44,8	40,7	42,3
järgneva 3 kuu	jäävad samaks	63,8	48,8	51,9	49,2	42,3	46,2	47,3	45,7	45,3	47,7	52,8	56,1	56,1
jooksul	langevad	1,5	3,9	4,6	5,4	4,6	1,5	1,5	2,4	7,0	6,2	2,4	3,3	1,6
	saldo	33	43	39	40	49	51	50	50	41	40	42	37	41
Ärikonjunktuur	hea	9,9	10,0	10,0	7,0	11,5	10,1	11,6	13,1	17,7	19,2	21,6	17,9	15,3
praegu	rahuldav	71,8	70,0	74,6	76,7	71,5	70,5	65,1	69,2	70,0	70,0	68,0	74,0	75,8
	halb	18,3	20,0	15,4	16,3	16,9	19,4	23,3	17,7	12,3	10,8	10,4	8,1	8,9
	saldo	-8	-10	-5	-9	-5	-9	-12	-5	5	9	11	10	7
Ärikonjunktuur	parem	23,7	21,5	28,2	25,4	39,7	50,0	45,7	40,3	34,1	35,7	25,6	21,8	18,4
6 kuu pärast	sama	69,5	64,6	58,0	65,4	57,3	49,2	53,5	59,7	63,6	61,2	69,6	71,8	67,2
	halvem	6,9	13,9	13,7	9,2	3,1	0,8	0,8	0,0	2,3	3,1	4,8	6,5	14,4
	saldo	17	8	15	16	37	49	45	40	32	33	21	15	4
Kindlustunde indikaator		9	10	13	-7	1	14	20	31	36	35	31	21	17

KAUBANDUSBAROMEETER, SEPTEMBER 2011
(vastuste jagunemine kaupluste gruppide lõikes %-des)

Näitaja	Vastuse variant	Kauplused kokku sh								
			Toidu	Garde-roobi	Kodukaupade sh		Auto	Kauba-majad	Muud	
					A	B				
Müük	suurenes	68,8	73,5	55,0	65,5	71,4	63,6	75,0	83,3	68,2
viimase 3 kuu jooksul	jäi samaks	17,6	11,8	20,0	13,8	14,3	13,6	25,0	8,3	31,8
	vähenes	13,6	14,7	25,0	20,7	14,3	22,7	0,0	8,3	0,0
	saldo	55	59	30	45	57	41	75	75	68
Kaubavarud praegu	liiga suured	9,6	8,8	15,0	13,8	14,3	13,6	0,0	0,0	9,1
	hooajale kohased	88,8	91,2	80,0	86,2	85,7	86,4	87,5	100,0	90,9
	liiga väikesed	1,6	0,0	5,0	0,0	0,0	0,0	12,5	0,0	0,0
	saldo	8	9	10	14	14	14	-13	0	9
Kaupade tellimused	suurenevad	24,2	9,1	25,0	34,5	57,1	27,3	62,5	41,7	9,1
järgneva 3 kuu jooksul	jäävad samaks	50,0	54,6	65,0	31,0	42,9	27,3	37,5	33,3	68,2
	vähenevad	25,8	36,4	10,0	34,5	0,0	45,5	0,0	25,0	22,7
	saldo	-2	-27	15	0	57	-18	63	17	-14
Müük järgneva 3 kuu jooksul	suureneb	35,3	21,9	55,0	37,9	71,4	27,3	62,5	45,5	18,2
	jääb samaks	34,4	28,1	35,0	27,6	14,3	31,8	37,5	36,4	50,0
	väheneb	30,3	50,0	10,0	34,5	14,3	40,9	0,0	18,2	31,8
	saldo	5	-28	45	4	57	-14	63	27	-14
Töötajate arv järgneva 3 kuu jooksul	suureneb	7,3	6,1	5,0	17,2	14,3	18,2	0,0	8,3	0,0
	jääb samaks	74,8	66,7	90,0	62,1	71,4	59,1	87,5	58,3	95,2
	väheneb	17,9	27,3	5,0	20,7	14,3	22,7	12,5	33,3	4,8
	saldo	-11	-21	0	-4	0	-5	-13	-25	-5
Kaupade hinnad järgneva 3 kuu jooksul	tõusevad	42,3	64,7	42,1	25,0	16,7	27,3	12,5	50,0	36,4
	jäävad samaks	56,1	35,3	52,6	71,4	83,3	68,2	87,5	50,0	63,6
	langevad	1,6	0,0	5,3	3,6	0,0	4,6	0,0	0,0	0,0
	saldo	41	65	37	21	17	23	13	50	36
Ärikonjunktuur praegu	hea	15,3	17,7	5,0	13,8	28,6	9,1	37,5	25,0	9,5
	rahuldav	75,8	82,4	85,0	62,1	57,1	63,6	62,5	75,0	81,0
	halb	8,9	0,0	10,0	24,1	14,3	27,3	0,0	0,0	9,5
	saldo	7	18	-5	-10	14	-18	38	25	0
Ärikonjunktuur 6 kuu pärast	parem	18,4	14,7	10,0	20,7	57,1	9,1	50,0	25,0	13,6
	sama	67,2	73,5	85,0	44,8	14,3	54,6	50,0	66,7	77,3
	halvem	14,4	11,8	5,0	34,5	28,6	36,4	0,0	8,3	9,1
	saldo	4	3	5	-14	29	-27	50	17	5
Kindlustunde indikaator		17	7	22	11	33	4	50	34	15

KAUBANDUSBAROMEETER
(saldod %-des)

Näitaja	1993 - 2011			2010		2011										
	min	kesk	max	09	10	11	12	01	02	03	04	05	06	07	08	09
Müük viimase 3 kuu jooksul	-73	26	76	34	22	31	31	53	22	0	29	49	59	69	59	55
Kaubavarud praegu	-7	12	38	8	7	6	8	8	7	7	7	2	-2	4	7	8
Kaupade tellimused järgneva 3 kuu jooksul	-62	11	57	2	2	8	-25	-22	20	44	50	48	39	16	2	-2
Müük järgneva 3 kuu jooksul	-67	18	77	2	16	14	-44	-42	28	67	72	61	43	28	10	5
Töötajate arv järgneva 3 kuu jooksul	-50	-2	34	-9	-6	1	-1	-2	0	8	13	16	16	-3	-15	-11
Kaupade hinnad järgneva 3 kuu jooksul	-	-	-	33	43	39	40	49	51	50	50	41	40	42	37	41
Ärikonjunktuur praegu	-53	7	63	-8	-10	-5	-9	-5	-9	-12	-5	5	9	11	10	7
Ärikonjunktuur 6 kuu pärast	-41	17	49	17	8	15	16	37	49	45	40	32	33	21	15	4
Kindlustunde indikaator	-49	9	43	9	10	13	-7	1	14	20	31	36	35	31	21	17

2.4. Teenindusbaromeeter¹⁵

Teenindussektori kindlustunde indikaator septembris langes, seda järgneva 3 kuu välja-vaadete halvenemise tõttu.

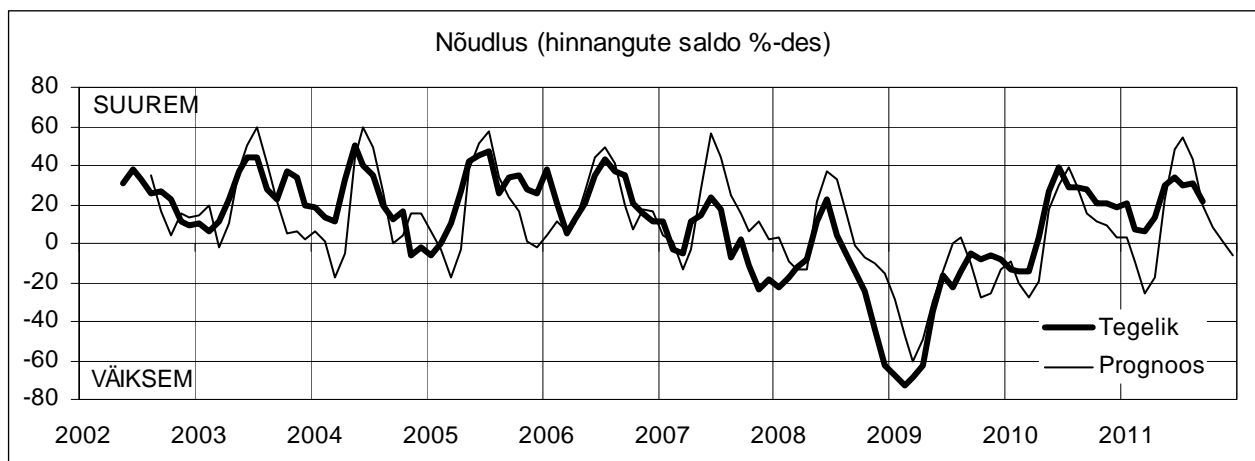
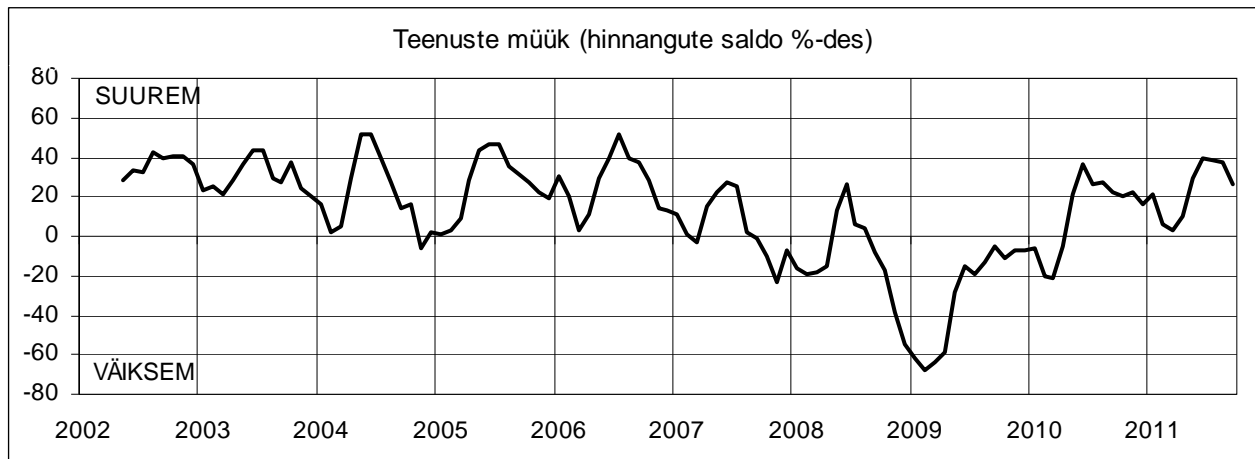
Teenindussektori kindlustunde indikaator¹⁶ langes juuni +31-lt septembris +14-le. Kindlustunde langus on tingitud peamiselt nõudluse võimalikust vähenemisest eelseisvatel kuudel (kõige rohkem hotellidel, restoranidel ja autorendi ettevõtetel).

III kvartal oli teenindusettevõtetele edukas. Teenuste müük kasvas III kvartalis 43%-il ettevõtetel (müügi saldo +26). Enim suurenes müük autorendi- ja turismiettevõtetel. Kõige rohkem vähenes müük reklaami- ja transpordiettevõtetel.

Teenindusharuti saab täiendavalt öelda järgmist:

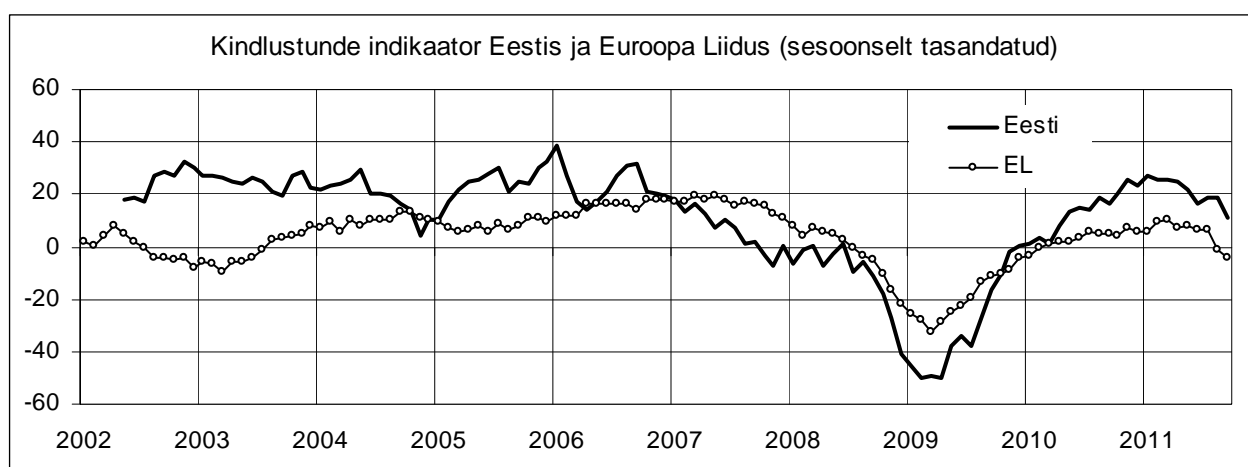
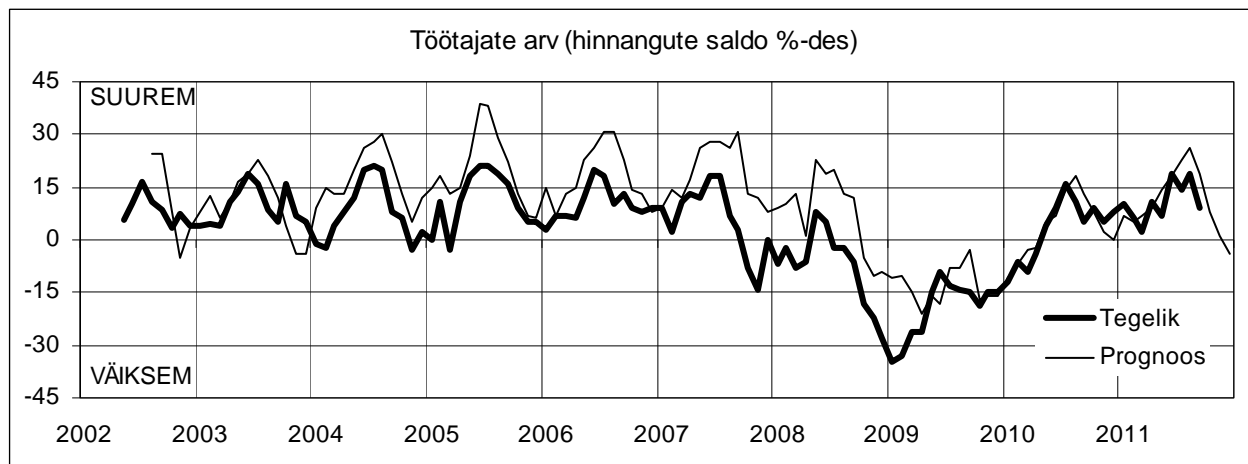
Infotehnoloogia

Turusituatsioon on rahuldav. Kindlustunde indikaator tõusis juuni +18-lt septembris +28-ni. 35%-l ettevõtetest suurenes III kvartalis teenuste müük (saldo septembris +15). Järgneval 3-l kuul ootavad nõudluse kasvu pooled infotehnoloogia ettevõtted (saldo +50).

¹⁵ Teenindusbaromeeter on koostatud 269 teenindusettevõtte hinnangute põhjal

¹⁶ Kindlustunde indikaator on teenuste müügi, nõudluse ja nõudluse prognoosi saldode aritmeetiline keskmine

Hotellid

Hotellinduse turuolukord III kvartalis oli hea. Majutusteenuste müük kasvas enamusel hotellidel (müügi saldo septembris +74). Kindlustunde indikaator langes juuni +72-lt septembris +21-ni eelkõige nõudluse väljavaadete halvenemise tõttu (nõudluse saldo –85) eelseisvateks kuudeks. Ligi 2/3 (62%) hotelle vähendab järgneva 3 kuu jooksul isikkoosseise. Hindade langetamist kavandavad üle poolte (55%) ettevõtetest (saldo –48).

Restoranid

Restoranide ärikonjunkturi halvenemine algas augustis, mil ligi 40%-il restoranidel nõudlus vähenes (nõudluse saldo –10). Kindlustunde indikaator oli septembris +25. Pooled restoranid andsid septembris teada nõudluse vähenemisest eelseisvatel kuudel (nõudluse saldo –30) ja töötajate arvu vähendamisest (saldo –56).

Turism

Olukord turisminduses oli septembris (veel) rahuldav. Kindlustunde indikaator oli +4 (juunis +7). Ligikaudu pooltel (46%) turismifirmadel müük viimase 3 kuu jooksul suurenes (müügi saldo +25). Väljavaated eelseisvateks kuudeks on kehvad – nõudluse oodatavast vähenemisest teatas 51% firmadest (nõudluse saldo –31).

Transport

Turusituatsioon septembris halvenes. Transpordisektori kindlustunde indikaator langes miinuspoolele – septembris –3 (juunis +29). 40% ettevõtetest teatas müügi vähenemisest (müügi saldo –15). Ootused on aga positiivsed: 40%-il transpordiettevõtetest nõudlus lähikuudel kasvab (nõudluse saldo +22).

Autorent

Kui müük suurenes juulis-augustis ligi 90%-il firmadel, siis septembris andis müügi suurenemisest teada üle poolte ettevõtetest (müügi saldo +53). Turuolukord muutus septembris ebasoodsamaks. Kindlustunde indikaator langes juuni +57-lt septembris +10-ni. Suuremal osal ettevõtetel nõudluse väljavaated halvenesid (nõudluse saldo -82).

Kinnisvara

Kinnisvara turusituatsioon on rahuldav. Kindlustunde indikaator oli septembris +18 (juunis +24). Nii juunis kui ka septembris teatas ligi 40% kinnisvara ettevõttest teenuste müügi suurenemisest (müügi saldo septembris +30). Nõudluse tõus kinnisvara teenustele sügiskuu del püsib (nõudluse saldo +4).

Reklaam

Reklaamisektori kindlustunde indikaator alanes juuni +15-lt septembris +3-ni. Teenuste müük vähenes pea 40%-il reklaamifirmadel (müügi saldo septembris -16). Ligi pooled (48%) ettevõtted prognoosivad järgmise 3 kuu jooksul nõudluse suurenemist (saldo septembris +32).

Jäätmekäitlus

Kindlustunde indikaator oli septembris +18 (juunis +37). Iga viienda jäätme firma hinnangul nõudlus sügisperioodil väheneb (nõudluse saldo -13). Hinda plaanib tõsta 13% firmadest, iga neljas firma võtab töötajaid juurde.

TEENINDUSBAROMEETER
(saldod %-des)

Näitaja	2002 - 2011			2010			2011									
	min	kesk	max	09	10	11	12	01	02	03	04	05	06	07	08	09
Teenuste müük viimase 3 kuu jooksul	-68	13	52	22	20	22	16	21	6	3	10	29	40	38	37	26
Nõudlus viimase 3 kuu jooksul	-73	10	50	28	21	21	18	21	7	6	13	30	34	30	31	22
Nõudlus järgneva 3 kuu jooksul	-60	10	60	3	3	-9	-26	-17	23	48	54	43	20	8	1	-6
Töötajate arv viimase 3 kuu jooksul	-35	4	21	5	9	5	8	10	6	2	11	7	19	14	19	9
Töötajate arv järgneva 3 kuu jooksul	-21	10	39	0	7	5	7	9	14	18	23	26	19	8	1	-4
Teenuste hinnad järgneva 3 kuu jooksul	-31	9	33	-2	2	5	9	21	19	22	25	21	23	13	6	-1
Äritegevust piirab praegu																
mitte miski	4	17	35	x	7	x	x	11	x	x	18	x	x	17	x	x
ebapiisav nõudlus	21	46	82	x	64	x	x	58	x	x	50	x	x	53	x	x
tööjõu puudus	1	15	36	x	4	x	x	5	x	x	9	x	x	9	x	x
ruumi, seadmete puudus	0	3	9	x	1	x	x	1	x	x	2	x	x	3	x	x
finantsprobleemid	2	10	22	x	15	x	x	15	x	x	14	x	x	9	x	x
muu	3	8	17	x	8	x	x	10	x	x	7	x	x	10	x	x
Ärikonjunktuur (olukord) 6 kuu pärast	-44	14	48	x	21	x	x	47	x	x	48	x	x	19	x	x
Kindlustunde indikaator	-60	11	43	18	15	11	3	8	12	19	26	34	31	25	23	14

TEENINDUSBAROMEETER
 (vastuste jagunemine %-des)

		2010		2011										
		09	10	11	12	01	02	03	04	05	06	07	08	09
Teenuste müük viimase 3 kuu jooksul	suurenes	42,2	40,1	42,9	34,2	39,8	29,4	28,3	31,6	40,7	49,7	52,0	47,5	43,1
	jäi samaks	37,8	39,7	36,4	47,4	41,1	47,1	46,5	47,0	47,4	40,5	34,3	42,0	40,0
	vähenes	20,0	20,2	20,7	18,4	19,1	23,5	25,2	21,4	11,9	9,7	13,7	10,5	16,9
	saldo	22	20	22	16	21	6	3	10	29	40	38	37	26
Nõudlus viimase 3 kuu jooksul	suurenes	43,6	38,5	41,5	35,8	39,9	30,6	29,4	35,1	43,7	44,7	45,1	42,1	40,8
	jäi samaks	40,5	44,6	37,9	46,8	40,9	45,9	46,8	43,2	43,0	45,0	40,2	46,4	40,7
	vähenes	15,8	17,0	20,6	17,5	19,3	23,6	23,8	21,6	13,3	10,3	14,7	11,5	18,5
	saldo	28	21	21	18	21	7	6	13	30	34	30	31	22
Nõudlus järgneva 3 kuu jooksul	suureneb	28,8	28,4	17,5	13,7	15,7	38,6	54,8	57,6	47,5	36,2	22,2	24,5	23,7
	jääb samaks	45,8	46,3	55,6	46,3	51,8	46,3	38,3	38,4	48,2	47,3	63,4	51,9	46,7
	väheneb	25,4	25,3	26,9	40,1	32,5	15,1	6,9	3,9	4,4	16,5	14,4	23,5	29,7
	saldo	3	3	-9	-26	-17	23	48	54	43	20	8	1	-6
Töötajate arv viimase 3 kuu jooksul	suurenes	15,8	19,6	17,7	18,7	17,9	17,6	11,0	16,2	16,2	26,0	23,0	25,4	18,2
	jäi samaks	72,9	69,4	69,1	70,4	73,9	70,9	79,6	78,4	75,1	67,1	68,3	67,7	72,5
	vähenes	11,3	11,1	13,2	10,9	8,2	11,5	9,4	5,4	8,7	6,9	8,7	6,9	9,4
	saldo	5	9	5	8	10	6	2	11	7	19	14	19	9
Töötajate arv järgneva 3 kuu jooksul	suureneb	15,3	16,4	12,4	15,6	14,3	15,8	21,0	25,4	27,7	20,6	13,6	13,6	13,6
	jääb samaks	69,6	73,9	80,5	75,6	80,0	82,2	75,6	72,4	70,4	77,9	80,8	73,5	69,0
	väheneb	15,1	9,7	7,1	8,9	5,8	2,0	3,4	2,2	1,9	1,5	5,6	12,9	17,5
	saldo	0	7	5	7	9	14	18	23	26	19	8	1	-4
Teenuste hinnad järgneva 3 kuu jooksul	tõusevad	9,1	14,0	10,9	14,8	23,8	19,9	23,8	27,4	22,9	24,2	14,6	12,4	11,0
	jäävad samaks	79,3	73,9	83,6	79,0	73,4	79,0	74,6	70,2	75,3	74,3	83,8	80,9	77,5
	langevad	11,6	12,1	5,5	6,3	2,9	1,1	1,6	2,4	1,9	1,5	1,6	6,7	11,6
	saldo	-2	2	5	9	21	19	22	25	21	23	13	6	-1
Äritegevust piirab praegu														
	mitte miski	x	7,1	x	x	10,5	x	x	17,8	x	x	16,7	x	x
	ebapiisav nõudlus	x	64,0	x	x	58,2	x	x	50,2	x	x	52,6	x	x
	tööjõu puudus	x	4,2	x	x	5,3	x	x	9,5	x	x	8,9	x	x
	ruumi, seadmete puudus	x	1,3	x	x	1,2	x	x	1,9	x	x	2,7	x	x
	finantsprobleemid	x	15,1	x	x	15,2	x	x	13,7	x	x	8,9	x	x
	muud	x	8,4	x	x	9,5	x	x	7,0	x	x	10,1	x	x
Ärikonjunktuur (olukord) 6 kuu pärast	parem	x	34,4	x	x	54,8	x	x	53,4	x	x	32,2	x	x
	sama	x	52,4	x	x	37,8	x	x	41,7	x	x	54,9	x	x
	halvem	x	13,2	x	x	7,4	x	x	5,0	x	x	12,9	x	x
	saldo	x	21	x	x	47	x	x	48	x	x	19	x	x
Kindlustunde indikaator		18	15	11	3	8	12	19	26	34	31	25	23	14

TEENINDUSBAROMEETER, SEPTEMBER 2011
(vastuste jagunemine teenindusharude lõikes %-des)

		Infotehno- loogia	Hotellid	Resto- ranid	Turism	Trans- port	Auto- rent	Kinnis- vara	Reklaam	Jäätme- käitus	KOKKU
Teenuste müük viimase 3 kuu jooksul	suurenes	35,0	78,6	69,2	46,2	25,0	58,8	37,5	20,0	40,0	43,1
	jäi samaks	45,0	16,4	17,8	32,9	35,0	35,2	54,5	44,0	53,0	40,0
	vähenes	20,0	5,0	13,0	21,0	40,0	6,0	8,0	36,0	7,0	16,9
	saldo	15	74	56	25	-15	53	30	-16	33	26
Nõudlus viimase 3 kuu jooksul	suurenes	38,5	78,6	65,0	41,0	25,0	64,7	32,0	24,0	40,0	40,8
	jäi samaks	40,5	16,4	20,0	36,0	35,0	29,3	56,0	44,0	53,0	40,7
	vähenes	21,0	5,0	15,0	23,0	40,0	6,0	12,0	32,0	7,0	18,5
	saldo	18	74	50	18	-15	59	20	-8	33	22
Nõudlus järgneva 3 kuu jooksul	suureneb	50,0	4,8	20,0	20,5	40,0	0,0	16,0	48,0	6,7	23,7
	jääb samaks	50,0	5,2	30,0	28,5	42,0	18,0	72,0	36,0	73,3	46,7
	väheneb	0,0	90,0	50,0	51,0	18,0	82,0	12,0	16,0	20,0	29,7
	saldo	50	-85	-30	-31	22	-82	4	32	-13	-6
Töötajate arv viimase 3 kuu jooksul	suurenes	22,5	39,0	46,2	15,8	20,0	25,0	8,0	0,0	6,7	18,2
	jäi samaks	64,5	61,0	48,9	76,2	62,0	75,0	84,0	76,0	93,3	72,5
	vähenes	13,0	0,0	5,0	8,0	18,0	0,0	8,0	24,0	0,0	9,4
	saldo	10	39	41	8	2	25	0	-24	7	9
Töötajate arv järgneva 3 kuu jooksul	suureneb	30,8	0,0	7,7	0,0	17,5	0,0	16,0	24,0	21,4	13,6
	jääb samaks	64,2	38,0	28,3	85,0	74,5	88,0	80,0	72,0	78,6	69,0
	väheneb	5,0	62,0	64,0	15,0	8,0	12,0	4,0	4,0	0,0	17,5
	saldo	26	-62	-56	-15	10	-12	12	20	21	-4
Teenuste hinnad järgneva 3 kuu jooksul	tõusevad	15,0	7,1	22,5	2,6	27,5	0,0	4,0	16,0	13,3	11,0
	jäävad samaks	85,0	37,9	69,5	79,4	64,5	47,0	92,0	84,0	86,7	77,5
	langevad	0,0	55,0	8,0	18,0	8,0	53,0	4,0	0,0	0,0	11,6
	saldo	15	-48	15	-15	20	-53	0	16	13	-1
Kindlustunde indikaator		28	21	25	4	-3	10	18	3	18	14

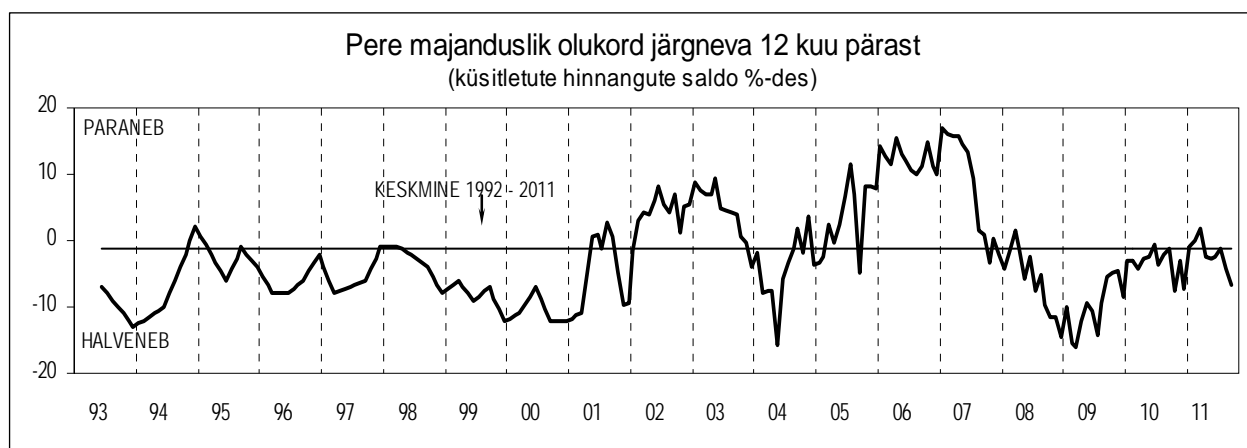
2.5. Tarbijabaromeeter¹⁷

Tarbijate kindlustunne III kvartalis langes.

Perede ootused oma pere majandusolukorra arengule III kvartalis halvenesid

Septembris olid jätkuvalt ülekaalus need tarbijad, kelle majanduslik olukord viimasel 12 kuul halvenes (neid oli 47%), 41% tarbijate olukord oli jäänud samaks ja 11%-l olukord paranes (saldo juunis -24, septembris -25).

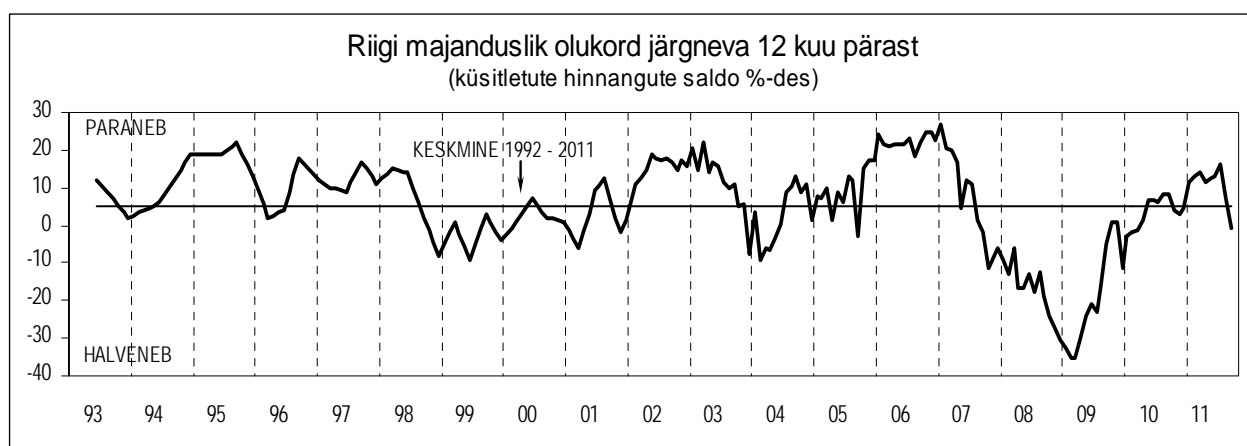
Ka ootused oma pere majandusolukorrale 12 kuu pärast olid septembris natuke halvemad kui juunis (saldo juunis -2, septembris -7). Septembris prognoosis 26% küsitletutest oma pere majandusolukorra halvenemist, 43% samaks jäämist ja 19% lootis paranemist.

Tarbijate hinnangul on Eesti majandusolukord 12 kuu pärast halvem

Ootused riigi majandusolukorrale järgneva 12 kuu pärast olid III kvartalis negatiivsemad kui II kvartalis (III kvartalis saldode keskmine 7,3; II kvartalis 12,6). Septembris 27% küsitletutest

lootis, et riigi majandusolukord on järgneva 12 kuu pärast parem, sama olukorra püsimist ootas 32% ja halvenemist kartis 27% küsitletutest.

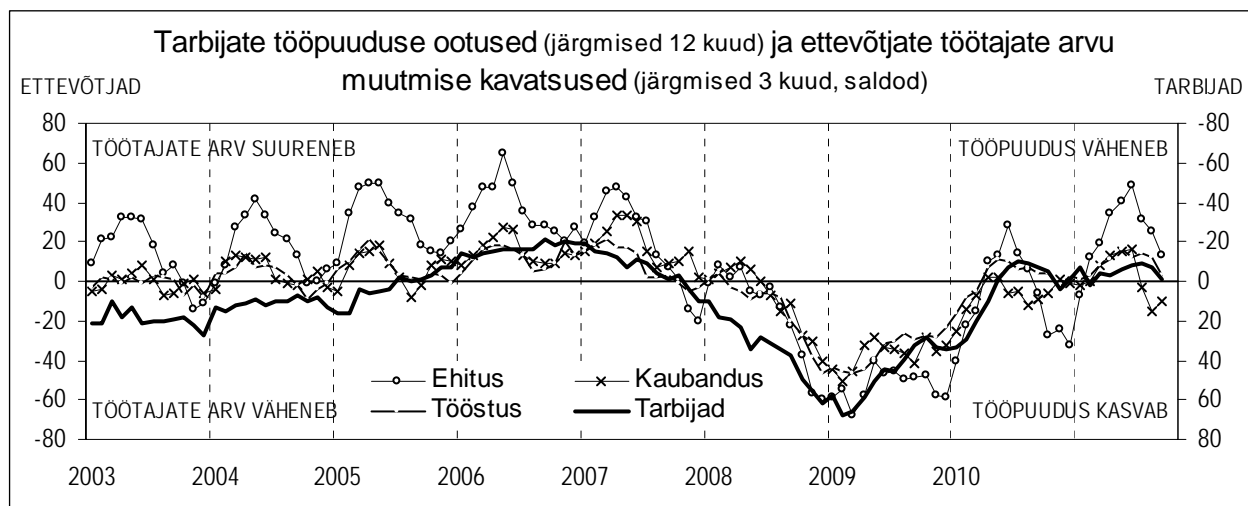

¹⁷ Küsitlusi viiakse läbi telefoni teel. Septembrikuu küsitlus viidi läbi 1. – 8. septembrini ja küsitleti 800 inimest üle Eesti.

Tööpuudus jätkab vähenemist

Tarbijate hinnangul töötuse vähenemine jätkub, kuid aeglasemas tempos kui seni (saldo juunis -8, septembris -1). Ettevõtjate hinnangud lähema 3 kuu tööturu muutuste kohta peegeldavad suviste ajutiste töökohtade kaotamist.

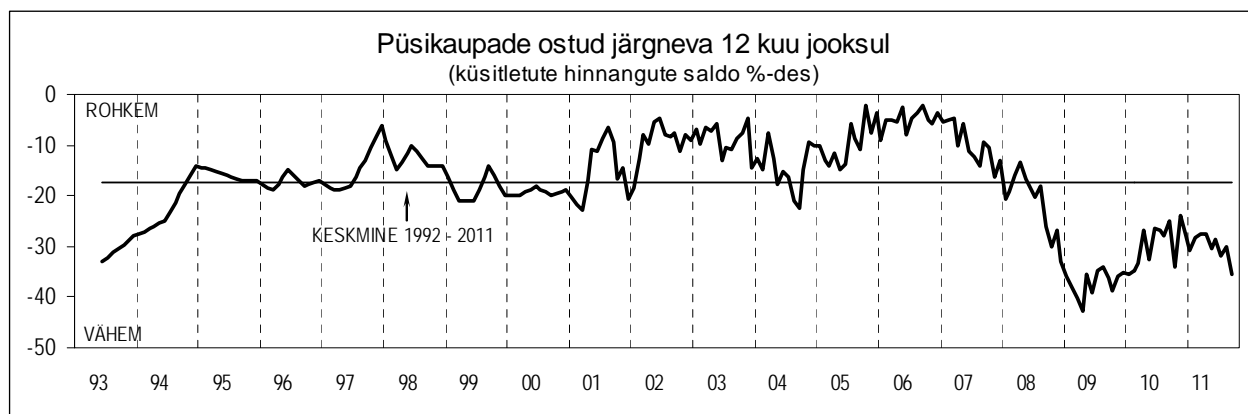
Vaid tööstus- ja ehitussektor ning IT ettevõtted näevad ette uute töökohtade juurdeloomist (septembris saldo tööstuses +3, ehituses +13, kaubanduses -11, teeninduses -4).

Perede rahalises olukorras olulisi muutusi ei toimunud

Perede rahaline olukord on viimastel aastatel püsinud suhteliselt stabiilne. Septembris 38% peredest säästis, 51% tuli ots-otsaga välja, 10% elas kas varasematest säästudest või oli võlgades.

Tarbijate püsikaupade ostuplaanid olid III kvartalis endiselt tagasihoidlikud. Sisetarbimise kasvu piirab Euroopa Liidu riikide üks kõrgeimaid inflatsioone, reaalpalka jätkuv langus, tagasimakstavad laenud ja suurenenud tarbijate ebakindlus.

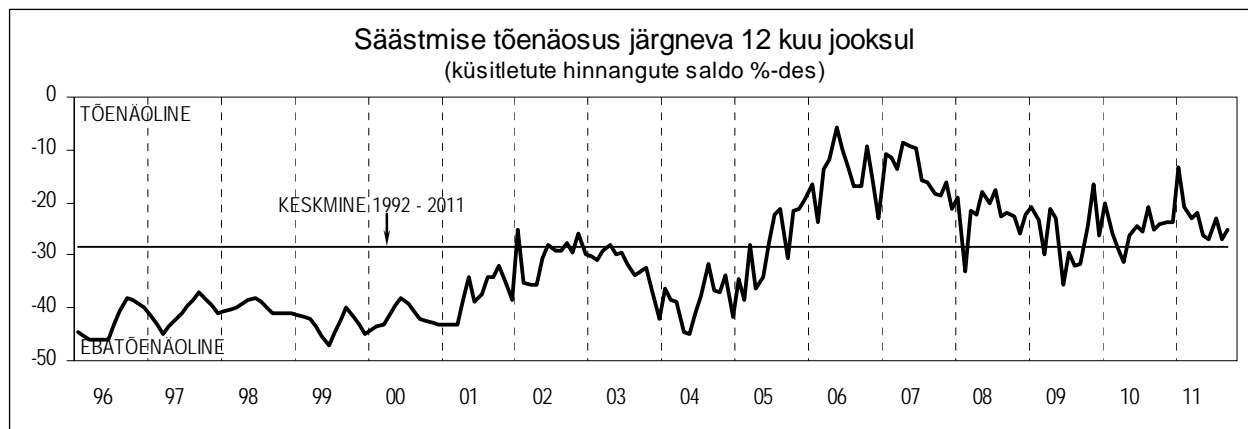
Tarbijate jaoks on hinnad viimase 12 kuu jooksul oluliselt kallinenud, samas on inflatsiooniootused vähenemas

64% perede arvates on hinnad viimase aasta jooksul oluliselt tõusnud.

Tarbijate hinnangul jätkavad hinnad ka järgneva 12 kuu jooksul kasvu, kuid aeglasemas tempos kui viimase 12 kuu jooksul. Septembris

prognoosis 0,6% vastanutest hindade alane-
mist, 14% hindade püsimumist samal tasemel,
31% hindade senisest aeglasemat kasvu, 34%
hinnatõusu püsimumist samal tasemel ja 12%
hinnatõusu kiirenemist (saldo juunis 26, sep-
tembris 21).

Ka ettevõtjate hinnangud konjunktuuribaro-
meetri küsitlustes prognoosivad lähemaks 3
kuuks inflatsioonitempo kerget alanemist.

Tarbijate kindlustunde koondindikaator

Tarbijate kindlustunde indikaator oli septemb-
ris -8 ja see on 4 punkti halvem kui juunis,
kuid 2 punkti parem pikaajalisest keskmisest

(1992-2011). 3 kuuga on halvenesid neljast
indikaatori komponendist kolm (ootused Eesti,
oma pere ja tööturu olukorrale 12 kuu pärast).

Tarbijate kindlustunde indikaator (indikaatori komponentide lõikes)

	Kindlustunde indikaator	Pere majanduslik olukord 12 kuu pärast (saldo)	Eesti majanduslik olukord 12 kuu pärast (saldo)	Tööpuudus järgneval 12 kuul (saldo)	Säästmise järgneval 12 kuul (saldo)
September 2007	-4	1	-2	-1	-18
September 2008	-22	-10	-19	38	-22
September 2009	-19	-5	-5	33	-32
September 2010	-3	-1	8	-8	-25
Jaanuar 2011	1	-1	11	-7	-13
Veebruar 2011	-2	0	13	2	-21
Märts 2011	-1	2	14	-4	-23
Aprill 2011	-2	-2	12	-3	-22
Mai 2011	-3	-3	13	-6	-26
Juuni 2011	-2	-2	13	-8	-27
Juuli 2011	0	-1	16	-9	-23
August 2011	-4	-4	7	-8	-27
September 2011	-8	-7	-1	-1	-25

Lisaks esitasime elanikele ka ühe üldise küsimuse *Kas olete oma praeguse eluga rahul?*

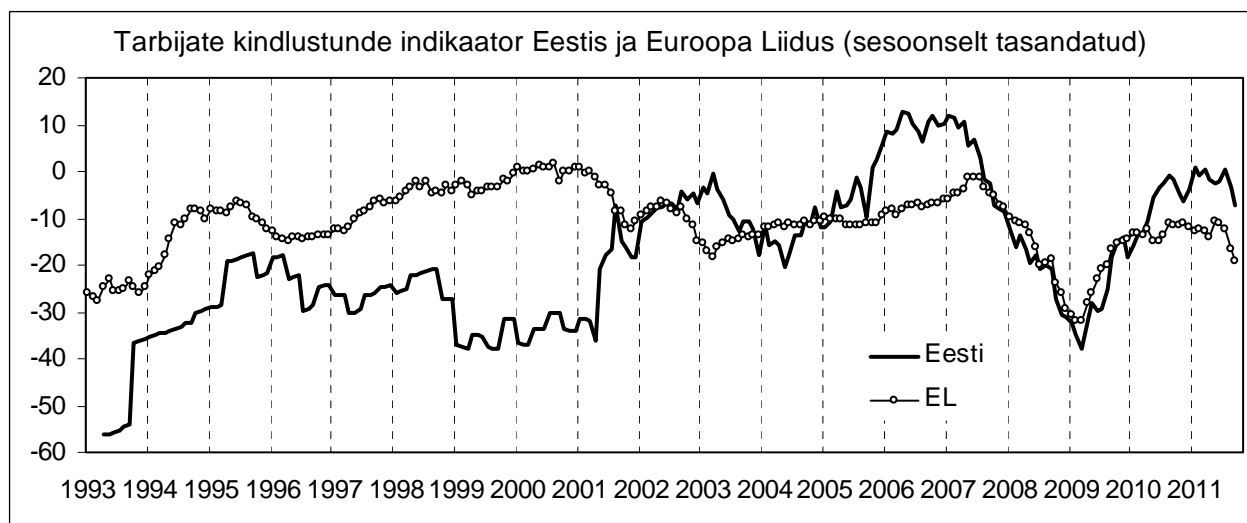
Küsitlusest selgus, et suurem osa eestimaalasi on oma eluga (täiesti või enam-vähem) rahul. Rahulolu mõjutas vanus ja sissetulek. Noored

ja pensioniealised oli enam rahul kui keskealised ja pensioneelses eas inimesed. Kõrgema sissetulekuga inimeste grupp oli oma eluga enam rahul.

Elanike rahulolu oma praeguse eluga?

	Täiesti rahul	Enam-vähem rahul	Mõnevõrra rahulolematu	Ei ole üldse rahul
KOKKU	19	52	19	9
Sugu				
Mehed	21	52	17	10
Naised	18	53	21	8
Vanus				
16-29	29	52	15	5
30-49	12	52	26	10
50-64	17	51	17	14
65 -	22	54	17	8
Haridus				
Põhiharidus	32	49	12	7
Kesk- või keskeriharidus	16	52	20	11
Kõrgharidus	19	54	21	6
Sissetulek				
Kuni - 500€	13	50	20	17
501 - 1000€	14	54	23	9
Üle 1000€	23	58	16	3

2011. aasta septembris oli tarbijate kindlustunde indikaator Euroopa Liidus -19,1 ja see on 8,2 punkti halvem kui juunis. Euroalal oli tarbijate kindlustunde indikaator samuti -19,1 ja see on 9,4 punkti halvem kui juunis.

TARBIJABAROMEETER
(vastuste jagunemine %-des)

Küsimus	2011			
	juuli	aug	sept	
1. Perekonna majanduslik olukord võrreldes sellega, mis oli 12 kuud tagasi				
palju parem	++	1,4	0,6	0,6
mõnevõrra parem	+	11,4	10,4	10,4
sama	=	43,1	40,4	41,1
mõnevõrra halvem	-	33,0	33,1	32,6
palju halvem	--	11,0	15,3	14,8
ei oska öelda		0,1	0,3	0,5
saldo		-20	-26	-25
2. Perekonna majanduslik olukord 12 kuu pärast				
palju parem	++	1,8	1,5	1,3
mõnevõrra parem	+	20,8	20,0	17,5
sama	=	44,6	40,3	43,4
mõnevõrra halvem	-	17,1	20,6	19,1
palju halvem	--	4,9	5,4	7,0
ei oska öelda		10,9	12,3	11,8
saldo		-1	-4	-7
3. Eesti majanduslik olukord võrreldes sellega, mis oli 12 kuud tagasi				
palju parem	++	2,0	1,8	1,5
mõnevõrra parem	+	34,3	31,0	31,8
sama	=	23,9	22,4	24,6
mõnevõrra halvem	-	22,8	27,3	25,1
palju halvem	--	8,4	10,6	9,6
ei oska öelda		8,8	7,0	7,4
saldo		-1	-7	-5
4. Eesti majanduslik olukord 12 kuu pärast				
palju parem	++	2,1	1,5	2,4
mõnevõrra parem	+	45,3	35,8	24,8
sama	=	28,9	28,4	32,3
mõnevõrra halvem	-	11,0	16,0	22,4
palju halvem	--	3,3	4,4	4,1
ei oska öelda		9,5	14,0	14,1
saldo		16	7	-1
5. Hindade muutus viimase 12 kuu jooksul				
oluliselt tõusnud	++	61,9	65,3	63,8
mõõdukalt tõusnud	+	25,8	23,0	25,6
natuke tõusnud	=	8,9	9,6	7,8
jäänud samaks	-	2,3	1,3	1,9
alanenud	--	0,0	0,0	0,0
ei oska öelda		1,3	0,9	1,0
saldo		74	76	76

Küsimus	2011			
	juuli	aug	sept	
6. Hindade muutus lähema 12 kuu jooksul (võrreldes möödunud 12 kuuga)				
hinnad tõusevad kiiremini	++	13,3	13,3	11,5
hinnad tõusevad sama kiiresti	+	34,4	35,3	33,5
hinnad tõusevad aeglasemalt	=	30,5	28,0	31,0
hinnad püsivad samal tasemel	-	14,1	12,9	13,5
hinnad langevad	--	0,3	0,5	0,6
ei oska öelda		7,5	10,1	9,9
saldo		23	24	21
7. Tööpuudus järgneva 12 kuu jooksul				
kasvab tunduvalt	++	3,6	3,3	4,6
kasvab mõnevõrra	+	17,1	19,9	21,8
jääb samaks	=	33,5	32,6	34,8
väheneb mõnevõrra	-	37,1	36,4	29,1
väheneb tunduvalt	--	2,3	2,5	2,1
ei oska öelda		6,4	5,4	7,6
saldo		-9	-8	-1
8. Praeguse aja soodsus püsikaupade ostmiseks				
praegu on sobiv aeg	+	22,0	21,5	22,4
ei eriti soodne ega ebasoodne	=	31,4	33,1	31,6
ei ole soodne	-	33,1	29,6	33,9
ei oska öelda		13,5	15,8	12,1
saldo		-11	-8	-12
9. Kulutamine püsikaupade ostuks järgmisel 12 kuul (võrreldes viimase 12 kuuga)				
tunduvalt rohkem	++	4,3	2,4	3,1
mõnevõrra rohkem	+	8,9	9,0	10,6
umbes samad	=	37,4	41,5	32,9
mõnevõrra vähem	-	15,3	16,1	14,6
tunduvalt vähem	--	33,1	28,9	36,5
ei oska öelda		1,1	2,1	2,3
saldo		-32	-30	-35
10. Praeguse majandusliku olukorra sobivus raha kogumiseks/säästmiseks				
väga sobiv aeg	++	3,4	5,3	4,5
küllaltki sobiv aeg	+	27,3	27,0	26,1
pigem ebasobiv aeg	-	43,3	41,8	43,0
täiesti ebasobiv aeg	--	18,0	18,9	18,3
ei oska öelda		8,1	7,1	8,1
saldo		-23	-21	-22

Küsimus	2011			
	juuli	aug	sept	
11. Raha säästmise tõenäosus lähema 12 kuu jooksul				
väga tõenäoline	++	4,8	5,0	4,4
küllaltki tõenäoline	+	32,1	29,4	30,3
küllaltki ebatõenäoline	-	34,5	35,3	38,1
täiesti ebatõenäoline	--	26,8	29,0	25,5
ei oska öelda		1,9	1,4	1,8
saldo		-23	-27	-25
12. Pere praegune rahanduslik olukord				
säästetakse palju	++	2,6	2,4	2,5
säästetakse natuke	+	34,1	34,6	35,6
tullakse ots-otsaga välja	=	48,8	52,4	51,4
kulutatakse varasemaid sääste	-	10,9	7,1	8,0
elatakse võlgu	--	2,8	2,9	1,8
ei oska öelda		0,9	0,6	0,8
saldo		12	13	15

Küsimus	2011			
	juuli	aug	sept	
13. Auto ostmise tõenäosus järgmise 12 kuu jooksul				
väga tõenäoline	++	4,0	-	-
küllaltki tõenäoline	+	6,1	-	-
küllaltki ebatõenäoline	-	9,3	-	-
täiesti ebatõenäoline	--	79,9	-	-
ei oska öelda		0,8	-	-
saldo		-77	-	-
14. Maja ostmise või ehitamise tõenäosus järgmise 12 kuu jooksul				
väga tõenäoline	++	2,4	-	-
küllaltki tõenäoline	+	2,6	-	-
küllaltki ebatõenäoline	-	3,6	-	-
täiesti ebatõenäoline	--	89,4	-	-
ei oska öelda		2,0	-	-
saldo		-88	-	-
15. Suuremate kulutuste tegemise tõenäosus oma maja või korteri kapitaalseks ümberehitamiseks või remontimiseks järgneva 12 kuu jooksul				
väga tõenäoline	++	14,8	-	-
küllaltki tõenäoline	+	16,0	-	-
küllaltki ebatõenäoline	-	10,8	-	-
täiesti ebatõenäoline	--	57,6	-	-
ei oska öelda		0,9	-	-
saldo		-40	-	-

TARBIJABAROMEETER

(saldod: küsitletute positiivsete ja negatiivsete hinnangute vahe)

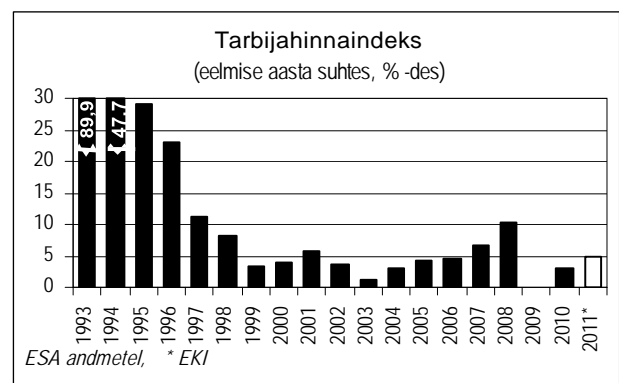
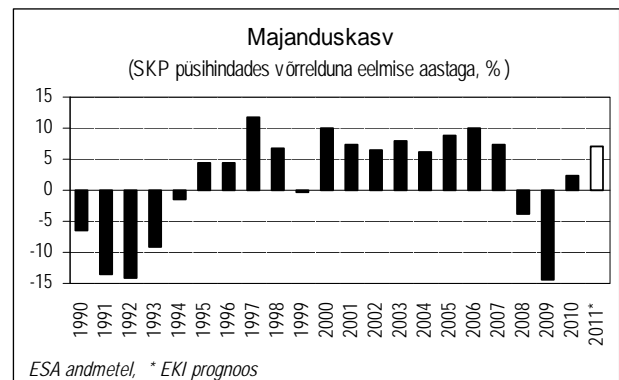
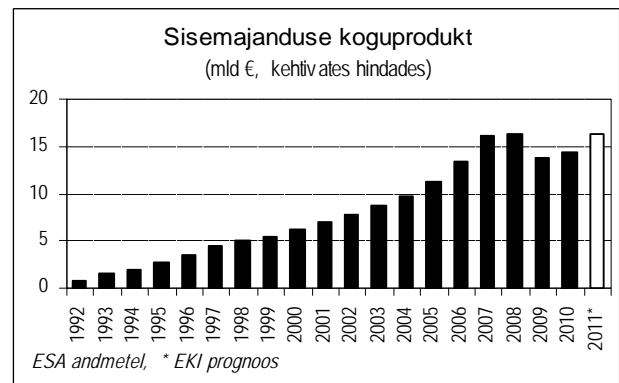
Küsimus	1992 - 2011			2010		2011										
	min	kesk	max	9	10	11	12	1	2	3	4	5	6	7	8	9
PEREKONNA MAJANDUSLIK OLUKORD																
Viimased 12 kuud	-53	-9	18	-21	-20	-21	-22	-15	-21	-21	-29	-29	-24	-20	-26	-25
Järgmised 12 kuud	-36	-1	17	-1	-7	-3	-7	-1	0	2	-2	-3	-2	-1	-4	-7
RIIGI MAJANDUSLIK OLUKORD																
Viimased 12 kuud	-65	-5	38	-13	-11	-12	-13	-4	-11	-8	-12	-9	-6	-1	-7	-5
Järgmised 12 kuud	-37	5	27	8	4	3	4	11	13	14	12	13	13	16	7	-1
HINNAD																
Viimased 12 kuud	-29	34	85	32	51	58	61	60	55	60	69	75	75	74	76	76
Järgmised 12 kuud	-33	40	85	45	41	37	29	33	23	18	26	32	26	23	24	21
Muutus %-des	-1	11	21	8	9	9	8	8	7	7	8	9	9	8	8	8
TÖÖPUUDUS																
Viimased 12 kuud	-22	16	76	-7	-5	4	-1	-8	2	-4	-3	-6	-8	-9	-8	-1
PÜSIKAUPADE OSTUD																
Praegu	-13	23	47	21	22	16	16	-6	-9	-7	-1	-13	-13	-11	-8	-12
Järgmise 12 kuu jooksul	-60	-18	-2	-25	-34	-24	-28	-31	-28	-28	-28	-30	-28	-32	-30	-35
SÄÄSTUD																
Praegu	-75	-25	-2	-19	-17	-11	-17	-10	-17	-15	-14	-16	-18	-23	-21	-22
Järgmise 12 kuu jooksul	-47	-28	-6	-25	-24	-24	-24	-13	-21	-23	-22	-26	-27	-23	-27	-25
PERE RAHANDUSLIK OLUKORD																
Viimased 12 kuud	-22	11	20	13	15	13	11	16	14	13	13	10	14	12	13	15
AUTO OSTMINE																
Viimased 12 kuud	-89	-70	-55	x	-81	x	x	-76	x	x	-81	x	x	-77	x	x
MAJA OSTMINE																
Viimased 12 kuud	-93	-83	-64	x	-89	x	x	-88	x	x	-91	x	x	-88	x	x
MAJA, KORTERI REMONT																
Viimased 12 kuud	-66	-34	-14	x	-46	x	x	-46	x	x	-46	x	x	-40	x	x
KINDLUSTUNDE INDIKAATOR																
Viimased 12 kuud	-37	-10	13	-3	-6	-7	-6	1	-2	-1	-2	-3	-2	0	-4	-8

3. Eesti majandusarengust 1993-2010 ja prognoos 2011

Sisemajanduse koguprodukt (SKP). Reformide ja majanduse ümberstruktureerimise käigus (1992-1994) kahanes sisemajanduse koguprodukt (püsihindades) ligi veerandi võrra. Tõus algas 1994. aasta teisel poolel ja kestis 2007. aastani. Majanduse reaalkasv oli tõusu-aastatel (2000-2007) keskmiselt 8,7% aastas. Nominaalhindades suurenes SKP 1994-2007 ~10 korda. Arengukiirus tõusis pärast Eesti liitumist Euroopa Liiduga. Sellest tulenevalt võib 2004. aastat nimetada kiirenduse aastaks ja 2005. aastat kõrgkonjunkturi aastaks. Sel aastal sai alguse kinnisvarabuuri aastaks. Sel aastal sai alguse kinnisvarabuuri järgsele aastale oli iseloomulik majanduskasvu aeglustumine, mistõttu 2007. aasta märksõnaks oli jahtumine. Olukord muutus 2008. aastal, kui maailmas sai alguse finantskriis, mis viis Eesti majanduse langusesse (-5,1%). 2008. aastal moodustas SKP ühe inimese kohta 67% Euroopa Liidu 27 riigi keskmisest (hindade erinevust arvestades). Majanduslangus kiirenes 2009. aastal (langus 13,9%) ja alles 2010. aastal saavutati 3,1% tõus. 2011. a prognoos – 7,0%.

Tarbijahinnaindeks (THI). Tarbekaubad ja tasulised teenused on krooni ajal (1992. juunist kuni 2010. a detsembrini) kallinenud 10,7 korda. Tarbijahindade tõus aastast-aastasse aeglustus, jõudes 2003. a 1,3%-ni. Perioodil 2004-2006 THI püsis vahemikus 3,0...4,4%. Hinnatõusu aluseks oli siis siirdemajandusriikidele iseloomulik hinnaühildumisprotsess. Sel perioodil kasvasid administratiivselt reguleeritavad hinnad kiiremini vabalt kujunevatest hindadest ja teenuste hinnad kaupade hindadest (2004. a THI oli 3,0%, 2005. a 4,1% ja 2006. a 4,4%). Nõudmis- ja pakkumispoolsete tegurite koosmõjul hakkas 2007. aastal inflatsioon taas kiirenema: 2007. aastal oli THI 6,6% ja 2008. aastal koguni 10,4%. Situatsioon muutus oluliselt 2009. aastal, mil majanduslanguse ja vähenenud nõudluse mõjul inflatsioon langes miinus 0,1%-ni. 2010. aastal hinnad tõusid 3,0% ning 2011. aastal hinnanguliselt veelgi kiiremini – 4,9%.

Väliskaubandus. Eesti väliskaubandus on teisel iseseisvusajal jõudsalt arenenud. Aastatel 1994-2008 kasvas kaupade väliskaubanduse käive jooksvates hindades ligi 8 korda. Samas on kõikidel aastatel kaubavahetusbilanss olnud negatiivne, seejuures rekordaastatel on defitsiit ületanud 3 mld € piiri. Kõige kiirema hüppe tegi **eksport** 2010. aastal. Eesti suurimad ekspordipartnerid on läbi aegade olnud Soome ja Rootsi. Kaupade **import** on kõigil aastatel (välja arvatud 1999. a ja 2009. a) suurenenud. Impordinõudluse kiiret kasvu on soodustanud välismaiste otseinvesteeringute hoogne sissevool ja eratarbimise kiire areng. Peamisteks impordipartneriteks on olnud samuti Soome ja Rootsi,

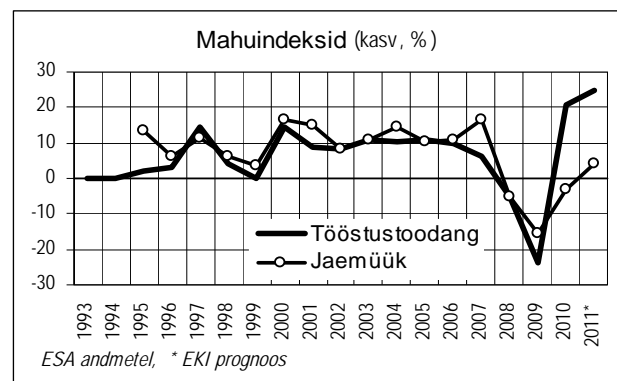
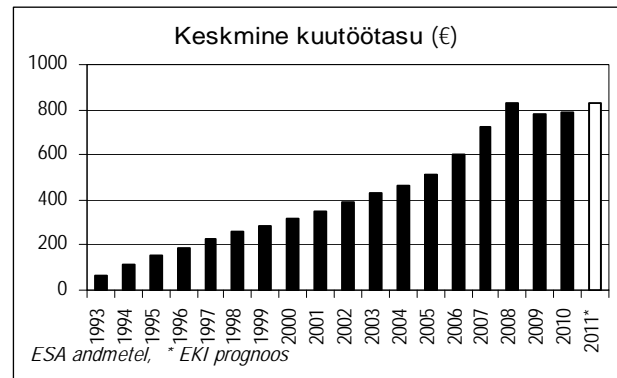
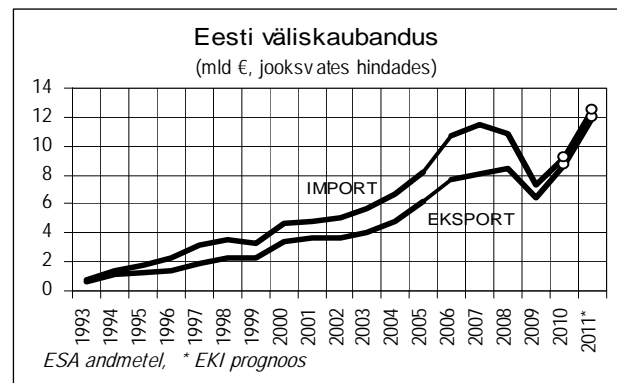

kust on ka pärit valdav osa detaile ja pooltooteid, mida on kasutatud allhankelepingute täitmisel. Maailma majanduskliima halvene misega Eesti väliskaubanduse areng aastatel 2001-2002 ja 2008-2009 aeglustus, kuid olukorra paranedes taas kiirenes. 2010. aastal väliskaubandus märgatavalt elavnes (tõus üle kolmandiku). Väliskaubanduse areng 2011. aastal veelgi kiireneb.

Tööhõive. Negatiivse iibe ja väljarände tõttu 90-ndatel aastatel tööga hõivatute arv Eestis oluliselt vähenes. Alates 2000. aastast hõivatute arv liikus tõusu suunas, jõudes 2000. a 572 tuh inimeselt 657 tuhande inimeseni 2008. aastal. Töötuse määr kasvas kuni 2000. aastani, ulatudes siis ligi 14%-ni. Aastatel 2002-2007 töötuse määr liikus langustrendil, moodustades 2003. ja 2004. a ~10% ja 2007. a 4,7%. Tööhõivet tõstis kinnisvarabuüm, mille käigus ehitussektoris lisandus ligi 40 tuhat töötajat. 2008. aastal hakkas tööpuudus taas kasvama, põhjustatuna majanduslangusest ja eriti ehitussektori taandarengust. 2009. a tööpuudus kasvas järsult. Registreeritud töötajaid oli aasta lõpul 87 282 inimest (aasta keskmine 67 tuh in). 2010. aasta teisel poolel olukord paranes, kuid aasta keskmine näitaja oli ligi 80 tuh in. Tööturu olukorra paranemine jätkus 2011. a.

Tööstustoodang. Tööstustoodangu osakaal SKP-s on majanduse ümberstruktureerimise käigus vähenenud 35,4%-lt (1992. a) 14,5%-ni (2009. a). Töötlev tööstus annab 5/6 tööstustoodangust. Aastatel 1995-2007 oli tööstustoodangu mahuindeks positiivne, erandiks vaid 1999. aasta, mil 3,4%-st langust põhjustas Vene majanduskriis. 2000-2007. a oli tööstuse areng väga kiire (keskmiselt 10%). Toodangu maht sõltus olulisel määral allhanketööde lepingutest ja viimased omakorda maailmajanduse olukorrast. Oluline mõju tööstustoodangu arengule on välisnõudlusel, kuna tööstusettevõtte müüvad välisriikidele enam kui poole oma toodangust. Olukord muutus oluliselt 2008. aastal, mil nõudluse langus sise- ja välisriikidele põhjustas toodangu mahu 5,0%-lise vähenemise. Tellimised vähenesid veelgi enam 2009. aastal, mil toodangu maht langes 24,1%. Uus tõus algas 2010. a, seda tänu ekspordinõudluse tõusule (tõus 20,8%). 2011. a prognoos – 25,0%.

Palk ja elanike sissetulekud. Aastatel 1992-2008 keskmine brutopalk pidevalt suurenes, ületades 400 €piiri esmakordselt 2003. aastal ja 800 €piiri 2008. aastal. Palga kasv kuni 2008. aastani on ületanud tarbijahindade kallinemise, tagades reaalsel palgal tõusu. Keskmiselt on reaalsel palgal tõus olnud 1996-2008. a 7,0% aastas. Kõrgemad nominaalpalgad on finantssüsteemis, valitsussektoris, kinnisvaraarenduses ja mäetööstuses. Majanduslangus sundis ettevõtteid tootluse- ja palgatõusu proportsioonist rangevalt kinni pidama. 2009. a keskmine palk langes 784 euroni. 2010. aasta keskmine palk tõusis 8 € võrra. Mõõdukas tõus (4,8%) jätkub ka 2011. a.

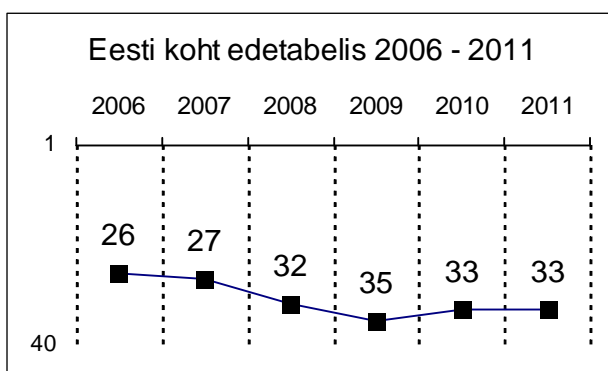
Tähtsamad majandusnäitajad 1993 – 2010 ja prognoos 2011. a

Näitaja	Mõõtühik	1993	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011 sügisprognoos
Sisemajanduse koguprodukt (SKP)	mld €	1,5	5,0	5,4	6,2	7,0	7,8	8,7	9,7	11,2	13,4	16,1	16,3	13,8	14,3	16,3
SKP võrreldavates hindades eelmise aasta suhtes	%	91,0	106,7	99,7	110,0	107,5	106,6	107,8	106,3	108,9	110,1	107,5	96,3	85,7	102,3	107,0
Kapitali kogumahutus põhivarasse	mld €	0,3	1,5	1,3	1,6	1,8	2,3	2,8	3,0	3,6	4,8	5,7	4,8	3,0	2,7	3,4
Tarbija hinnaindeks (aasta keskmine)	%	89,9	8,2	3,3	4,0	5,8	3,6	1,3	3,0	4,1	4,4	6,6	10,4	-0,1	3,0	4,9
Tootjahinnaindeks (aasta keskmine)	%	75,0	4,2	-1,2	4,9	4,5	0,4	0,2	2,9	2,1	4,5	8,3	7,1	-0,5	3,3	5,0
Kaupade põhieksport	mld €	0,68	2,25	2,26	3,44	3,69	3,64	4,00	4,77	6,20	7,72	8,03	8,47	6,48	8,75	12,0
Kaupade põhiimport	mld €	0,75	3,53	3,22	4,61	4,80	5,08	5,71	6,70	8,23	10,71	11,44	10,90	7,27	9,25	12,5
Kaubavahetuse saldo	mld €	-0,08	-1,28	-0,96	-1,17	-1,11	-1,44	-1,71	-1,93	-2,03	-2,99	-3,41	-2,43	-0,79	-0,50	-0,5
Teenuste eksport	mld €	0,28	1,33	1,41	1,62	1,80	1,80	1,96	2,29	2,61	2,87	3,19	3,51	3,16	3,40	4,5
Teenuste import	mld €	0,22	0,82	0,87	0,97	1,07	1,17	1,23	1,40	1,77	1,98	2,24	2,29	1,81	2,09	2,4
Jooksevkonto saldo	mld €	0,02	-0,43	-0,23	-0,33	-0,38	-0,76	-0,98	-1,15	-1,10	-2,24	-2,72	-1,57	0,63	0,52	0,4
SKP suhtes	%	0,3	-8,6	-4,3	-5,3	-5,2	-9,8	-11,3	-11,9	-9,39	-16,7	-17,2	-9,7	4,5	3,6	2,5
Registreeritud tööpuudus (aasta keskmisena)	tuh in	34,4	31,9	44,0	46,2	54,1	48,2	43,3	32,2	26,0	15,4	13,4	19,7	67,0	79,7	58,0
Nominaalpalk keskmiselt kuus	€	68	257	284	314	352	393	430	466	516	601	725	825	784	792	830
Reaalpalga kasv eelmise aasta suhtes	%	2,2	4,0	6,9	6,3	6,1	7,6	8,0	5,2	6,4	11,6	13,0	3,2	-4,9	-2,3	-0,1
Tööstustoodang, mahuindeks	%	-18,7	4,1	-3,4	14,4	8,8	8,4	11,0	10,4	11,0	9,9	6,4	-5,1	-24,0*	20,8*	25,0
Jaemüük, mahuindeks	%	...	6,4	3,6	16,3	15,0	8,4	10,9	14,6	10,5	10,9	16,8	-5,4	-15,4	-3,1	4,0
Pankade koondlaenuportfell aasta lõpul	mld €	...	1,5	1,7	2,2	2,6	3,2	4,4	5,9	8,0	11,4	15,3	16,6	15,6	14,8	14,0
Omajõul tehtud ehitustööd	mld €	0,12	0,61	0,54	0,62	0,69	0,89	1,00	1,18	1,55	2,07	2,63	2,30	1,50	1,28	1,4

* esialgne

4. Maailma Majandusfoorumi (WEF) riikide konkurentsivõime edetabel 2011/2012

K.a. septembris avaldas Maailma Majandusfoorum raporti¹⁸, millest nähtub, et Eesti rahvusvaheline konkurentsivõime on tänavu hinnatud 4,62 punktiga (max=7), mille alusel kuulub meile 142 riigi võrdluses (edetabelis) 33. koht. Sama koht oli Eestil ka eelmisel aastal, kuid punktides väljendatuna on Eesti konkurentsivõime tänavu 0,01p võrra kõrgem.

Hindamine tugines riikide 2010.a statistilistele andmetele ja 2011.a märtsis-aprillis läbi viidud ettevõttejuhtide küsitluse tulemustele. Eesti osas viis küsitluse läbi (WEF'i küsitluslehe alusel) Eesti Konjunkturiinstituut. Küsitluses osales 91 äriettevõtet erinevatest majandusharudest.

Kõige konkurentsivõimelisemaks riigiks tunnistab WEF taas Šveitsi, kes kogus 5,74 punkti. Edasi tulevad (TOP 10): Singapur, Rootsi, Soome, USA, Saksamaa, Holland, Jaapan ja Suurbritannia. TOP 10-s on tänavu üks uus riik, Suurbritannia, kes tõrjus sealt välja Kanada. Eestiga enam-vähem võrdne konkurentsivõime (4,6...4,8 punkti) on Islandil, Tšiilil, Omaanil, Kuveidil, Puerto Ricol ja Hispaanial. Meie peamistest väliskaubanduspartneritest, peale Rootsi, Saksamaa ja Soome, kes kõik on esikümnes, omab Leedu 44. kohta (4,46 p), Läti 64. kohta (4,24 p) ja Venemaa 66. kohta (4,45 p).

Maailma Majandusfoorumi konkurentsivõime arvestus tugineb 12 sambal. Raportist nähtub, et Eesti positsioonid sammaste lõikes on järgmised:

Sammas (tegur)	Koht alamedetabelis	Punkte (max=7)
Institutsioonid	29	4,99
Infrastruktuur	40	4,71
Makromajandus	21	5,71
Tervishoid ja põhiharidus	26	6,26
Kõrgharidus ja koolitus	23	5,15
Kaubaturgude efektiivsus	29	4,74
Tööturu efektiivsus	16	4,92
Finantsturgude areng	41	4,51
Tehnoloogiline kirjaoskus	27	4,95
Turu suurus	100	2,89
Äritegevuse arengutase	53	4,16
Innovatsioon	30	3,81

Toodust nähtub, et Eesti konkurentsivõime suhtelisteks tugevusteks 2011/2012 aastal on tööturu efektiivsus, makromajandus, kõrgharidus ja koolitus, tervishoid ning tehnoloogiline kirjaoskus. Nõrgad küljed on turu väiksus, äritegevuse arengutase ja finantsturgude areng.

Täiendavalt konkurentsivõimele sammaste lõikes avaldatakse raportis ka riigi (majanduse) arenguaste kolmeastmelisel skaalal, lisaks 2 üleminekuastet. Madalamalt alates on riigid jagatud: faktori(ressursi)põhisteks, efektiivsusepõhisteks ja innovatsioonipõhisteks. Eesti on selles arvestuses paigutatud riikide hulka, milles on arenemas teiselt (efektiivsusepõhiselt) astmelt kolmandale (innovatsioonipõhisele) astmele. Kolmanda astme riike on 35 ja üleminevasse gruppi kuulub veel 18 riiki.

Huvitav on märkida, et teine tuntud reitinguagentuur – Lausanne'i Juhtimise Arendamise Instituut (IMD) - omistas Eestile oma konkurentsivõime edetabelis tänavu samuti 33. koha (aasta varem olime 34. kohal).

¹⁸ The Global Competitiveness Report 2011-2012

5. EKI toidukorvi maksumus: III kvartal 2011

Toidukaupade hinnatõus peatus. Toidukorv odavnes septembris võrreldes juuniga 1,2%, aastaga on toidukulud suurenenud 13,9%.

Eesti Konjunkturiinstituudi toidukorv¹⁹ maksis septembris 66.12 eurot ning on juuni ostukorvist 1,2% (0.83 eurot) odavam. 2010. aasta septembrist on toidukorv 13,9% (8.07 eurot) kallim (tabel 5.1, joonis 5.1 ja 5.2).

III kvartal

Septembris odavnesid EKI toidukorvis (võrreldes juuniga) paljud toidukaubad, kuid kallinesid kohv-tee, liha, või, mugulsibul ja kanamunad.

Tavapäraselt odavneb köögivilj-kartul sesoonselt III kvartalis 12%-14% (erandiks oli 2010. aasta), mis toob kaasa toidukorvi ühe-kahe protsendilise odavnemise. Ka sel aastal maksab septembris kapsas 68,9%, kartul 15,6%, porgand 15,6% ja õunad 3,9% vähem kui juunis, mistõttu vähenesid neljaliikmelise pere ühe nädala ostukulud 1.04 euro võrra. Värske saagi sibul oli 64,9% kallim.

Teraviljasaaduste maksumus toidukorvis vähenes võrreldes juuniga 3,3% (0.33 eurot). Leiva-saiatoodete odavnemine hoidis kokku neljaliikmelise pere toidukulusid 0.33 ning jahu, riisi ja kruupide odavnemine ühe sendi nädalas. Makaronid kallinesid 2,2%.

Piimasaaduste maksumus toidukorvis vähenes võrreldes juuniga 0,5% (0.08 eurot). Koor odavnes 2,6%, piim 0,5%, kohupiim 0,4% ja keefir 0,2%. Või kallines 0,7%.

Suhkru hind langes võrreldes juuniga 4,4%. Suhkru ja kondiitritoodete odavnemine vähendas nädala ostukulusid 15 sendi võrra.

Lihasaaduste hinnatõusu tõttu suurenesid III kvartalis nädala ostukulud 51 eurosent (3,1%). Võrreldes juuniga kallines värske liha 4,6%, hakkliha 2,5%, suitsulihatooted 1,4% ja keeduvorst 0,1%.

¹⁹ Eesti Konjunkturiinstituudi toidukorv on püsiva koostise ja kaaluga ning vastab 4-liikmelise Tallinna pere 1 nädala tegelikele ostudele Tallinna kauplustes. Toidukorvi kuulub 24 kaubagrupperi 48 kindla toidukaubaga.

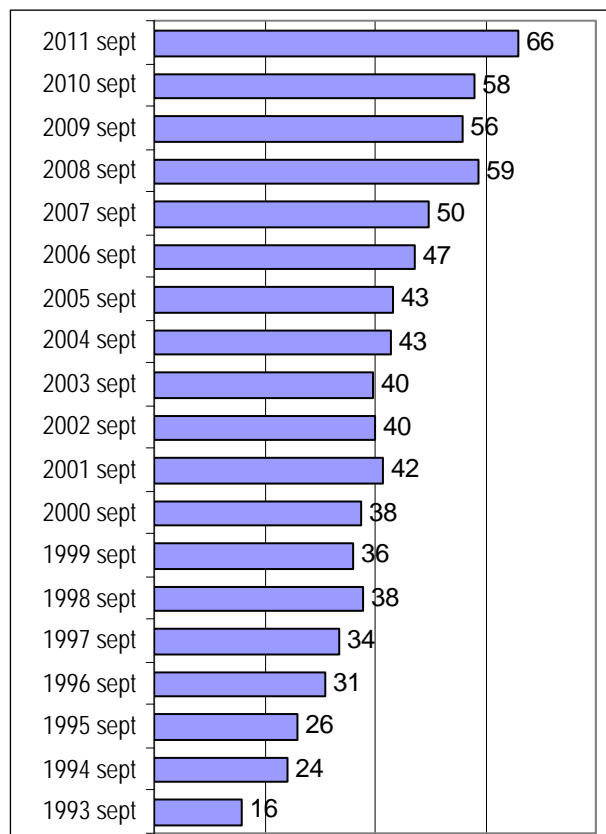
Kohvi ja tee hinnatõus jätkus ka septembris, mistõttu toidukulud suurenesid 12 eurosent nädalas. Limonaadi 1,9% hinnatõus lisas nädala ostukorvile veel kuus eurosent.

Kanamunad kallinesid 6,6 % ja kala 0,5%, kuid sellest ostukorvi hind oluliselt ei muutunud.

Aastaga (2011. a september võrreldes 2010. a septembriga) on EKI toidukorvi maksumus kasvanud 13,9%. Toidukorvi aastasest 8.07 eurosest kallinemisest moodustasid lihasaadused 1.94 eurot, suhkur, kohv-tee ja kondiitritooted 1.61 eurot, piimasaadused 1.60 eurot, teraviljasaadused 1.26 eurot, puu- ja köögivilj ning kartul 1.26 eurot ja kala 0.43 eurot.

Ostukorvis vähenesid kulutused kanamunadele kaks eurosent.

Joonis 5.1. EKI toidukorvi maksumus (1 nädala ostud Tallinna kauplustes, €/ 4-liikmeline pere)

Lihasaadused kallinesid aastaga keskmiselt 12,8%, sealhulgas värsked liha 16,4% ja hakkliha 12,1%, suitsulihatooted 11% ja keeduvorst 5,4%. Liha hinnatõusu tõttu kallines nädala ostukorv 1.59 eurot ja vorsti – singi kallinemise tõttu 0.35 eurot.

Piimatoodete hinnatõusu tõttu oli nende maksumus ostukorvis 1.60 eurot suurem kui aasta tagasi. Sellest kulutused võile kasvasid 17,9% ja koorele 14,1%, mistõttu suurenesid nädala toidukulud 0.81 eurot ja piima-keefiri hinnatõusust tingituna veel 0.49 eurot. Juust kallines aastaga 8,5% ja kohupiim 3,4%.

Aiasaaduste maksumus EKI toidukorvis suurenes aastaga 24,4%. Kulutused õunte ostmisele suurenesid 72,8% (1.18 eurot) ja kartulile 6,1% (0.14 eurot). Kapsas on sel aastal 28,8% ja porgand 6% odavam kui aasta tagasi, sibul aga 7% kallim. Juurvilja ostukulud vähenesid aastaga 17,1% (0.06 eurot).

Teraviljasaaduste maksumus ostukorvis oli septembris 1.26 euro võrra suurem kui aasta tagasi. Leiva ja saia-sepiku hinnatõus tõstis 4-liikmelise pere ostukulusid 14%. Makaronid-tangained kallinesid 20,4% ja jahu 17,5%, mis kokku suurendas toidule tehtavaid kulutusi 0.21 eurot nädalas.

Kohv kallines aastaga 61,6%, suhkur 60,2%, tee 9,4% ja margariin 6,4%, nende arvelt suurenesid toidukulud nädalas 1.02 eurot.

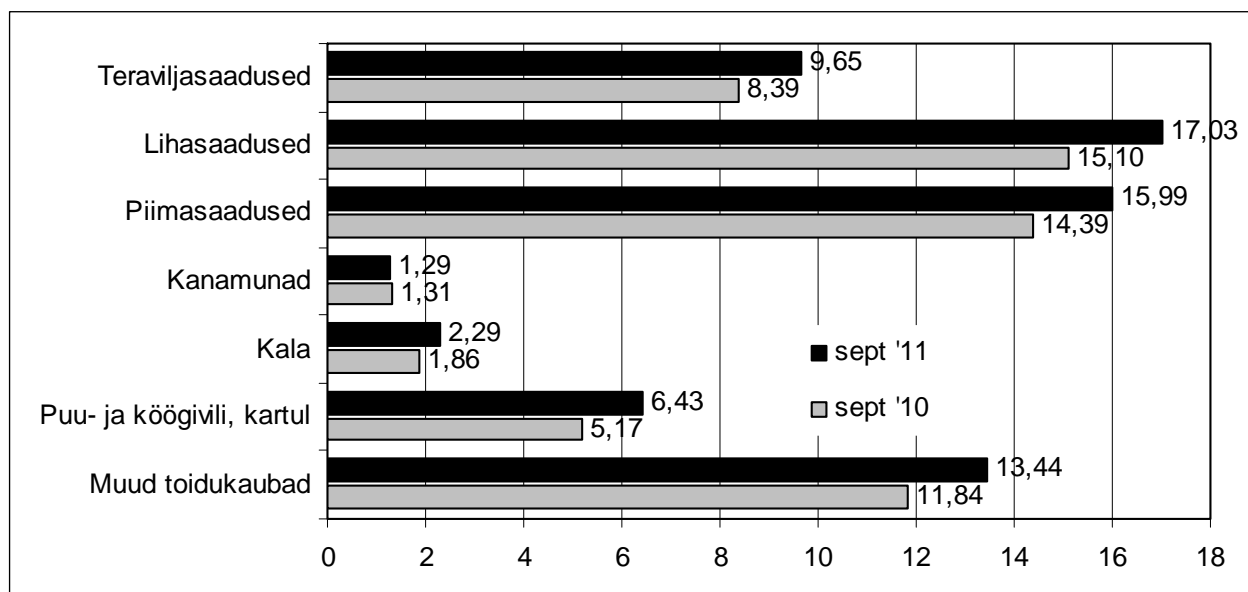
Kala 23,2% kallinemine lisas nädala ostukorvi maksumusele 0.43 eurot.

Kondiitritoote ostukulud toidukorvis suurenesid 8,7% (0.55 eurot), kusjuures küpsised kallinesid aastaga 22,8%, šokolaadikompvekid 13,3% ja küpsetised 7,5%. Karamellkompvekkide hind langes 4,7%.

Kanamunade 1,7% odavnemine vähendas pere nädala toidukulusid kaks eurosent.

Eesti Konjunkturiinstituudi prognoosi kohaselt jääb 2011 aasta neljandas kvartalis EKI püsiva kaaluga toidukorvi maksumus püsima III kvartali tasemele.

Joonis 5.2. EKI toidukorvi maksumuse struktuur III kvartalis (pere ühe nädala ostud, eurot)

Tabel 5.1. EKI toidukorvi maksumus ja selle muutumine Tallinna kauplustes (4-liikmeline pere/1 nädal)

Kaup	Kogus	Maksumus (€)			Maksumuse muutus			
		sept '10	juuni '11	sept '11	sept '11 -	sept '11 -	sept '11 /	sept '11 /
					sept '10	juuni '11	sept '10	juuni '11
		eurodes						
Jahu	0,5 kg	0.39	0.46	0.46	0.07	0.00	17.5	-0.2
Makaronid, tangained	0,5 kg	0.71	0.86	0.85	0.14	-0.01	20.4	-1.1
Leib	3 kg	4.22	4.80	4.77	0.55	-0.03	13.1	-0.5
Sai, sepik	2 kg	3.07	3.87	3.57	0.50	-0.30	16.2	-7.7
Liha	2 kg	8.98	9.99	10.45	1.47	0.46	16.4	4.6
Hakkliha	250 g	0.92	1.01	1.03	0.11	0.03	12.1	2.5
Keeduvorst	1 kg	3.89	4.09	4.10	0.21	0.01	5.4	0.1
Suitsulihatooted	200 g	1.31	1.43	1.45	0.14	0.02	11.0	1.4
Piim, keefir	6 l	4.76	5.27	5.26	0.49	-0.02	10.4	-0.3
Kohupiim	0,5 kg	1.85	1.92	1.91	0.06	-0.01	3.4	-0.4
Juust	400 g	2.70	2.93	2.93	0.23	0.00	8.5	-0.1
Või	400 g	2.52	2.95	2.97	0.45	0.02	17.9	0.7
Koor	1,5 l	2.57	3.01	2.93	0.36	-0.08	14.1	-2.6
Kanamunad	10 tk	1.31	1.21	1.29	-0.02	0.08	-1.7	6.6
Kala	0,7 kg	1.86	2.28	2.29	0.43	0.01	23.2	0.5
Margariin	250 g	0.59	0.63	0.63	0.04	0.00	6.4	0.7
Suhkur	1 kg	0.87	1.45	1.39	0.52	-0.06	60.2	-4.4
Kohv	100 g	0.68	1.00	1.10	0.42	0.10	61.6	10.4
Tee	50 g	0.46	0.49	0.51	0.04	0.02	9.4	4.1
Kondiitritooted	1,3 kg	6.27	6.90	6.81	0.55	-0.09	8.7	-1.3
Juurvili	2 kg	1.24	1.42	1.18	-0.06	-0.24	-4.8	-17.1
Kartul	4 kg	2.32	3.14	2.46	0.14	-0.69	6.1	-21.9
Puuvili	2 kg	1.62	2.91	2.80	1.18	-0.11	72.8	-3.9
Limonaad	4 pdl	2.97	2.94	3.00	0.03	0.06	1.2	1.9
KOKKU		58.05	66.95	66.12	8.07	-0.83	13.9	-1.2

6. Eesti lihaturg 2010. aastal

2010. aastal püsis olukord lihaturul keeruline. Tootmine jäi aasta varasemale tasemele, nõudlus siseturul langes (langesid ka hinnad), nõudluse kasv välisturul võimaldas kasvatada eksporti.

2006. aastast alates on lihatoodang Eestis ületanud 70 tuhande tonni piiri ning viimastel aastatel jõudnud juba 80 tuhande tonni lähedale. Statistikaameti andmetel vähenes 2010. aastal lihatoodang 2009. aastaga võrreldes 0,3% ning oli 79 tuh tonni. Eelkõige vähenes mullu 6,3% võrra veiseliha toodang, mille enamalt jaolt korvas linnuliha tootmise 7,4%-line kasv. Linnuliha tootmise maht oli 2010. aastal viimase kümne aasta suurim. Sealihaga toodang jäi aasta varasemale tasemele. Lambaliha toodang mullu vähenes.

2005. aastast alates on Eestis liha ja lihatooteid (ümberarvestatuna lihaks) tarbitud keskmiselt enam kui 70 kg elaniku kohta aastas. 2010. aastal tarbiti Eestis keskmiselt 70,1 kilogrammi liha ja lihatooteid ühe elaniku kohta. See näitaja langes mullu 2005. aasta tasemele. Tarbimine vähenes aastaga 3,3 kg võrra. Aastaga langes nii sea- kui ka veiseliha tarbimine. 2010. aastal tarbis iga elanik keskmiselt 11,4 kg veiseliha. Kõrge jaehind koos madala ostuvõimega kahandasid selle tarbimist 1,2 kg võrra võrreldes 2009. aastaga.

Sealiha tarbiti mullu 31,6 kg inimese kohta. Vaatamata sellele, et sealihaga tarbimine langes aastaga 2,7 kg, oli see endiselt eelistatuim liha eestimaalaste seas.

Linnuliha oli mullu ainus lihaliik, mille tarbimine aastaga suurenes, ehkki ka selle tarbimise kasv oli märkimisväärselt väiksem kui 2008-2009. aastal (2010. a +0,9 kg; 2009. a +1,9 kg; 2008. a +1,7 kg).

Lambaliha tarbimine moodustab kogu liha tarbimisest vaid marginaalse osa. Aastaga on see veelgi kahanenud. Mullu tarbiti lambaliha 0,5 kg inimese kohta aastas (joonis 6.1). Lambaliha tarbimise kasvu pidurdab selle lünklik saadavus jaekaubandusvõrgus, aga ka jaehind, mis Eesti suhteliselt hinnatundlikule tarbijale taskukohane ei ole.

Tabel 6.1. Liha ressursid ja nende kasutamine (tuh tonni)

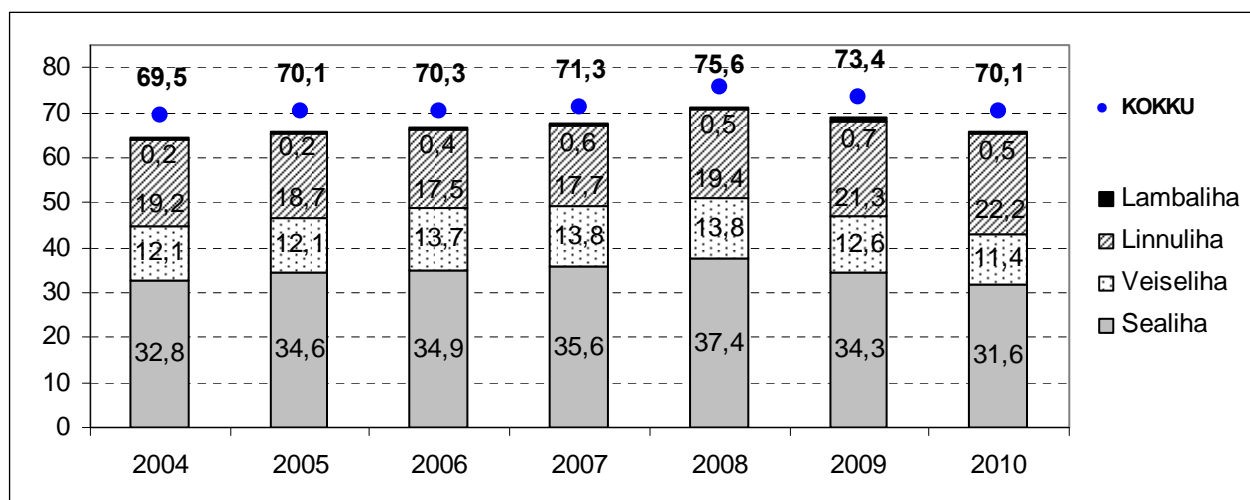
	2008	2009	2010
RESSURSID			
Liha toodang	77,9	79,2	79,0
- veiseliha	15,4	15,2	14,2
- sealihaga	46,1	45,9	45,8
- linnuliha	13,3	14,9	16,0
- lambaliha	0,5	0,8	0,7
Import	55,7	54,2	63,7
KOKKU RESSURSSE	133,6	133,4	142,7
KASUTAMINE			
Ekspord	33,5	38,7	45,2
Varude muutus	-1,3	-3,8	3,5
Tarbimine kokku	101,4	98,5	94,0
- kadu	0,1	0,1	0,1
- inimtarbimine kokku	101,3	98,4	93,9
Tarbimine inimese kohta (kg)	75,6	73,4	70,1

Allikas: SA

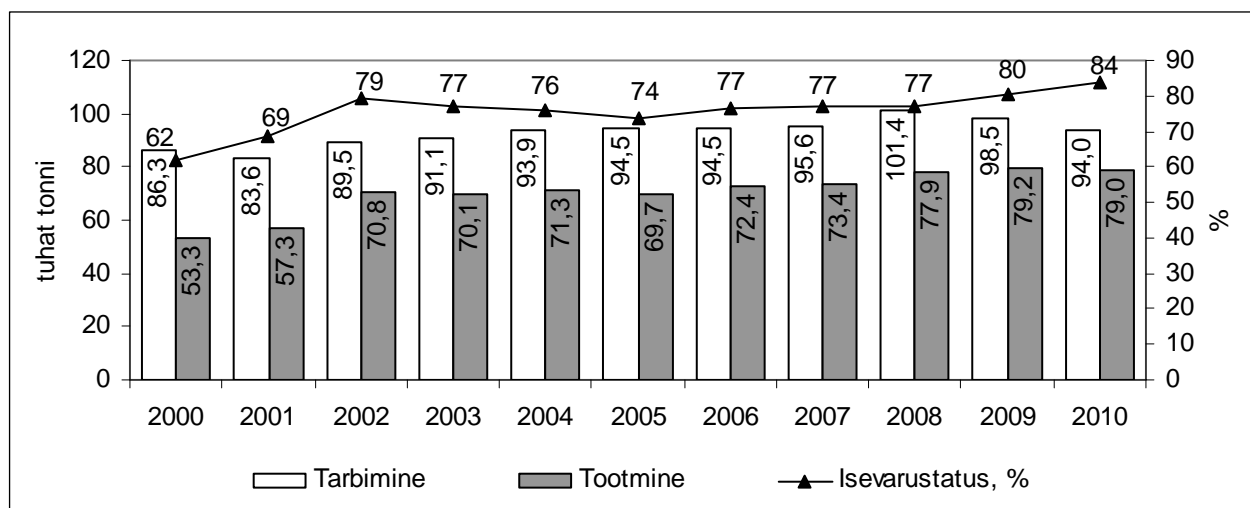
Liha siseturu kogumahtu mõjutavad tarbijaskonna nõudluse ja tavapärase toitumisharjumuste muutused liha tarbimisel. 2003. aastast alates on Eestis liha ja lihatoodete siseturu maht olnud enam kui 90 tuhat tonni. 2010. aastal langes see tagasi 2005-2006. aasta tasemele ulatudes 94 tuh tonnini ning oli 4,6% väiksem kui 2009. aastal. Majanduse elavnemisele vaatamata püsisid elanikkonna sissetulekud madalad, mis sundis tarbijaskonda hoolikalt jälgima tehtavaid kulutusi. Teisalt vähenes veiseliha toodang, mistõttu oli selle lihaliigi pakkumine kauplejatele piiratum.

Kogu siseturu mahust oli kodumaise toodangu osakaal 84%. Aastaga kasvas see 4%-punkti võrra (2009. a 80%). Vajaka jäänud osa tuli

Joonis 6.1. Liha tarbimine Eestis (ümberarvestatuna lihasse, kg elaniku kohta aastas)

Joonis 6.2. Liha ja lihatoodete tootmine, tarbimine ja isevarustus Eestis

katta sisseveetud toodanguga. Tingimustes, kus kodumaine tootmine püsis pea eelmise aasta tasemel, kuid siseturu maht vähenes, oli vajalik suurendada liha ja lihatoodete ekspordi, mis kasvas 2010. aastal 2009. aastaga võrreldes (ümberarvestatuna lihaks) 9,8%. Liha ja lihatoodete import (lihaks arvestatuna) kasvas sama ajal 3,7%.

2010. aasta liha siseturu kogumahu vähenemisega kaasnes tugev konkurents toodangu müügil ning ägenenud võitlus turuosa pärast lihatööstuste vahel. 2010. aastal ostsid Eesti tapamajad kokku 8,6 tuhat tonni veiseliha ja 29,2 tuhat tonni sealiha, kogumahu 37,8 tuhat tonni. Veiseliha kokkuostukogus vähenes võrreldes aastatagusega 6%, sealiha kogus suurenes 4%. Liha kokkuostu kogumaht oli 2010. aastal

0,6 tuhande tonni võrra ehk 2% suurem kui aasta varem. Kokku osteti 64% kohalikest tapale viidavatest veistest ning tapakupsetest sigadest. Linnuliha koos kasutati Eesti lihatööstusettevõtetes kodumaist toorainet kokku ligi 54 tuhat tonni, mis on 4% enam kui 2009. aastal. Värsket ja külmutatud liha ning subprodukte imporditi Eestisse 2010. aastal kokku ligi 52 tuhat tonni, mida oli 18% enam kui 2009. aastal. Seega 51% Eesti lihatööstusettevõtetes kasutatavast lihast oli kodumaine (2009. a 54%). Koguliselt kodumaise liha kasutamine lihatööstusettevõtetes kasvas, kuid uuesti kasvama hakanud tootmismahud kahanasid selle osakaalu kasutatavas tooraines. Kohalik tarbimine püsis küll tagasihoidlik, ent kasvas lihast valmistoodete ekspordiks.

2010. aastal oli sealihaturg stabiilne, kuid kokkuostuhind püsis tootjatele ebasoodsalt madalal. Jaanuari kaalutud keskmine kokkuostuhind oli 9,2% madalam 2009. aasta jaanuarikuisest kokkuostuhinnast. Aasta edenedes kokkuostuhind tõusis tasapisi ning novembris oli kokkuostuhind 1,5% madalam aasta varasemast hinnast, detsembris hinnad ühtlustusid. Valdava osa aastast aga liikusid sigade kokkuostuhinnad 2009. aastaga võrreldes oluliselt madalamal tasemel, mistõttu ka aastakeskmised kokkuostuhinnad lihaklasside lõikes jäid märkimisväärselt alla 2009. aasta tasemele.

Elanikkonna ostujõu langus survestas jaekaubandust ning sealihajaehind on 2009. aasta juulist alates üsna kiiresti langenud. Aastakeskmiseks sealihajaehinnaks kujunes 2010. aastal 4.94 €/kg, 2009. aastal oli see 5.19 €/kg. Sealihaja odavnes aastaga keskmiselt 4,8%. Sealihaja aastakeskmine jaehind on 2003. aastast alates järjest tõusnud. 2010. jääb aastaks, mil sealihaja jaehinna aastaid kestnud tõus peatus ja asendus langusega.

Kahel viimasel aastal on Eesti veiselihaturg olnud üsna stabiilne ning kokkuostuhind kõikunud 1.75-1.90 €/kg vahel. Hinnakõver Eestis liikus 2010. aastal vastupidiselt EL-i keskmise kokkuostuhinna liikumisele. Eestis oli kokkuostuhind just I poolaastal mõnevõrra kõrgem aasta varasemast hinnatasemest ning II poolaastal oktoobris ja novembris langes kokkuostuhind allapoole 2009. aasta taset.

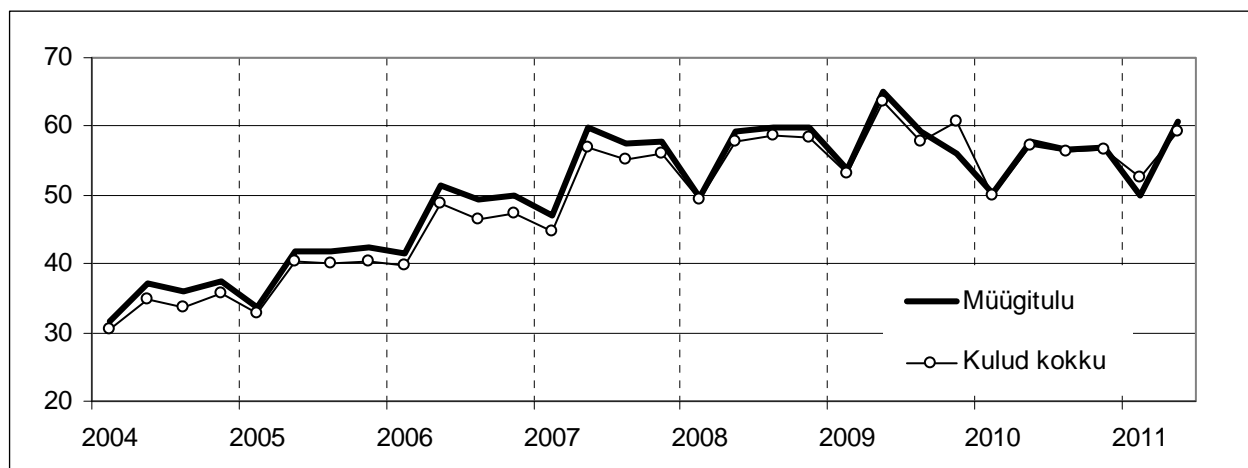
Veiseliha tootmise vähenemine, parem kvaliteet ja suhteliselt kõrge kokkuostuhind on tõstnud veiseliha jaehinda nii kauplustes kui ka turgudel. 2010. aastal kallines veiseliha Eesti kauplustes keskmiselt 5,5% ning turgudel 2,2%.

2010. aasta lambalihaturul olulisi muutusi kaasa ei toonud. Kvaliteetse lambaliha kättesaadavus on küll aastatega paranenud, ent hinnalt on see endiselt tavatarbija jaoks kallis. 2010. aastal kerkis aga lambaliha jaehind veelgi. 2010. aastal võrreldes aasta varasemaga tõusis hind 5,5% ning aastakeskmiseks kujunes 9.36 €/kg. Kokkuostuhind kõikus 2010. aastal 2-2.50 €/kg vahel.

Linnuliha tootjahind oli 2010. aastal 2009. aasta tootjahinnast oluliselt madalamal tasemel. Hinnalanguse taga on eelkõige majandussurutis ning tugev konkurentsivõitlus turul, mis mõjutab olulisel määral ka linnuliha, eelkõige kanabroileri, jaehinda. Broileri aastakeskmiseks jaehinnaks kauplustes kujunes 2.60 €/kg, mis oli 5,8% madalam 2009. aasta aastakeskmisest jaehinnast. Koos kodumaise broileri hinnaga langes kauplustes ka imporditud broileri jaehind, mille aastakeskmine hind kukkus 2010. aastal 2009. a võrreldes 2,9%.

2011. aasta esimeste kuudega algas uus liha ja lihatoodete hinnatõus. Selle aasta 8 kuuga on tõusnud kõikide lihaliikide tootja- ja kokkuostuhinnad. Tõusnud on ka liha ja lihatoodete jaehind kaupluselettel.

Joonis 6.3. Lihatootmise käive ja kulud kvartalis (mln eurot)

Majanduse mõningane elavnemine 2010. aastal kasvatas küll uuesti lihatööstuse tootmismahtusid, kuid valmistoodangu struktuur jäi suuresti 2009. aastale sarnaseks – nõudlus odavamate lihast pooltoodete, keedu- ja poolsuitsuvorstide järele püsis endiselt kõrge. Tarbijaskonna reaalpalka langus ning kontroll kulutuste üle on vähendanud kõrgemasse hinnaklassi kuuluvate maitsestatud ja pakendatud pooltoodete ja suitsuliha toodete ostmist. Vorstitoodete, linna- ja sealaha ekspordi suurenemine 2010. aastal viitab aga teisalt ka nende tootegruppide tootmismahtude suurenemisele.

2010. aastal vähenes lihatööstuse müügitulu 2009. aastaga võrreldes 5,4%. Kokku teenisid Eesti lihatööstused 2010. aastal 221,7 mln € müügitulu (joonis 6.3). Käive langes suurel määral siseturumüügi vähenemise tulemusel, tarbijaskonna nõudluse muutumisele vastu tulles pöörati enam tähelepanu odavamate toodete tootmisele.

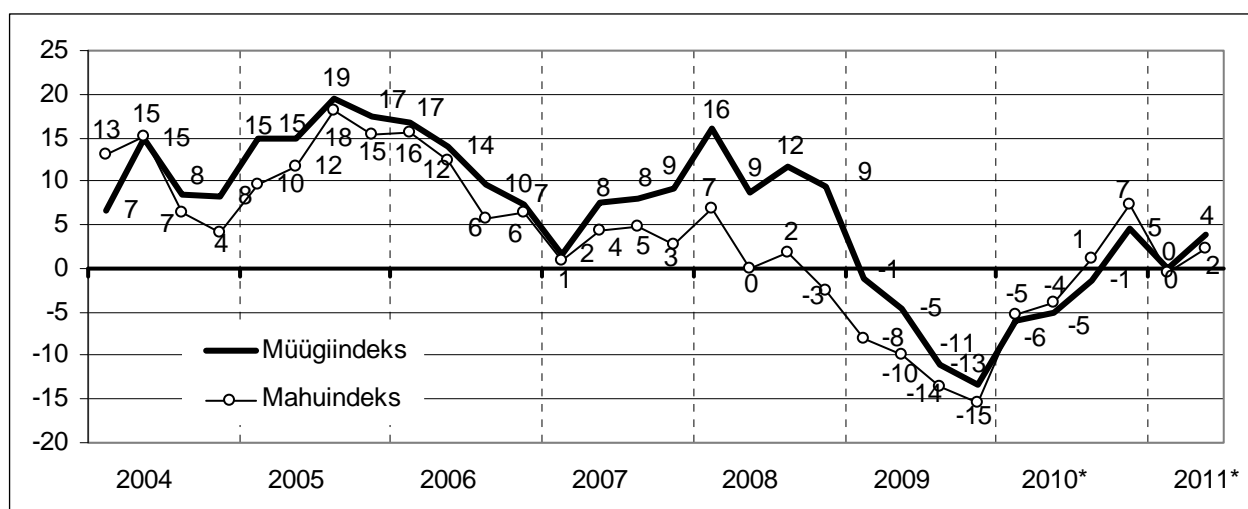
Kui 2009. aasta lõppes lihatööstusele kahjumiga, siis 2010. aastal on suudetud kulusid tublisti kärpida. 2009. aastaga võrreldes vähenesid mullu ettevõtete tootmise kogukulud 6,5%, ulatudes 220,0 mln €ni. Kulude müügitulust mõnevõrra kiirem vähenemine viis lihatööstuse 2010. aastal uuesti 1,7 mln €ga kasumisse. Kulude vähenemisele aitas kaasa töötajate arvu vähenemine ning keskmise palga langus.

2010. aastal vähenes lihatööstuse toodangu maht 2009. aastaga võrreldes vaid 0,1%, tööstustoodangu maksumus oli aga 2% madalam aastatagusest. Seega mullu aeglustus tootmismahtude vähenemise kõrval ka hinnalangus. Aasta viimases kvartalis olidki nii tootmismaht kui ka hinnad juba aasta varasemast kõrgemad (joonis 6.4). Toodangu müük eksporditurgudel kasvas aastaga 2,3%.

Kui 2009. aasta osutus raskemaks kui oodata osati, siis 2010. aasta kujunes aasta alguses arvatust paremaks. Kuigi 2010. aasta on majanduse uue elavnemise aasta, jääb seda iseloomustama endiselt suur tööpuudus, range kulude kokkuhoid ning tarbijahindade jätkuv tõus. Kui üldiselt toidukaubad kallinesid 3,0%, siis liha ja liha toodete hinnad mullu pigem alanesid. Hindade mõningasele langusele vaatamata püsisid liha ja liha toodete jaehinnad reaalselt siiski suhteliselt kõrged, mis pärssis märkimisväärselt nende tarbimist.

Eesti elanikkonna jätkuv vähenemine seab aga siseturu kasvu otsesesse sõltuvusse elanikkonna ostujõu kasvust.

Joonis 6.4. Lihatootustoodangu mahu- ja müügiindeksite muutus kvartalis (muutus võrreldes eelneva aasta sama perioodiga, %)

7. Maailmamajanduse konjunktuur: 2011. a II poolaasta²⁰

Maailma majanduskliima halvenes

Juuli vaatlus näitas, et maailma majanduskliima aprilliga võrreldes oluliselt halvenes. Majanduskliima indikaator oli 97,7 (2005=100), langes aprilliga võrreldes 10,0 protsendipunkti võrra. Majanduskliima indikaator alanes hetkeolukorra halvenemise ja tulevikuootuste nõrgenemise tõttu, kuid mõlemad näitajad jäid positiivsele poolele.

Tabel 7.1. Mõnede riikide majanduskliima indikaatorite muutused

	Juuli 2011	Aprill 2011	+/-
Soome	6,1	7,0	-0,9
Rootsi	6,2	7,6	-1,4
Saksamaa	6,7	7,1	-0,4
Suurbritannia	4,2	5,3	-1,1
USA	4,7	5,9	-1,2
Hiina	4,5	5,1	-0,6
Läti	5,0	5,0	0,0
Leedu	7,5	6,2	1,3
Poola	5,5	6,2	-0,7
Venemaa	5,6	6,4	-0,8
Ukraina	4,6	4,9	-0,3

Lääne-Euroopa: majanduskliima jahenes

Juuli vaatluse kohaselt Lääne-Euroopa riikide majanduskliima jahenes. Hinnang hetkeolukorrale langes, kuid jäi rahuldavale tasemele, tulevikuootused nõrgenesid, jäädes siiski optimistlikule poolele. Eurosooni riikidest hinnati jooksvat olukorda kõrgemalt Saksamaal, Austrias ja Soomes. Jooksvat olukorda hinnati rahuldavaks Belgias, Hollandis ja Prantsus-

maal, ebasoodsaks Itaalias ja Küprosel ning halvaks Kreekas, Iirimaal, Portugalis ja Hispaanias. Väljavaated järgmise kuue kuu suhtes Eurosooni riikides halvenesid. Tulevikuootused jäid positiivseteks Prantsusmaal, Soomes, Iirimaal ja Hispaanias.

Eurosooni mittekuuluvates riikides hinnati majanduskliimat soodsaks vaid Norras. Rootsis ja Šveitsis hinnati hetkeolukorda heaks, kuid tulevikuootused langesid pessimistlikeks. Taani ja Suurbritannia jooksvat olukorda hinnati rahuldavast madalamalt, kuid väljavaateid järgmise kuue kuu suhtes positiivseteks.

Põhja-Ameerika: majanduskliima halveneb

Põhja-Ameerika majanduskliima indikaator halvenes juulis hetkeolukorra hinnangu ja tulevikuootuste alanemise tõttu ning langes pikaajalisest keskmisest madalamale tasemele. Jooksva olukorra hinnang Ameerika Ühendriikides langes ebarahuldavale tasemele, tulevikuootused nõrgenesid, kuid jäid optimistlikeks. Kanadas valitseb rahuldav majanduskliima.

Kesk- ja Ida-Euroopa: rahuldav olukord

Kesk- ja Ida-Euroopa riikide hetkeolukorra hinnang tõusis juulis rahuldavale tasemele, tulevikuootused nõrgenesid, kuid jäid optimistlikeks. Euroopa Liitu kuuluvatest Kesk- ja Ida-Euroopa riikidest hinnati hetkeolukorda kõrgemalt Tšehhis, Leedus ja Poolas. Jooksvat olukorda hinnati rahuldavaks Lätis ja Slovakkias ning ebarahuldavaks Bulgaarias, Ungaris, Rumeenias ja Sloveenias. Ootused järgmise kuue kuu suhtes olid kõikjal optimistlikud. Euroopa Liitu mittekuuluvates riikides – Horvaatias ja Serbias hinnati hetkeolukorda mitterahuldavaks, kuid tulevikuootusi optimistlikeks.

Venemaa ja SRÜ: rahuldav majanduskliima

²⁰ Ülevaade on koostatud Müncheneri Majandusuuringute Instituudi väljaande World Economic Survey (WES) nr 113 alusel. Eestit esindab rahvusvahelises WES projektis Eesti Konjunkturiinstituut

Juuli vaatluse kohaselt jäi Venemaa hetkeolukorra hinnang rahuldavale tasemele ja tulevikuootused optimistlikeks. Ukrainas hinnati jooksvat olukorda rahuldavast madalamalt, kuid tulevikuootusi positiivselt. Kasahstanis hinnati majanduskliimat soodsaks ja Kõrgõzstanis ebasoodsaks.

Aasia: majanduskliima jahenes

Aasia riikide majanduskliima hinnang juuli vaatlusel alaneks, kuid jäi rahuldavale tasemele. Jooksvat olukorda hinnati soodsaks Hongkongis, Singapuris, Filipiinidel, Lõuna-Koreas, Malaisias, Indias ja Indoneesias. Rahuldav hetkeolukord valitseb Tais, Hiinas, Taivanis ja Bangladeshis. Jaapanis ja Pakistanis hinnati hetkeolukorra nõrgaks. Tulevikuootused jäid Aasia riikides enamjaolt positiivsele poolele, erandiks Hiina, Hongkong, Malaisia ja Pakistan.

Okeania: ootused tõusid

Juuli vaatluse kohaselt oli Okeania ainus maailma regioon, kus tulevikuootused tugevenesid. Hetkeolukorra hinnang alaneks, kuid majanduskliima näitaja jäi rahuldavaks. Austraalia hetkeolukorra hinnang oli rahuldavast kõrgem ja tulevikuootused optimistlikud. Uus-Meremaa jooksva olukorra hinnang jäi ebarahuldavaks, kuid ootused järgmise kuue kuu suhtes olid positiivsed.

Ladina-Ameerika: rahuldav majanduskliima

Ladina-Ameerika riikide hetkeolukorra hinnang jäi juulis rahuldavale tasemele ja tulevikuootused optimistlikeks. Jooksvat olukorda hinnati kõrgemalt Argentiinas, Tšiilis, Paraguais, Peruus ja Uruguais. Heaks hinnati jooksvat olukorda ka Brasiilias, Ecuadoris ja Mehhikos. Venetsueela hetkeolukord oli ebarahuldav. Tulevikuootused olid valdavalt positiivsed, erandiks Argentiina, Brasiilia ja Peruu.

Lähis-Ida: mõningane jahenemine

Lähis-Ida riikide majanduskliima hinnang jahenes juuli vaatlusel, kuid jäi rahuldavale tasemele. Soodne majanduskliima valitseb Iisraelis, Saudi Araabias, Türgis ja Araabia Ühendemiraatides. Kuveidis ja Liibanonis valitseb rahuldav majanduskliima. Iraani majanduskliimat hinnati ebasoodsaks.

Aafrika: rahuldav majanduskliima

Juuli vaatlusel jäi Aafrika hetkeolukorra hinnang rahuldavast madalamaks, kuid tulevikuootused optimistlikeks. Põhja-Aafrika riikides Egiptuses ja Tuneesias hinnati jooksvat olukorda ebarahuldavaks, kuid ootused järgmise kuue suhtes olid positiivsed. Lõuna-Aafrika Vabariigis langes hetkeolukorra hinnang rahuldavast madalamaks, kuid tulevikuootused jäid optimistlikeks. Nigeerias, Senegalis ja Namiibias valitseb rahuldav majanduskliima. Keenias, Zimbabwes ja Madagaskaril on majanduskliima ebasoodne.

Inflatsiooniootused jäid kõrgeks

2011. aasta maailma keskmiseks inflatsiooniks kujuneb ekspertide juuli prognooside alusel 4,0% (3,8% aprillis). Eurotsooni 2011. aasta inflatsiooniootused (ekspertide hinnangul) tõusid 2,6%-le (2,5 aprillis). USAs tõusid 2011. a inflatsiooniootused 2,6% ja Aasias 4,1% tasemele. Ladina-Ameerikas oodatakse 2011. a inflatsiooniks 7,4%, SRÜ-s 9,8%, Aafrikas 7,0% ja Lähis-Idas 6,4%.

Tabel 7.2. Ekspertide hinnangud (max=9)

	117 riigi keskmine		sealhulgas									
			EU-27		Lääne-Euroopa		Kesk- ja Ida-Euroopa		Põhja-Ameerika		Aasia	
	Juuli 2011	Aprill 2011	Juuli 2011	Aprill 2011	Juuli 2011	Aprill 2011	Juuli 2011	Aprill 2011	Juuli 2011	Aprill 2011	Juuli 2011	Aprill 2011
Majanduse üldolukord praegu	5,3	5,8	5,4	5,5	5,5	5,7	5,1	4,9	3,7	5,4	5,5	5,9
Majanduse üldolukord järgneval 6 kuul	5,5	6,1	5,2	6,0	5,1	5,9	5,9	7,0	6,0	6,4	5,3	5,7
Majanduskliima*	5,4	6,0	5,3	5,8	5,3	5,8	5,5	6,0	4,9	5,9	5,4	5,8
Eksport 6 kuu pärast	6,5	6,8	6,8	7,4	6,7	7,2	7,1	7,9	6,6	6,8	6,1	6,2
Import 6 kuu pärast	6,6	7,0	6,4	6,7	6,4	6,7	6,9	7,4	6,7	7,3	6,3	7,2
Kaubavahetuse bilanss järgneval 6 kuul	5,0	4,8	5,5	5,8	5,4	5,8	5,4	5,2	4,9	4,2	4,9	3,8
Inflatsioon 6 kuu pärast	6,3	7,3	6,3	7,3	6,3	7,3	5,7	7,2	6,0	7,9	6,7	7,1
Lühiajaliste laenude intress 6 kuu pärast	6,9	7,4	7,7	8,2	7,9	8,4	6,7	6,9	6,5	7,5	6,3	6,6
Pikaajaliste laenude intress 6 kuu pärast	6,9	7,4	7,5	7,9	7,6	8,1	6,6	6,4	6,9	8,1	6,5	7,0
Kodumaised aktsiahinnad 6 kuu pärast	6,2	6,9	6,1	7,0	6,2	7,0	6,0	7,2	6,8	7,2	6,2	6,8

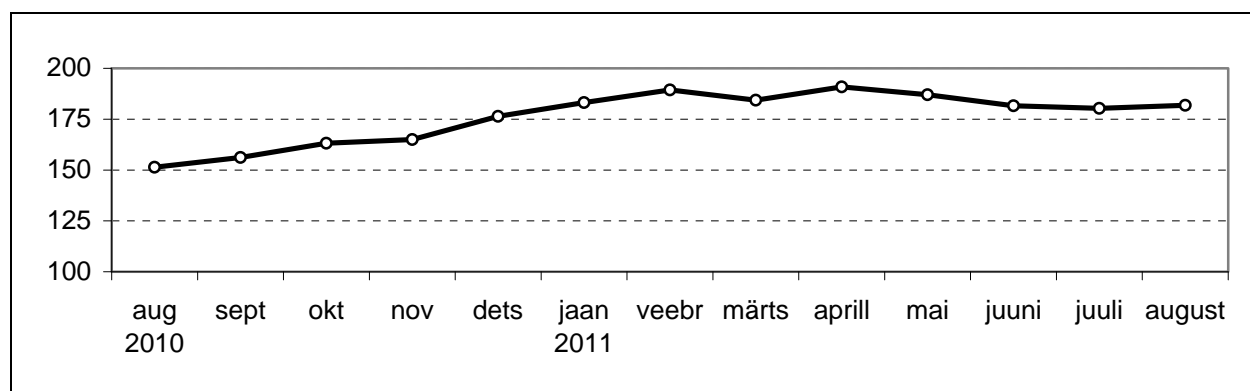
* Majanduskliima – tuletatud (aritmeetilise keskmisena) ekspertide hinnangutest hetkeseisule ja olukorrale kuue kuu pärast

8. Toidukaupade hinnatrendid Eestis ja maailmas

• Toidutoorme hinnad maailmaturgudel jätkasid 2011. aastal tõusu. IMF-i poolt avaldatav Commodity Food Price indeks oli 2011. aasta augustis 20,1% kõrgemal tasemel kui 2010.

aasta augustis. Ajaloolise rekordtaseme saavutasid hinnad 2011. aasta aprillis, mil hinnad olid 91% kõrgemal tasemel kui 2005. aastal. Alates aasta teisest poolest hinnatõus pidurdus.

Commodity Food Price indeks (IMF, 2005=100)

• Ka Eestis tõusid viimase aasta jooksul nii toidu tootja- kui jaehinnad. Piima kokkuostuhind oli 2011. aasta juulis 0,326 eurot kilogramm ja see on 18,9% kõrgem aastatagusest hinnast.

• Sealihaga keskmine kokkuostuhind oli augustis 8,5% kõrgem kui aasta tagasi, veiste kokkuostuhind oli 10,9% kõrgem.

• Teravilja kokkuostuhinnad on enamasti tõusuteel. Nii oli toidunisu kokkuostuhind augustis 178,55 eurot/tonn (ligikaudu sama mis eelmisel aastal), söödanisul 174,82 eurot/tonn (kolmandiku võrra kõrgem). Toidurukki kokkuostuhind oli augustis 172,59 eurot/tonn, mis on 36,1% kallim kui aasta tagasi ja toiduodra hind on aastaga tõusnud 41,8% (hind augustis 172,58 eurot/tonn).

• Võrreldes eelmise aasta augustiga on enim tõusnud või ja joogipiima tööstusest väljamüügihind: plokkvõil 70%, väikepakendis võil 80%, kilepakendis 2,5% piimal 21%.

• Võib rõõmustada, et tootjad ja töötajad on läbi hinnatõusu parandanud oma finantsolukorda, samas sööb võimaliku kasumi kasvu ära omakorda tootmissisendite hindade tõus.

• Tarbijahinnad kokku on Eestis aastaga tõusnud kokku 5,5%, kuid toidu hinnad sellest oluliselt kiiremini – 10,8%. Toit ja mootorikü-

tus ongi olnud kaks kõige olulisemat inflatsiooni tagant tõukavat tegurit.

• Aastaga on tarbija jaoks kallinenud enamik toidukaupu. Järgnevalt mõningaid üksikuid näiteid augustikuu jaehindadest.

Kaup	Hind Eesti tavakauplustes (€/kg või l)	Hinnamuutus %-des Aug 2011/ aug 2010
Piim (2,5%, kile)	0.64	20,2
Hapukoor (20%, kile)	1.87	17,1
Kohvikoor (10%)	1.94	23,2
Või	7.84	24,5
Juust	7.71	13,5
Broiler (kohalik)	2.76	4,2
Hakkliha	4.49	5,5
Viinerid (lahtised)	3.97	8,7
Muna (M, kohalik, 10tk)	1.27	1,4
Leib	1.66	11,8
Sai	1.55	15,0
Nisujahu	0.74	26,4
Kartul (lahtine)	0.53	7,1
Kapsas	0.37	-19,9
Porgand (lahtine)	0.56	4,1
Tomat (kohalik)	2.08	-8,7
Õun (import)	1.53	41,2

(Allikas: Konjunkturiinstituudi väljaanne Hinnainfo nr 7 (185))

- Tingimustes, kus tarbijate reaalpalk on üle kahe ja poole aasta järjest langenud, on Eesti tarbija oluliselt muutnud oma ostu- ja toitumisharjumusi. Nii näitas EKI 2011. aasta algul läbi viidud elanike küsitlusel põhinev uuring (Elanike toitumisharjumused ja toiduostu eelistused), et pered püüavad toidu arvelt raha kokku hoida. Vaid 11% elanikest ostis alati meelepärasteid toidukaupu, 61% elanikest ostis soovikohast toidukaupa piirangutega, 14% ostis väga harva meelepärast ja 13% ei saanud üldse osta toitu soovi kohaselt.
- Toidukaupade ostu- ja tarbimisharjumusi muutis majandussurutise ja hinnatõusu tõttu 2010. aastal 83% elanikest, sh tunduvalt 23% ja mõningal määral 60% ning harjumusi ei muutnud vaid 17% vastanutest.
- Eelkõige tähendavad ostuharjumuste muutused seda, et hakati sagedamini vaatama toiduainete hindu (65% vastanutest) ja ostma odavamalt toidukaupa (54%). 2010. aastal suurenes oluliselt elanike arv, kes ostsid odavamalt toidukaupa, vähendasid ostetava toidu koguseid ja käisid harvemini toidupoes, ostsid talunikult kogu talve kartulivaru või muid saadusi ning hakkasid toidukulude üle täpsemat arvestust pidama. Aasta märksõnadeks olid seega odavam toit ja kokkuvõttes toidu arvelt.
- Sissetulekute suurus oli peamine toitumisharjumuste mõjutaja. Väikseima sissetulekuga peredes vähendati toiduainete tarbimist oluliselt rohkem võrreldes jõukamate peredega. Vaesemates peredes piirati magusa kõrval oluliselt ka tervisele vajalike piimatoodete tarbimist. Jõukamates peredes aga muutus piirangute tõttu toiduvalik tegelikult tervislikumaks, kommide ja maiustuste asemel valiti menüüsse puuviljad ning lihatoodete asemel köögiviljad ja linnuliha.
- Elanike hinnatundlikkus püsib väga kõrge. 2010. aastal vaatasid toidukaupade hindu kõik elanikud ja süvenes harjumus vaadata alati hindu. Toidukaupade hindu vaatas alati 71%, sageli 25% ja harva 4% vastanutest.
- Ka toidukulude arvestamise harjumused muutusid aastaga oluliselt. Täpse arvestuse pidamisega tegeleb 15% elanikest, 67% teab üldjoontes toidukulude suurust või suurusjärke, 17% ei ole arvestust pidanud ja 1%-i teema

ei huvita. Tarbijad, kes enne ei teadnud, kui palju nad kuus toidule kulutavad, on nüüd hakanud huvituma kulutustest.

- Eestis on võrreldes rikkamate riikidega elanike toidule minevate kulutuste osakaal kogukulutustest tunduvalt suurem, nii mõjutab maailmaturul toimuv toidu hinna kallinemine meie tarbijaid tõsisemalt kui paljudes teistes riikides.
- Eesti eripära see, et toormeturul toimuvad trendid jõuavad kiiremini ja tugevamalt jaehindadesse kui arenenud riikides. Nii on Eurostati andmetel augustis Eesti toidu jaehindade tõus Euroopa kõige kiirem. Ka pikemas 6 aasta võrdluses on toidukaupade hinnatõus Eestis olnud märkimisväärne. Kui Euroopa Liidus on toidu hinnad tõusnud alates 2005. aastast 18,7%, siis Eestis 41,9%. Viimase aastaga on toidu hinnad Euroopa Liidus keskmiselt tõusnud 3,4%, Eestis 10,4%.

Toidukaupade jaehindade tõus Euroopas (%)

	2005/ 2011 aug	2010 aug/ 2011 aug, %
Euroala	13,9	2,6
Euroopa Liit	18,7	3,4
Belgia	19,0	2,4
Bulgaaria	44,9	8,1
Tšehhi	15,5	4,9
Taani	20,7	3,3
Saksamaa	13,4	2,8
Eesti	42,0	10,4
Iirimaa	3,8	1,4
Kreeka	16,2	2,7
Hispaania	14,6	1,6
Prantsusmaa	11,7	3,0
Itaalia	14,7	2,1
Küpros	27,7	2,3
Läti	55,0	8,4
Leedu	48,8	8,4
Luksemburg	17,8	2,6
Ungari	51,2	6,9
Malta	28,3	3,8
Holland	12,9	2,2
Austria	17,5	3,9
Poola	23,2	4,7

	2005/ 2011 aug	2010 aug/ 2011 aug, %
Portugal	7,6	1,4
Rumeenia	30,2	3,9
Sloveenia	26,9	3,5
Slovakkia	16,8	5,3
Soome	16,0	6,2
Rootsi	16,7	1,9
Suurbritannia	35,5	6,2
Island	59,1	5,5
Norra	13,0	-0,5
Šveits	-1,0	-3,2

- Eesti kiirema hinnatõusu taga on väga mitmeid põhjuseid:
 - Eesti madalam hinnatase võrreldes enamarenenud riikidega, seega teatud hinnakonvergens on loomulik. Nii oli Eesti hinnatase 1995. a 42% Euroopa Liidu keskmisest, 2000. aastal 57%, 2005. a 65% ja 2010. aastal 75%. Eesti toidu hinnatase oli 2010. aastal 81% EL keskmisest ja võib prognoosida, et hindade konvergens jätkub;
 - Eesti elanike ostuvõime on küll madal, kuid viimase 5-10 aasta lõikes on sissetulekud oluliselt kasvanud, seega on kasvanud ka nõudlus;
 - Eesti turg on väike (sisseostukogused väikesed ja sisseostuhind seega sageli kallim ja volatiivsem);
 - väiksem konkurents ja pakkumine turul, sest suurematel välisettevõtetel puudub sageli huvi väikese ja madala ostujõuga turu vastu;
 - Eesti põllumeeste halvem konkurentsipositsioon, sest EL toetuste osas jäädakse vanadele EL riikidele oluliselt alla;

- maksude tõus Eestis - nii tõusis 2009. aastal käibemaksumäär ja Tallinnas lisandus 2010. aasta juulist müügimaks;
- kiirelt arenevatel Eesti ettevõtetel on suur investeerimisvajadus (laenud, liisingud);
- tootmise, teenindamise madalam efektiivsus ja suurem energiakulukus;
- ettevõtete väike kapitaliseeritus ja kasumlikkus, mis sunnib sisendihindade tõusu korral kohe ka jaehindu tõstma;
- madalam elanike asustihedus, mis tõstab logistika- ja kaubanduskulusid;
- jõukad ja kiiresti taastuvad naaberturud, kuhu meie tootjal on kasulik kõrgema hinnaga eksportida ning see tõstab siseturul pakkumise vähenemise tõttu jaehindu;
- tarbija väikesem informeeritus "mõistlikust ja tavapärasest" hinnast seoses ülemineku-ga eurole.

Viimastel kuudel on seoses maailmamajanduse suurenenud ebastabiilsusega ja ettevõtjate kindlustunde vähenemisega toormehindade tõus maailmaturul pidurdunud. Ka Eestis septembris enamike toidukaupade hinnad võrreldes eelmise kuuga kas püsisid samal tasemel või koguni langesid.

Riikide majandusindikaatorid²¹

(protsentides, aasta arvestuses)

	SKP		SKP (prognoos)		Tööstustoodang		Tarbijahinnad				Tööpuuduse % määr	
	II kv 2011 / II kv 2010	II kv 2011 / I kv 2011	2011	2012	1 aasta		1 aasta		aasta tagasi	2011 prognoos		
USA	+ 1,5	+ 1,0	+ 1,6	+ 2,0	+ 3,4	Aug	+ 3,8	Aug	+ 1,1	+ 2,9	9,1	Aug
Jaapan	- 1,1	- 2,1	- 0,4	+ 2,5	- 2,8	Juuli	+ 0,5	Juuli	- 0,9		4,7	Juuli
Hiina	+ 9,5	+9,1	+ 9,0	+ 8,6	+ 13,5	Aug	+ 6,2	Aug	+ 3,5	+ 5,4	6,1	2010
Suurbritannia	+ 0,7	+ 0,7	+ 1,2	+ 1,6	- 0,7	Juuli	+ 4,5	Aug	+ 3,1	+ 4,3	7,9	Juuli
Kanada	+ 2,2	- 0,4	+ 2,5	+ 2,4	0	Juuni	+ 3,1	Aug	+ 1,7	+ 2,8	7,3	Aug
Eurosoon	+ 1,6	+ 0,6	+ 1,7	+ 1,0	+ 4,2	Juuli	+ 2,5	Aug	+ 1,6	+ 2,6	10,0	Juuli
Austria	+ 3,5	+ 2,7	+ 2,8	+ 1,6	+ 5,5	Juuni	+ 3,4	Aug	+ 1,7	+ 2,9	3,7	Juuli
Belgia	+ 2,5	+ 3,2	+ 2,4	+ 1,6	+ 11,9	Mai	+ 3,6	Aug	+ 2,3	+ 3,1	7,5	Juuli
Prantsusmaa	+ 1,6	0	+ 1,7	+ 1,3	+ 3,7	Juuli	+ 2,2	Aug	+ 1,4	+ 2,1	9,9	Juuli
Saksamaa	+ 2,8	+ 0,5	+ 3,0	+ 1,6	+ 10,3	Juuli	+ 2,3	Aug	+ 1,0	+ 2,4	7,0	Aug
Kreeka	- 7,3	-	- 5,1	- 2,2	- 2,8	Juuli	+ 1,7	Aug	+ 5,5	+ 2,8	16,0	Juuni
Itaalia	+ 0,8	+ 1,2	+ 0,7	+ 0,4	- 1,6	Juuli	+ 2,8	Aug	+ 1,5	+ 2,6	8,0	Juuli
Holland	+ 1,6	+ 0,6	+ 1,9	+ 1,3	+ 3,1	Juuli	+ 2,6	Aug	+ 1,5	+ 2,2	5,4	Aug
Hispaania	+ 0,7	+ 0,6	+ 0,7	+ 0,6	- 5,7	Juuli	+ 3,0	Aug	+ 1,8	+ 3,0	21,2	Juuli
Tšehhi	+ 2,2	+ 0,3	+ 2,2	+ 2,3	+ 4,4	Juuli	+ 1,7	Aug	+ 1,9	+ 2,0	8,2	Aug
Taani	+ 2,0	+ 3,9	+ 1,3	+ 1,5	+ 1,1	Juuli	+ 2,6	Aug	+ 2,3	+ 2,4	4,1	Juuli
Ungari	+ 1,5	0	+ 2,1	+ 1,9	+ 2,7	Juuli	+ 3,6	Aug	+ 3,7	+ 3,9	10,8	Juuli
Norra	- 0,4	+ 1,5	+ 1,2	+ 1,6	- 4,3	Juuli	+ 1,3	Aug	+ 1,9	+ 1,6	3,3	Juuni
Poola	+ 4,3	-	+ 4,0	+ 3,7	+ 8,1	Aug	+ 4,3	Aug	+ 2,0	+ 4,0	11,6	Aug
Venemaa	+ 3,4	-	+ 4,3	+ 4,5	+ 6,2	Aug	+ 8,2	Aug	+ 6,1	+ 8,9	6,1	Aug
Rootsi	+ 4,9	+ 3,6	+ 4,4	+ 2,3	+ 8,2	Juuli	+ 3,4	Aug	+ 0,9	+ 2,8	6,6	Aug
Šveits	+ 2,3	+ 1,4	+ 2,0	+ 1,5	+ 2,3	Q2	+ 0,2	Aug	+ 0,3	+ 0,7	3,0	Aug
Austraalia	+ 1,4	+ 4,8	+ 2,1	+ 3,8	- 3,3	Q2	+ 3,6	Q2	+ 3,1	+ 3,3	5,3	Aug
Brasillia	+ 3,1	+ 3,1	+ 3,6	+ 3,8	- 0,3	Juuli	+ 7,2	Aug	+ 4,5	+ 6,5	6,0	Juuli
Soome	+ 2,9	+ 2,5	+ 3,1	+ 1,2	+ 1,3	Juuli	+ 3,7	Aug	+ 1,2	+ 3,3	7,8	Juuli
Läti	+ 5,6	-	+ 3,8	+ 3,4	+ 9,2	Juuli	+ 4,7	Aug	- 0,2	+ 4,3	16,2	Märts
Leedu	+ 6,3	+ 1,6	+ 5,8	+ 3,5	+ 10,9	Aug	+ 4,5	Aug	+ 1,8	+ 4,1	11,1	Juuli

²¹ Allikas: The Economist, 24. september 2011

Konjunktuuribaromeetrite kindlustunde indikaatorid Euroopa Liidu maades (sesoonselt silutud andmete alusel)

	Min (alates 01.1990)		Keskmine (alates 01.1990)	Max (alates 01.1990)		2011					
	Väärtus	Kuu - aasta		Väärtus	Kuu - aasta	Apr	Mai	Juuni	Juuli	Aug	Sept
EU											
Tööstus	-39.1	03 – 09	-7.1	7.5	06 – 07	5.2	3.5	2.9	0.1	-2.4	-5.7
Teenindus	-32.4	03 – 09	10.6	33.8	06 – 98	7.3	7.8	6.6	6.3	-1.2	-4.0
Tarbija	-31.9	03 – 09	-11.4	1.8	08 – 00	-13.9	-10.7	-10.9	-12.4	-16.8	-19.1
Kaubandus	-27.4	12 – 08	-6.4	8.1	12 – 10	-3.5	-2.6	-2.4	-5.1	-10.9	-13.3
Ehitus	-41.6	08 – 93	-19.4	3.0	09 – 06	-26.2	-25.9	-26.1	-25.0	-26.0	-28.1
Majandusosaldu	66.9	03 – 09	100.0	116.0	05 – 00	105.1	105.4	104.6	102.3	97.4	94.0
Euro-tsoon											
Tööstus	-38.2	03 – 09	-6.5	7.8	04 – 07	5.6	3.8	3.5	0.9	-2.7	-5.9
Teenindus	-27.2	03 – 09	11.6	35.8	08 – 98	10.3	9.3	10.1	7.9	3.7	0.0
Tarbija	-34.2	03 – 09	-12.5	2.6	05 – 00	-11.6	-9.9	-9.7	-11.2	-16.5	-19.1
Kaubandus	-24.8	01 – 93	-8.9	5.2	06 – 90	-1.8	-2.4	-2.6	-3.6	-8.7	-9.8
Ehitus	-43.3	08 – 93	-18.3	5.2	02 – 90	-24.3	-24.7	-23.5	-24.3	-23.4	-26.0
Majandusosaldu	69.6	03 – 09	100.0	117.6	05 – 00	106.1	105.5	105.4	103.0	98.4	95.0
Belgia											
Tööstus	-33.8	03 – 09	-9.5	6.9	06 – 07	2.7	-1.5	-3.4	-4.7	-11.6	-12.6
Teenindus	-42.9	04 – 09	12.4	32.2	08 – 07	30.8	28.7	26.4	23.6	15.5	16.4
Tarbija	-26.5	02 – 09	-6.2	16.2	12 – 00	-0.8	1.5	-1.7	-2.9	-7.6	-8.8
Kaubandus	-27.9	01 – 09	-3.3	13.7	10 – 10	8.1	4.1	2.0	1.0	0.8	-6.0
Ehitus	-35.1	11 – 95	-8.9	9.7	02 – 90	-4.6	-3.0	-2.5	-3.8	-4.1	-4.2
Majandusosaldu	71.1	03 – 09	100.0	116.0	06 – 00	113.6	110.7	107.9	105.9	99.6	98.9
Bulgaaria											
Tööstus	-32.1	06 – 93	-6.2	12.3	01 – 08	-3.7	-5.0	-4.2	-5.8	-6.3	-5.3
Teenindus	-13.6	06 – 10	12.0	33.4	03 – 07	3.3	2.0	2.6	4.3	-0.2	0.4
Tarbija	-50.1	04 – 09	-32.3	-13.0	08 – 01	-40.9	-39.7	-40.1	-40.0	-41.5	-41.3
Kaubandus	-14.8	07 – 09	15.5	31.8	08 – 94	5.3	7.8	4.4	7.1	12.6	8.1
Ehitus	-56.0	10 – 09	-23.3	23.9	11 – 07	-32.1	-26.5	-26.1	-28.6	-29.1	-28.4
Majandusosaldu	73.4	05 – 93	100.0	118.1	04 – 07	96.0	95.7	95.7	95.8	93.9	94.5
Tšehhi											
Tööstus	-35.6	02 – 09	3.0	29.8	06 – 00	7.5	3.7	3.2	3.5	2.9	1.1
Teenindus	6.4	09 – 09	36.3	52.6	02 – 07	25.9	29.1	30.7	29.1	27.6	23.4
Tarbija	-35.8	03 – 98	-11.7	3.9	10 – 06	-18.0	-20.1	-20.2	-19.4	-20.4	-23.8
Kaubandus	-1.3	02 – 99	15.2	29.5	11 – 07	14.7	13.0	16.5	15.3	18.5	10.8
Ehitus	-54.9	02 – 99	-16.7	5.3	01 – 05	-40.1	-40.0	-41.4	-39.8	-40.1	-37.8
Majandusosaldu	71.7	02 – 09	100.0	117.2	02 – 07	95.2	94.1	94.9	94.7	94.0	90.1
Taani											
Tööstus	-34.5	02 – 09	-1.1	16.7	09 – 94	12.0	10.5	5.3	2.9	3.5	0.0
Teenindus	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:
Tarbija	-11.8	10 – 90	7.5	19.0	11 – 06	12.9	11.5	16.2	11.5	6.0	8.7
Kaubandus	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:
Ehitus	-50.0	10 – 09	-9.3	24.2	11 – 06	-19.4	-13.9	-18.3	-16.2	-17.5	-13.3
Majandusosaldu	69.7	02 – 09	100.0	117.7	05 – 10	113.7	97.7	98.0	94.4	88.1	77.9
Saksamaa											
Tööstus	-42.5	03 – 09	-8.1	16.0	02 – 11	14.0	13.3	11.8	9.6	4.6	1.4
Teenindus	-23.8	02 – 09	19.2	50.1	03 – 99	24.7	22.0	22.3	20.2	11.1	9.3
Tarbija	-32.9	04 – 09	-9.5	10.9	11 – 10	7.9	9.0	9.8	8.4	0.2	-1.9
Kaubandus	-37.4	01 – 03	-12.3	22.3	12 – 90	3.3	6.6	3.4	3.3	-4.8	-2.7
Ehitus	-55.4	12 – 02	-31.1	2.2	02 – 90	-7.3	-6.2	-7.7	-7.1	-6.2	-6.5
Majandusosaldu	73.0	03 – 09	100.0	120.0	08 – 90	115.2	115.1	114.5	112.7	107.0	104.9
Eesti											
Tööstus	-39.1	03 – 09	3.4	28.5	12 – 06	10.0	9.0	10.6	6.1	4.7	5.3
Teenindus	-50.3	02 – 09	11.0	38.3	01 – 06	24.8	22.1	16.8	18.6	18.5	11.2
Tarbija	-56.3	04 – 93	-18.0	12.8	04 – 06	-1.6	-2.5	-2.1	0.4	-3.6	-7.2
Kaubandus	-45.6	06 – 09	6.6	35.6	04 – 07	28.8	28.8	29.0	27.2	18.5	17.0
Ehitus	-76.0	04 – 09	-0.3	48.8	05 – 06	-1.4	9.1	16.0	10.6	10.0	10.5
Majandusosaldu	71.7	03 – 09	100.0	117.2	09 – 06	109.8	109.1	108.5	107.7	106.3	104.3

	Min (alates 01.1990)		Keskmine (alates 01.1990)	Max (alates 01.1990)		2011					
	Väärtus	Kuu - aasta		Väärtus	Kuu - aasta	Apr	Mai	Juuni	Juuli	Aug	Sept
Kreeka											
Tööstus	-36.6	03 – 09	-2.7	13.3	03 – 00	-21.1	-20.4	-22.7	-21.0	-19.3	-23.9
Teenindus	-31.3	05 – 10	15.5	58.7	08 – 00	-25.0	-26.8	-27.4	-26.5	-22.4	-24.9
Tarbija	-76.8	07 – 11	-34.5	-5.8	04 – 00	-70.0	-68.5	-75.0	-76.8	-71.2	-73.6
Kaubandus	-44.7	09 – 10	1.0	39.0	07 – 07	-30.5	-43.1	-41.6	-38.6	-39.6	-40.5
Ehitus	-77.4	08 – 11	-17.0	32.5	04 – 00	-71.0	-64.6	-73.9	-75.0	-77.4	-61.2
Majandusosaldu	67.2	03 – 09	100.0	120.3	07 – 00	74.2	74.0	70.0	70.9	73.7	70.6
Hispaania											
Tööstus	-43.2	01 – 93	-9.7	7.1	11 – 97	-10.6	-11.9	-9.6	-13.3	-13.9	-16.0
Teenindus	-38.7	01 – 09	13.6	54.0	06 – 98	-30.9	-14.6	-11.9	-13.2	-12.9	-16.6
Tarbija	-47.6	02 – 09	-13.3	5.3	03 – 00	-21.0	-15.5	-11.9	-13.4	-17.0	-17.0
Kaubandus	-36.0	02 – 93	-9.9	9.5	06 – 00	-21.7	-18.7	-16.5	-17.3	-20.3	-19.0
Ehitus	-64.2	09 – 11	-6.4	39.5	12 – 98	-52.2	-58.1	-55.8	-58.0	-53.7	-64.2
Majandusosaldu	72.3	12 – 08	100.0	115.0	06 – 98	90.0	93.1	95.7	93.0	92.7	90.9
Prantsusmaa											
Tööstus	-40.8	07 – 93	-7.1	18.2	06 – 00	4.5	2.0	5.1	0.8	-4.4	-8.2
Teenindus	-28.8	04 – 09	0.9	16.2	01 – 90	11.7	9.4	8.9	7.7	3.4	0.9
Tarbija	-37.0	03 – 09	-17.9	3.3	01 – 01	-19.3	-17.2	-17.6	-18.4	-26.1	-28.4
Kaubandus	-27.2	04 – 97	-8.1	8.8	12 – 07	-0.1	-5.4	-3.5	-6.5	-8.4	-14.9
Ehitus	-62.3	01 – 93	-12.5	44.9	10 – 00	-11.8	-8.6	-9.2	-6.4	-8.7	-11.5
Majandusosaldu	75.0	03 – 09	100.0	117.2	06 – 00	108.8	107.2	107.4	105.9	99.7	96.2
Itaalia											
Tööstus	-34.5	03 – 09	-4.3	14.2	02 – 95	0.5	-1.8	-2.5	-4.5	-4.8	-9.8
Teenindus	-24.2	03 – 09	5.4	33.1	04 – 00	2.4	-2.3	2.7	-4.5	-2.3	-9.1
Tarbija	-37.2	04 – 93	-15.2	2.5	06 – 01	-25.9	-24.1	-23.6	-27.4	-28.8	-31.1
Kaubandus	-65.6	04 – 99	-14.2	17.1	02 – 92	0.8	-2.6	-1.5	-0.9	-7.9	-11.1
Ehitus	-75.4	10 – 93	-21.9	13.4	05 – 90	-34.7	-37.9	-32.1	-35.7	-36.3	-35.2
Majandusosaldu	72.5	03 – 09	100.0	120.6	02 – 95	100.2	97.5	99.3	94.8	94.1	89.0
Küpros											
Tööstus	-23.4	08 – 11	1.0	19.9	04 – 08	-8.7	-15.1	-16.6	-16.7	-23.4	-19.6
Teenindus	-23.1	07 – 09	5.6	35.4	08 – 07	-6.5	-8.9	-11.4	-11.0	-20.4	-20.8
Tarbija	-50.5	08 – 11	-32.1	-13.0	06 – 01	-33.3	-31.1	-34.3	-37.9	-50.5	-49.9
Kaubandus	-35.7	09 – 11	-4.2	20.6	05 – 07	-26.2	-25.3	-21.2	-22.3	-30.9	-35.7
Ehitus	-56.6	10 – 09	-12.5	36.5	12 – 03	-45.9	-42.2	-46.6	-49.3	-50.7	-49.4
Majandusosaldu	68.8	08 – 11	100.0	120.0	08 – 07	86.8	83.7	81.1	80.0	68.8	71.2
Läti											
Tööstus	-44.0	04 – 93	-8.8	11.8	02 – 07	-3.0	-3.8	-5.2	-3.4	-6.8	-4.8
Teenindus	-43.9	03 – 09	4.2	20.9	12 – 06	4.5	8.1	8.1	6.5	6.9	8.0
Tarbija	-54.9	07 – 09	-24.1	0.6	09 – 06	-29.7	-26.2	-21.2	-20.9	-17.6	-17.1
Kaubandus	-35.2	02 – 09	6.4	22.8	04 – 07	6.8	7.8	9.2	7.2	5.2	2.8
Ehitus	-79.4	07 – 09	-26.8	19.2	01 – 07	-28.2	-24.9	-21.9	-17.1	-19.1	-21.7
Majandusosaldu	74.4	03 – 09	100.0	114.6	02 – 07	101.4	102.7	103.1	103.4	102.8	103.6
Leedu											
Tööstus	-41.4	04 – 09	-12.1	9.8	08 – 07	2.1	0.1	3.6	5.3	-4.8	-10.9
Teenindus	-47.2	03 – 09	9.2	34.3	07 – 06	12.9	17.0	18.2	16.5	18.9	9.3
Tarbija	-56.1	01 – 09	-16.6	9.2	05 – 07	-18.3	-15.6	-16.0	-15.3	-17.1	-19.3
Kaubandus	-57.8	04 – 09	-1.7	41.7	01 – 07	5.0	9.7	9.3	3.2	2.1	-0.1
Ehitus	-92.9	05 – 09	-35.8	13.4	01 – 07	-21.1	-19.3	-17.2	-23.8	-22.6	-29.0
Majandusosaldu	72.2	04 – 09	100.0	117.5	07 – 06	107.7	108.4	109.8	110.2	106.5	101.8
Luksemburg											
Tööstus	-53.9	03 – 09	-12.9	24.1	04 – 95	-3.5	-19.5	-9.8	-11.7	-2.3	-10.0
Teenindus	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:
Tarbija	-20.7	12 – 08	0.7	13.4	02 – 02	6.5	10.3	6.9	6.6	0.7	-1.6
Kaubandus	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:
Ehitus	-70.9	03 – 94	-24.1	26.4	03 – 90	-5.5	-7.4	-6.5	-7.8	-3.3	-8.1
Majandusosaldu	72.4	03 – 09	100.0	122.7	04 – 95	107.0	101.8	103.6	103.9	105.1	100.5
Ungari											
Tööstus	-34.7	03 – 09	-4.2	10.4	04 – 98	9.8	0.4	1.8	-3.0	-5.0	-4.2
Teenindus	-44.2	03 – 09	-8.8	13.8	03 – 02	-11.8	-9.6	-8.1	-10.2	-17.3	-20.0
Tarbija	-68.8	04 – 09	-32.8	0.2	08 – 02	-36.1	-36.6	-38.8	-39.6	-37.5	-43.6
Kaubandus	-41.1	03 – 09	-10.1	10.3	03 – 98	1.5	0.2	-2.5	0.2	-6.3	-5.8
Ehitus	-56.0	04 – 09	-16.8	11.5	08 – 98	-33.1	-35.8	-39.4	-40.8	-43.0	-49.9
Majandusosaldu	57.7	03 – 09	100.0	120.9	04 – 98	106.5	99.8	100.7	97.1	93.0	90.7
Malta											
Tööstus	-31.6	03 – 09	-5.4	18.8	03 – 08	0.7	-5.3	-8.1	-13.2	-11.6	-17.6
Teenindus	-21.1	03 – 09	21.7	65.7	05 – 07	28.6	20.8	23.3	20.9	4.6	14.4
Tarbija	-41.3	04 – 11	-26.1	-3.1	03 – 08	-41.3	-38.4	-37.9	-35.4	-37.4	-37.8
Kaubandus	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:
Ehitus	-53.2	03 – 09	-30.3	2.3	05 – 08	-26.3	-24.0	-28.9	-30.7	-37.8	-29.3
Majandusosaldu	77.2	03 – 09	100.0	123.8	03 – 08	99.6	96.6	96.0	94.0	90.3	89.8

	Min (alates 01.1990)		Keskmine (alates 01.1990)	Max (alates 01.1990)		2011					
	Väärtus	Kuu - aasta		Väärtus	Kuu - aasta	Apr	Mai	Juuni	Juuli	Aug	Sept
Holland											
Tööstus	-25.4	02 – 09	-2.7	7.6	10 – 06	4.9	1.8	-0.4	-3.6	-6.0	-5.0
Teenindus	-41.6	03 – 09	8.0	46.5	04 – 07	17.3	13.3	10.9	10.1	8.2	-2.3
Tarbija	-27.5	03 – 09	3.2	30.8	03 – 00	5.7	2.6	0.4	1.4	-3.5	-12.9
Kaubandus	-16.9	06 – 09	13.4	33.3	10 – 99	8.0	9.9	7.5	3.4	-1.4	1.2
Ehitus	-38.2	07 – 09	-3.2	27.1	12 – 00	-15.5	-17.7	-15.0	-17.2	-16.4	-19.2
Majandusosaldu	67.8	03 – 09	100.0	116.0	03 – 07	107.2	102.6	98.8	96.7	93.8	92.1
Austria											
Tööstus	-37.8	03 – 09	-4.7	15.2	02 – 07	6.0	-0.2	-0.9	-1.6	-5.4	-7.6
Teenindus	-24.9	04 – 09	15.9	33.4	06 – 98	19.8	15.5	10.9	16.1	9.8	5.2
Tarbija	-23.0	04 – 09	-0.3	16.3	06 – 07	7.8	6.3	7.7	5.0	0.9	-6.2
Kaubandus	-26.4	03 – 09	-7.3	13.2	05 – 10	-13.2	-6.0	-2.4	-7.2	-13.4	-5.5
Ehitus	-56.4	04 – 96	-20.0	5.8	07 – 07	-13.0	-8.7	-4.4	-12.4	0.9	-7.1
Majandusosaldu	70.6	04 – 09	100.0	118.0	03 – 90	107.6	104.3	103.5	103.0	98.9	95.0
Poola											
Tööstus	-29.1	03 – 09	-14.0	-0.5	06 – 07	-9.7	-11.2	-12.3	-12.7	-14.0	-15.7
Teenindus	-12.0	03 – 09	6.0	22.7	07 – 07	6.9	7.2	7.1	6.9	3.4	1.6
Tarbija	-40.1	08 – 01	-21.5	-0.5	04 – 08	-26.7	-22.0	-22.9	-21.4	-25.1	-23.0
Kaubandus	-16.8	03 – 03	-3.0	11.9	12 – 07	-2.1	-0.8	-2.7	-3.5	-6.0	-4.1
Ehitus	-67.9	02 – 02	-34.6	-0.7	02 – 08	-23.1	-23.4	-23.3	-24.5	-25.6	-26.5
Majandusosaldu	75.4	03 – 09	100.0	121.9	05 – 96	97.9	98.5	97.5	97.9	94.3	93.2
Portugal											
Tööstus	-35.7	04 – 09	-6.8	8.7	03 – 98	-8.7	-12.3	-14.3	-10.5	-18.7	-23.7
Teenindus	-27.3	04 – 09	-1.0	24.7	06 – 01	-13.1	-14.3	-13.2	-19.2	-21.1	-23.3
Tarbija	-58.9	09 – 11	-24.3	-0.5	07 – 91	-53.5	-49.2	-48.2	-50.2	-52.8	-58.9
Kaubandus	-30.7	12 – 08	-1.4	14.1	07 – 98	-16.8	-16.7	-19.1	-20.1	-21.8	-26.0
Ehitus	-64.2	08 – 11	-28.4	1.9	12 – 97	-59.8	-61.6	-59.2	-57.6	-64.2	-61.0
Majandusosaldu	68.7	04 – 09	100.0	116.9	03 – 98	87.1	85.2	84.6	83.7	78.7	73.2
Rumeenia											
Tööstus	-22.2	09 – 92	-2.2	27.3	06 – 96	0.1	-1.8	-2.0	-2.4	-3.1	-3.2
Teenindus	-19.3	06 – 09	16.3	56.2	06 – 04	6.5	4.7	4.2	6.7	-1.2	-0.1
Tarbija	-63.3	06 – 10	-28.8	-10.6	07 – 07	-44.5	-42.6	-40.7	-44.8	-40.0	-43.9
Kaubandus	-21.6	07 – 09	12.2	35.8	12 – 97	2.2	1.0	3.3	4.2	2.8	3.0
Ehitus	-60.4	09 – 99	-12.7	34.6	06 – 96	-27.4	-23.8	-23.1	-18.8	-21.7	-21.3
Majandusosaldu	71.7	09 – 92	100.0	123.1	06 – 96	94.0	93.1	93.7	93.6	92.3	91.6
Sloveenia											
Tööstus	-38.0	01 – 09	-2.6	17.8	06 – 00	6.6	5.2	1.5	-0.3	-2.1	-3.1
Teenindus	-28.9	04 – 09	18.9	38.0	09 – 02	9.0	6.2	5.8	2.8	2.8	0.0
Tarbija	-41.1	01 – 09	-19.3	-4.1	07 – 07	-26.0	-25.1	-23.6	-23.9	-27.4	-25.1
Kaubandus	-21.6	03 – 09	11.9	38.2	09 – 07	13.4	20.1	13.2	-0.4	-8.6	11.8
Ehitus	-63.9	03 – 10	-8.5	27.8	03 – 07	-45.6	-43.4	-43.5	-45.0	-42.1	-44.7
Majandusosaldu	65.3	04 – 09	100.0	119.4	07 – 07	99.1	98.7	96.8	94.4	92.4	93.4
Slovakkia											
Tööstus	-31.8	04 – 09	3.7	25.8	05 – 96	9.4	7.2	-9.5	-9.8	3.6	-1.6
Teenindus	-24.0	05 – 09	32.7	62.6	03 – 02	25.8	35.2	33.4	25.0	16.7	13.5
Tarbija	-49.0	09 – 99	-24.0	6.6	12 – 06	-28.4	-23.1	-25.7	-23.3	-23.5	-26.5
Kaubandus	-22.7	03 – 09	8.9	34.4	11 – 98	18.1	21.1	20.7	21.8	15.2	14.5
Ehitus	-86.1	07 – 99	-26.1	17.5	03 – 97	-41.7	-41.6	-44.2	-45.7	-47.1	-45.7
Majandusosaldu	65.3	04 – 09	100.0	121.1	05 – 96	100.3	103.1	95.2	93.2	96.5	92.9
Soome											
Tööstus	-37.3	03 – 09	3.4	31.3	10 – 94	8.4	9.4	6.3	-1.2	-7.7	-9.7
Teenindus	-47.6	12 – 01	17.2	51.1	09 – 00	36.1	31.6	31.2	29.1	29.0	17.6
Tarbija	-6.4	12 – 08	14.5	23.8	09 – 10	18.7	16.8	12.2	12.8	5.9	1.8
Kaubandus	-18.2	11 – 00	-0.1	23.8	08 – 07	12.4	13.8	12.1	18.0	12.9	17.3
Ehitus	-99.0	06 – 91	-18.8	36.5	06 – 98	1.5	1.4	4.1	3.8	2.5	-5.5
Majandusosaldu	73.4	04 – 91	100.0	119.4	11 – 94	110.2	109.1	106.4	104.2	100.7	96.5
Rootsi											
Tööstus	-38.5	03 – 09	-4.4	15.8	09 – 10	9.2	13.2	10.6	2.8	-1.1	-2.6
Teenindus	-26.3	04 – 09	20.0	53.0	02 – 11	42.3	40.1	37.9	32.0	25.1	17.5
Tarbija	-10.0	12 – 08	9.6	28.0	09 – 10	23.0	20.8	22.2	17.8	12.3	5.7
Kaubandus	-38.3	01 – 09	11.6	47.6	01 – 10	17.3	13.5	7.0	4.1	-2.4	-15.6
Ehitus	-82.9	12 – 93	-25.3	47.6	08 – 07	18.3	19.7	14.3	9.2	2.1	3.5
Majandusosaldu	79.1	08 – 91	100.0	118.7	01 – 11	115.0	115.6	113.9	108.3	106.2	102.8
Suurbritannia											
Tööstus	-49.0	03 – 09	-10.7	10.6	12 – 94	4.8	3.0	1.6	-2.2	-0.7	-6.8
Teenindus	-57.4	03 – 09	4.4	36.1	10 – 97	-12.1	-3.9	-13.4	-5.9	-25.7	-24.7
Tarbija	-35.2	01 – 09	-9.3	7.1	10 – 97	-24.2	-14.7	-17.0	-18.4	-19.8	-21.7
Kaubandus	-47.1	01 – 09	0.1	22.5	10 – 03	-14.0	-7.3	-4.4	-14.6	-23.7	-28.8
Ehitus	-79.3	06 – 91	-21.8	5.5	10 – 07	-40.1	-38.2	-44.1	-33.4	-41.9	-42.3
Majandusosaldu	64.4	03 – 09	100.0	115.7	12 – 97	99.5	102.1	99.9	98.5	92.9	89.5